Postimees

83. aastakäik

Ilmub iga päev varahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.

Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.

Telefonid Tartus: Peatoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, Tartu teated 1-86, kaugekõned ja välispoliitika 9-86. Arijuhatus 65, trükikojajuhataja 14-65 talitus 80, raamatukauplus 2-50. — Posti jooksev arve nr. 2171.

Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.

Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.

Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni. „Postimehe" raamatukauplises, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" peakontoris tel. 80, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:

Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 2 kuud — kr. 3.30, 3 k. — kr. 4.40, üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.

Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.

Postita (s. o. Tartus talitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 2 kuud — kr. 3.—, 3 k. — kr. 3.95, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.

Aadressi muutmine 25 senti.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Nr. 81 **Neljapäewal, 23. märtsil 1939** **Tänast lehte 10 leheküige**

Klaipeda kolmapäewa hommikust saadik Saksamaa osa

Saksa wägede marssimine Klaipeda maa-alale. — Wõimu üleminek direktooriumile. — Leedu walitsuse otsus loowutada maa-ala Saksa riigile. — Eridelegatsioon Berliini üleandmise üksikasju lahendama. Suur juubeldus Klaipedas ja Ida-Preussimaal

Hitler neljapäewal Klaipedas (Meemelis)

Kaunasest, 23. märtsil. (Reuter) Mitteametlikkude teadete järgi Saksa wäed on juba marssimas Klaipeda territooriumile.

Klaipedast teatab Reuter: Kolmapäewa hommikust kella 8 peetakse Klaipedat ametlikult üleantuks Saksamaale. Kõik uulitsad ja majad on ehitud haakristilippudega Saksa wägede auks, kelle sissemarssimist oodati keskpäewal. Leedu wäed lahkusid Klaipedast öösi. Kõik koolid ja mitmed asutised on suletud. Mehed, naised ja lapsed on tunglemas uulitsatel naerdes, hüisates ja kandes lillekimpe. Lõõgiriihmlased on marssimas uulitsatel, lauldes ja saades hüiskamiste osalisteks. Ka igast aknast on lehwimas haakristilipp. Samuti kannawad inimesed uulitsatel haakristilipukesi.

Teiselt poolt on leedulased nutmas ja püüawad lahkuda Klaipedast, sõites pidewalt autodega, mis on laaditud pakkidega, Leedu poole. Kolmapäewa hommikul katkes wiimne ühendus Klaipeda ja Leedu wahel, kui sakslased wõtsid üle posti, telegraafi ja kuberneri ametiruumid. Klaipeda sakslaste juht dr. Neumann wõttis kolmap. õhtul wastu paraadi. Wõimude poolt ei ole seni teostunud weel mingit wormilist Klaipeda üleandmist, mis aga teoreetiliselt teostus kolmap. hommikul kell 8.

Klaipedast teatab DNB: Kogu täidesaatew wõim on läinud üle Klaipeda direktooriumile. Leedu kuberner on seletanud, et Leedu wõimud ei oma Klaipeda territooriumil enam mingisuguseid wõimuõigusi. Klaipedas asuwa Leedu kaitseorganisatsiooni liikmed koondatakse Klaipeda kasarmusse, kus nad desarmeeritakse. Klaipeda Saksa korrateenistuslased on okupeerinud ilma wahejuhtumiteta kõik asutised.

Kaunasest teatab DNB: Ühenduses Saksamaa seisukohaga andis Leedu ministrite nõukogu oma nõusoleku Klaipeda territooriumi üleandmiseks Saksamaale. See nõustumine on samal päewal teatatud ka seimile.

Kolmapäewal sõitis Berliini Leedu delegatsioon, et lahendada küsimusi, mis on tekkinud ühenduses Klaipeda territooriumi tagasiandmisega Saksamaale.

Leedu walitsuse teadaanne

Leedu walitsus awaldas öö wastu kolmapäewa järgmise ametliku teadaande: „Kaunas, 22. märtsil. Pärast tagasisaabumist Kaunasesse 21. märtsil wälisminister Urbšys esines ministrite nõukogule, kes pidas koosolekut kella 14—19-ni, aruandega oma läbirääkimistest Saksa wälisministri von Ribbentropiga. Sellest aruandest selgub, et Saksa wälisminister on teinud Saksa walitsuse nimel Leedu walitsusele ettepaneku Klaipeda territooriumi tagasiandmiseks Saksamaale, mis rahunemiseks on ainus kohane lahendus. Ta lisas juurde, et kui Klaipeda tagasiandmine teostub waba kokkuleppe teel, siis Saksamaa arwestab laiaulatuslikult Leedu majanduslikke huwisid Klaipeda sadamas. Edasi toonitas Saksa wälisminister, et see lahendus wastab ka Klaipeda saksa elanikkonna poolt selgesti wäljendatud soowile, seletades ühtlasi, et see oleks kasuks ka edasisteks headeks suheteks mõlema maa wahel. Siinjuures toonitas ta kogu Klaipeda saksa elanikkonna tuntud nõudmist tagasipöördumise asjus Saksamaa juurde. Meeleolu Klaipeda territooriumil on selline, et nüüd on hädawajalik küsimuse lahendamine Saksamaa poolt ettepandud alusel, et wältida kokkupõrkeid. Pärast seda, kui wälisminister Urbšys oli esinenud nimetatud aruandega, ministrite nõukogu arutas kaua tekkinud olukorda. Wälisminister esineb weel täna (s. o. kolmapäewal) seimis kinnisel istungil aruandega seisukorra üle."

Klaipeda maapäew kokku

Klaipedast teatab DNB: Klaipeda maapäew on kokku kutsutud kolmapäewa õhtul kell 18. Nimetatud istungil loeb Klaipeda sakslaste juht dr. Neumann ette üleskutse Klaipeda territooriumi uuestiühendamise puhul Saksamaaga.

Leedu delegatsioon Berliinis

Berliinist teatab Reuter: Leedu delegatsioon, kelle ülesandeks on pidada läbirääkimisi Klaipedamaa loowutamise asjus, saabus kolmapäewal pärast lõunat lennukiga siia.

Delegatsiooni kuulub ka Leedu wälisminister Urbšys. Berliinis ühinesid delegatsiooniga Leedu saadik ja sõjawäeline atašee.

Walitsus tuli kolmapäewa hommikul kokku president Smetona juhatusel.

Telefoniühendus Kaunase ja Klaipeda wahel katkes kolmapäewa hommikul.

Kaunasest teatab Reuter:

Kuuldawasti ei ole Saksamaa esitanud Leedule mingisuguseid erilisi majanduslikke nõudmisi.

Samuti on sakslased lubanud säilitada sõbralikke suhteid leedulastega pärast Klaipeda tagasiandmist Saksamaale. Siin arwatakse, et neil tingimustel Leedu ei looda abi Klaipeda konwentsiooni signataarriikidelt.

Rõõmutorm Klaipedas

Klaipedast teatab DNB: Kui kolmapäewa hommikul kell 8 sai teatawaks sõnum Saksa-Leedu kokkuleppest Klaipeda tagasiandmise üle Saksamaale, läbis kogu Klaipedat kirjeldamatu rõõmutorm. Sadamas undasid laewade sireenid. Samuti helisesid kõikide kirikute kellad. Kõik Klaipeda majad ehiti kohe haakristilippudega. Suur rahwahulk läbis linna uulitsaid. Juba kell 9 toimus turuplatsil suur rõõmumeeleawaldus, kus kostsid waimustatud hüüded Hitlerile.

Juubeldus Danzigis

Danzigist teatab DNB: Lehed teatasid kolmapäewa hommikul eriwäljaannetes Klaipeda territooriumi ühendamisest Saksamaaga. See teade on Danzigis esile kutsunud suure juubeldus- ja waimustustormi. Lühikese ajaga oli kogu linn ehitud lippudega. Kõik koolid on sel puhul suletud. Ka kõik asutised töötawad lühema tööajaga.

Rongkäik Tilsitis

Königsbergist teatab DNB: Ida-Preussi piirilinnas Tilsitis moodustati kolmapäewa hommikul spontaanselt pikk rongkäik juubeldawatest inimestest, kes läksid üle Klaipeda silla Klaipeda territooriumile. Leedu piiripostid ja tolliwõimud on juba lõpetanud oma teenistuse. Kõikjal on walitsemas kirjeldamatu juubeldus. Ka Königsbergis pidasid elanikud rõõmumeeleawaldusi. Kõikidel majadel on lehwimas juba Kolmanda Riigi lipud.

Berliinist teatab Reuter:

Tilsitist on tulnud üle piiri Klaipedasse palju sakslasi,

kuna Leedu piiriwalwe on tagasi tõmmatud. Teiselt poolt kinnitatakse Saksa propagandaministeeriumist, et Saksa wäed ei ole weel läinud üle piiri Klaipedasse.

London: Leppimine olukorraga

Londonist teatab DNB: Londoni ajakirjandus, käsitledes Klaipeda küsimust, toonitab, et Leedu walitsus on pidanud ise wältimatuks ühendada Klaipeda territooriumi uuesti Saksamaaga.

„Daily Telegraphi" diplomaatiline kirjasaatja konstateerib, et sel põhjusel oleks osutunud wõimatuks teiste riikide wastuvanu.

Berliinist teatab DNB: Hästiinformeeritud allikast kuuldub, et Leedu-Saksa läbirääkimised Klaipeda territooriumi tagasiloowutamise üle Saksa riigile algawad kolmapäewa õhtul Saksa wälisministeeriumis von Ribbentropi ja Leedu wälisministri Urbšysi wahel. Saksa-Leedu kokkuleppe allakirjutamist 2600 km² maa-ala ja 150.000 elaniku tagasiloowutamise kohta oodati kolmapäewa õhtul.

Kolmapäewal kl. 4.20 p. l. saabus Tempelhofi lennuwäljale lennuk, mis tõi Berliini Klaipeda direktooriumi esimehe Bertuleiti ja Saksa riigi konsuli Klaipedas von Sauckeni. Mõlemad wõtawad osa Leedu-Saksa läbirääkimistest. Nagu Saksa ringdes teatatakse,

ei piirdu Saksa-Leedu läbirääkimised ainuüksi Klaipeda maa-ala tagasiloowutamise üksikasjadega, waid seejuures käsitletakse ka lähedaste majandussuhete loomist Saksa riigi ja Leedu wahel.

Anschluss

Kaunasest teatab Reuter: Klaipeda maapäewa koosolekul kolmapäewa õhtul kuulutas Klaipedamaa sakslaste juht Neumann anschlussi Saksamaaga ja teatas tänutelegrammi saatmisest Hitlerile.

Hiljuti walitud maapäewa esimene ja wiimane istung lõppes „Deutschland über alles" laulmisega.

Leedus sõjaseisukord

Kaunasest, 23. märtsil. (DNB) — Lõuna paiku kuulutati Leedus wälja sõjaseisukord. Üleskutses rahwale manitseb walitsus rahule ja korrale. Ministrite nõukogu tuli kokku kell 9. Nõupidamine ei olnud lõunaks weel lõppenud.

Hitler neljapäewa hommikul Klaipedas

Berliinist teatab Reuter: Hitlerit oodatakse neljapäewa hommikul kl. 9 Klaipedasse. Ta sõidab wäikesel sõjalaewal „Deutschland'il".

Berliinist teatab Reuter: Saksa ametlikud ringkonnad on arwamisel, et

wälismaa ei tõsta kisa Klaipeda tagasiandmise wastu Saksamaale, kuna see on toimunud wabatahtlikult Leedu walitsuse poolt.

Ilma wahejuhtumiteta

Klaipedast teatab DNB: Wõimu üleandmine Klaipedas teostus ilma wahejuhtumiteta. Politsei konfiskeeris Leedu organisatsioonide relwad. Sakslaste julgeoleku teenistuse mehed wallutasid awalikud asutised: posti, telegraafi, raadio, sadama ja sadamapolitsei laewad.

Leedu senine kuberner Klaipedas Gailius teatas direktooriumile, et kõik Leedu lipu all teeniwad sakslased saadetakse kiiremas korras koju tagasi. Ühtlasi pöördus Gailius Klaipeda wähemusrahwuse poole üleskutsega säilitada külma werd ja korda, hoidudes igast wihawaenu awaldusest.

Klaipeda postiwalitsus andis kolmapäewal wälja wabastamise margid. Senistele Leedu markidele trükiti pealkiri „Klaipeda territoorium on waba".

Leedu ainus sõjalaew sadamata

Klaipedast teatab DNB: Klaipeda maapäewa erakorraline istung lükati edasi kella 21-le.

Leedu ainus sõjalaew „President Smetona" lahkus kolmapäewal Klaipeda sadamast.

Suur Saksa sõjalaewastik Meemelisse

Swinemündest, 23. märtsil. (DNB) Soomuslaewa „Deutschlandi" pardal wiibiwad peale Hitleri weel merewäe ülemjuhtaja admiral Raeder, kindral Keitel, kindral Bodenschatz, pressijuht Dietrich j. t.

„Deutschlandi" saadawad soomuslaewad „Admiral Graf Spee" ja „Admiral Speer", ristlejad „Leipzig", „Nürnberg" ja „Köln", 2 miiniristlejate ja 3 torpeedopaatide flotilli ühes saatelaewastikuga.

Helsingist, 23. märtsil. Helsingi lehed teatawad Stokholmist, et teisipäewal on Blekinge ranniku kohal Lääne-Rootsis Rootsi talweeskaader kohanud 3 Saksa soomuslaewa: „Deutschlandi", „Admiral Graf Spee'd" ja „Admiral Speer'i".

Rootsi talweeskaader oli teel läänerannikult Läänemerele.

Poola seisukord raske

Warssawist teatab Reuter: Poola wälisministril Beckil oli kolmapäewal kõnelus Briti saadikuga. Kolonel Beck jutul käisid weel Prantsusmaa, Saksamaa, Rumeenia ja Ungari diplomaatilised esindajad.

Siinsed waatlejad loewad Poola seisukorda raskeks. Sest kuigi ebamugawuse tunnet ümberpiiramise pärast sakslaste poolt weelgi suurendab Klaipedamaa wallutamine, saadakse Poolas siiski aru, et saksawaenuline deklaratsioon Poola poolt wõiks tuua ebameeldiwaid tagajärgi. Eriti siis, kui silmas pidada, et Saksamaa on austanud Poola seisukohta Danzigis Bohuminis sellepärast, et Poola on hoidunud ühinemast liiga lähedalt Saksa riigile waenliku poliitikaga.

Kuhu on pööratud lugejate pilgud

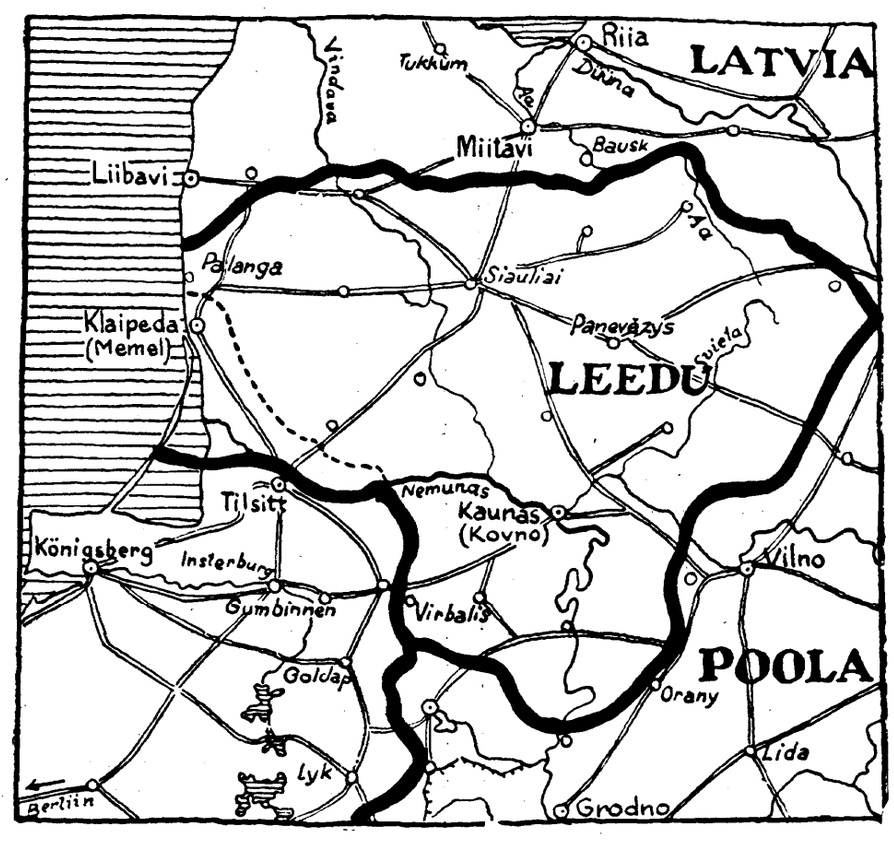

Käesolewal kaardil on raswase joonega märgitud Wana-Leedu piirjoon. Klaipeda maa-ala asub samanimelisest linnast (Meemel) kagu pool, kujutades endast kitsast riba Saksamaa ja Leedu wahel.

Ungari sõjaliste abinõude lõpetamine Rumeenia piiril

Saksamaa arwataw surweawaldus Budapestis

Bukarestist, 23. märtsil. (Havas) Siin arwatakse, et Saksamaa awaldab Ungarile surwet sõjaliste abinõude lõpetamiseks Rumeenia piiril.

Rumeenia hästiinformeeritud ringkondades seletatakse selle kohta järgmist: Ungari olewat mobiliseerinud kõik oma jõud, kuna Rumeenia on kindlustanud ainult piiride kaitset. Neil asjaoludel peaks Ungari tegema esimese sammu. Samade ringkondade arwates wõtab Saksamaa selles asjas initsiatiiwi endale, esinedes Budapestis sammuga, et Ungari alustaks oma wägede tagasitõmbamist.

Rumeenia demobilisatsiooni eel

Bukarestist, 23. märtsil. (Reuter) Peaminister Calinescu teatas ajakirjanduse esindajatele, et wiimastel päewadel lippude alla kutsutud reserwwäelased saadetakse arwatawasti lähema 10 päewa wõi 2 nädala jooksul tagasi koju.

„Itaalia walmis"

Roomast teatab Havas: Gayda kinnitab „Giornale d'Italia's", et Itaalia jääb truuks Berliin-Rooma teljele, mis ka ei juhtuks ja astub Saksamaa kõrwale, et astuda wastu demokraatlikule blokile. Keegi ei olnud üllatunud Itaalias ja Saksamaal demokraatlikkude riikide reaktsioonist Kesk-Euroopa sündmuste suhtes, mis on ainult uueks etapiks Versailles'i süsteemi rewideerimise saatuslikus liikumises. See reaktsioon on tegelikult demokraatide poliitika tulemus, kes tahawad luua blokki totalitaarsete riikide wastu ja alustada nende wastu esimesel wõimalusel pealetungi-sõda. Itaalia on samuti walmis, kui Saksamaa wäljakutseks ja kallaletungidele wastuastumiseks ning sõjahismi märgusõnale järgimiseks, et kindlustada oma huwide ja tulewiku kaitset.

Berliinist teatab Reuter: Meri oli tormine, kui Hitler kolmapäewa õhtul Swinemündes astus „Deutschlandi" pardale. Otsus minna Klaipedasse mereteed mööda tehti kooskõlas Saksamaa juhi põhimõttega mitte panna oma jalga niisugusele maale, nagu Poola koridor, mis waremalt moodustas osa Saksa riigist.

Arwatawasti esineb Hitler Klaipedasse saabudes kõnega.

„Kewadkampaania" lõpp

Saksa ametlikud ringid ootawad Reuteri teatel suure huwiga Chamberlaini lubatud teadaannet Klaipeda kohta. Berliinis tähendatakse: Briti siseasjade sekretär sir Samuel Hoare'i märkust, et Leedu nähtawasti on taganenud ultimaatumiga sarnanewa nõudmise ees, on raske lepitada Saksa teadeteagentuuri sõnumiga Kaunasest, mille järgi Suur-Britannia ja Prantsusmaa, kui neilt küsiti arwamist Leedu kohta, seletasid, et nad ei tee käesolewal korral midagi, kui Leedu Saksamaa nõudmised wastu wõtab.

Wahepeal wõtab poliitilistes ringides maad arwamine, et Saksamaa „kewadkampaania" on lõppenud. Reuter kuuleb, et von Ribbentrop ja teised Saksa juhtiwad tegelased lähewad puhkusele kuni Hitleri sünnipäewani, 24. aprillini.

Saksa õhuwäe baas Islandil?

Kopenhaagenist, 23. märtsil. (Havas) Reikjawikist teatatakse „Arbeiderbladet'ile", et Islandi peaminister on seletanud parlamendis, wastates sotsialistlikkude rahwasaadikute küsimusele, et Saksamaa on palunud Islandi walitsuselt luba luua erapooletul territooriumil õhuwäe baasi. Seda nõudmist olewat Saksamaa põhjendanud wanade kokkulepetega, mis sisaldawad enamsoodustuse klauslit.

Peaminister ütles, et Saksamaale ei wõi anda selliste õigust, kuna ka üksi teine riik ei ole seda saanud.

Seda küsimust käsitletawat Saksa ristleja „Emdeni" eelseiswa külaskäigu puhul.

SINIMANDRIA

Tartus, telefon 127

Igal õhtul kl. 19—23 suures valikus

ERI ÕHTUSÖÖGID

(à la carte). Hinnad alates kr. 0.40 kuni kr. 1.—. **Ettetellimise peale õhtusöögid (Souper — 6 käiku)**

Kannuõlu. Konjak, liköör ja wein klaasiviisi.

Moodsaid kleite

PESU- JA PUDUKAUPU

soovitab suures valikus

A. Saart Tartus, Raekoja 10 (enne Raekoja 2)

PUUDUB TEIL SÕBER, TELLIGE AJAKIRI

„Nädal Pildis"

Klaipeda

Klaipeda ehk Meemeli maa-ala, mille uuestikorralduse wõimalust sõnumid ennustawad järjest rohkem, moodustab kitsa riba Leedu edelapoolsel piiril Ida-Preisimaa ja Wana-Leedu wahel. Pindalalt 2417 ruutkilomeetrit ja elanikkude arwult ümmarguselt 150.000 (1925. a. rahwaloenduse andmetel 142.000 hinge), omab see prowints, mis allub Leedu suweräniteedile, kuid omab autonoomia ja rahwuswahelise tagatise, tähtjuse eeskätt Klaipeda(=Meemeli=) nimelise sadamalinna poolest, mis Liibawi ja Gdynia wahel on ainus tähtsam ja wäljaehitatud sadam Balti mere edelapoolses osas, Leedule aga ainus tegelikult kasutataw juurdepääsutee merele.

Klaipeda geograafiline asend sai otsustawaks ka tema saatusele. Kui Maailmasõja lõpul tekkis iseseisew Leedu riik, siis oli tema huwi juurdepääsu wastu sama tõsine ja otsekohene nagu Poolal. Poola huwi rahuldati kuulsa koridori loomisega Saksamaa arwel. Ka Leedu suhtes polnud tist walikut. Nii pandi Versailles' rahulepinguga Saksa riigile peale kohustus loowutada Meemeli linn ühes selle juurde kuuluwa kitsa tagamaaga liitriikidele, kes endile reserweerisid õiguse teha hiljem selle maa-ala kohta lähemaid korraldusi. Meemelimaale saadeti liitlaste okupatsiooniwäed, mis koosnesid prantslastest, ja maa-ala ülemkomissariks nimetati Prantsuse kindral, kes tsiwiil-administratsiooni teostamise usaldas selleks loodud ajutise walitsuse kätte. Rahwaesindusena fungeeris eriline riiginõukogu.

Weel enne, kui liitriigid suutsid lõplikku otsust teha ja osalt kartusest, et see otsus ei wasta sajaprotsendiliselt Leedu soowidele, osalt järele aimates tol ajal moes olewaid wõtteid (d'Annunzio oma Fiumes, Zheligowski Wilnos), kasutasid Leedu partisanid Kaunase walitsuse waikiwal toetusel, Ruhri-piirkonna okupeerimise ajal tekkinud rahwuswahelist olukorda selleks, et alustada pealetungi Meemelile. Prantsuse garnison ei awaldanud wastupanu, ja Leedu saawutas 10. jaanuaril 1923 wõidu ilma werewalamiseta. Weel rohkem: sõjawäelisele edule järgnes warsti diplomaatiline wõit. 15. weebruaril 1923 kuulutas liitriikide Pariisi saadikute konwerents oma walitsuste nimel Meemeli kuuluwaks Leedu suweräniteedi alla. 14. märtsil 1924. aastal sõlmitud rahwuswahelise konwentsiooniga, millele garantidena alla kirjutasid Inglismaa, Prantsusmaa, Jaapan ja Itaalia, kindlustati Meemelimaale awar autonoomia oma maapäewa ja walitsuse (direktooriumi) kaudu Leedu poolt määratud kuberneri juhatusel.

See korraldus taotles ilmselt kuldse keskkee ehitamist aastasadu saksa wõimu all olnud maa ja selle elanikkude soowide ning Saksa riigi huwide wahel ühelt poolt, Leedu huwide ja tarwiduste wahel teiselt poolt. Warsti ilmnes, kuiwõrd raske on selle eesmärgi saawutamine. Leedu lootus leida wastukaja Meemelimaa rahwastikus, mis, eriti maal, keelelt ja rassilt ilmutab leedu päritolu, põrkas Saksa tugewa kultuurilise mõju, majanduslikkude takistuste, warjatud ning warjamata wastutöötamise wastu Meemelimaa juhtiwate tegelaste ja nende taga seiswate Berliini wõimude poolt.

Leedu poolt wastati wõimuwahendite kasutamisega. Wiidi sundkorras läbi nimede leedustamine, Meemel ristiti Klaipedaks (kuigi rahwuswahelises konwentsioonis weel praegugi esineb nimetus „Meemel“), autonoomiat hakati tõlgitsema kitsendawalt, leedukeel sai ametl. keeleks, soodustati leedulaste asumist Klaipedasse, direktooriumi liikmeid wallandati ametist, süüdistades neid riigireetmises, nimetati wallandatud meeste asemele uued, kes olid maapäewale wastuwõtmatud, saadeti maapäew korduwalt laialijne. See poliitika tõusis haritipule 1934. a., mil 120 Klaipedamaa sakslaste juhti anti riigiäraandmise pärast kohtu alla.

Järgnes rida terawaid konflikte Kaunase ja Klaipeda wahel, mis ulatusid otsaga Rahwasteliidu nõukogu ette ja lasksid raske hüpoteegina Leedu-Saksa suhetel. Haagi rahwuswahelisel kohtul tuli lahendada keerulisi juriidilisi probleeme, kuna garanteerijad riigid wahetewahel oma sõna ütlesid.

Rahwussotsialimi wõimuletulek tõi endaga kaasa seda, et wahepeal laialisaadetud maapäew uuesti funktsioneerima pandi. Ühes Kolmanda Riigi wõimu tugewnemisega pidas Leedu walitsus tarwilikuks pehmendada oma kurssi Klaipedas. „Kõwa käega“ kuberner asendati teisega, kuulutati wälja maapäewa walimised ja amnesteeriti süüdimõistetud Klaipeda sakslaste juhid. Sündmuste käigule kõik see mõjus ennem kiirendawalt kui pidurdawalt. Ja 1938. a. Klaipedamaa walimised arenesid juba teadlikult hüüdsõna all: „Tagasi Saksa riigi alla!“

Niihästi eemalolijatele kui ka leedulastele enestele oli selge, et Klaipedamaa tagasiliitmine Saksa riigi külge on ainult ajaküsimus. Nagu wiimased teated näitawad, ongi see juba sündinud. Üldine seisukord Euroopas, eriti aga jõudude wahekord Leedu ja Saksa riigi wahel ei jätnud Leedule üle muud walikut, kui nõustuda Klaipedamaa tagasiloowutamisega, niipea kui sellekohane nõudmine Saksamaa poolt ametlikult esitati Leedule.

Ainsa korrasolewa sadamalinna kaotamine pole Leedul kerge, kuid seda kaotust aitab kergemini kanda ühelt poolt Saksa walitsuse lubadus kindlustada Leedule ka tulewikus Klaipeda sadama kasutamise wõimalus, teiselt poolt teadmine, et küsimus on lahendatud rahulikul teel. N.

Teaduskond odawam kui eriülikool

Meie agronoom peab tundma talumajapidamise mitmekülgseid alasid

Mida arwawad põllumajandusteaduskonna õppejõud kõrgema põllumajanduslikku haridust korraldamisest

Ühenduses ühe referaadiga wiimasel agronoomide kongressil kerkisid päewakorda mitmed küsimused agronoomilise hariduse korraldamise alalt. Kongressil tehti etteheiteid ülikoolile agronoomide ettewalmistamise alal, kuid weelgi rohkem leidis praegune moodus kaitsjaid.

Et saada ülewaadet ülikooli enese ringkonnast, seks pöördus „Postimehe“ toimetus ringkirjaga ülikooli põllumajandusteaduskonna õppejõudude poole järgmiste küsimustega.

1) Kumb on otstarbekohasem, kas põllumajandusteaduskond Tartu ülikooli juures wõi iseseisew põllumajanduslik ülikool?

2) Kas on otstarbekohane, et üliõpilased spetsialiseeruksid juba stuudiumi kestes üksikutele erialadele?

3) Kas on praegune põllumajandusteaduskonna õppekawa üle koormatud ja kas on seal ülearuseid õppeaineid? Kas on niisugu seid alasid, mis teaduskonna õppekawas praegu puuduwad, kuid millised tuleksid tingimata wõtta õppekawwa — kas üldiselt wõi spetsiaalharudes?

Neile küsimustile on saabunud järgmised wastused, kuna osa õppejõude on lubanud wastata weel edaspidi.

Kas põllumajandusteaduskond wõi iseseisew põllumajandusülikool?

Selle küsimuse kohta on awaldatud järgmisi seisukohti ja arwamisi:

Prof. A. Nõmmik

Sellele küsimusele wõiks wastata, et sisuliselt nii üks kui teine wiis wõiksid ühtewisti edukalt täita neid ülesandeid, millised meie põllumajanduslik areng nõuab kõrgemalt põllumajanduslikult õppeasutiselt. Kõik oleneb sellest, millised wõimalusi luuakse nende teostamiseks ja arenemiseks.

Wanemate kultuurrahwaste juures esineb kõrgemaid põllumajanduslikke õppeasutisi nii iseseiswatena kui liituwuses teiste kõrgemate õppeasutistega, enamikult ülikoolide osakondadena. Meie tunneme suurt lugupidamist wääriwaid kõrgemaid põllumajanduslikke osakondi ülikoolide juures, nagu näiteks põllumajandus-kolledžhid Cornelli ja mitme teise Ameerika ülikooli juures, millised ewiwad tunnustatud kuulsuse põllumajandusteaduste arendamise alal. Kuid samuti pole puudust kõrgel tasemel püsiwaist analoogilisest iseseiswatest õppeasutistest.

Otstarbekohasuse kui ka kulude kokkuhoiu mõttes on wiimastel aastatel Saksas teostatud suuri muudatusi just liitumise suunas. Wastupidi, noorte iseseiswate rahwaste, näiteks meie lähemate naabrite juures wõtab hoogu põllumajanduslike õppeasutiste eraldamine ülikoolide terwikust ja iseiswate õppeasutiste asutamine. Kas nad iseseiswate õppeasutistena paremini suudawad täita oma ülesandeid, kui ülikooli teaduskondadena, on weel wara otsustada, kuid üks on kindel — nende edu wõi mitteedu oleneb suurel määral nendest ainelistest wõimalustest, millised riik suudab anda nende ülalpidamiseks ja arendamiseks. Wähegi ajakohasel kõrgusel seiswa kõrgema õppeasutise ülalpidamine on riigile üldse küllalt kulukas; eriti koormawaks on see aga wäikerahwaile ja seepärast tuleks nende laiutamises olla ettewaatlik.

Ei oleks fuguigi otstarbekohane, ütleksin enamgi, poleks kuidagi lubatud, et meie wäike- ja wõrdlemisi nõrga kandejõnga rahwana ilma hädawajaduseta suurendaksime oma kõrgemate õppeasutiste arwu. Tõhes seda ei suudaks meie anda neile säärast sisu, mis wäärikas kõrgemale õppeasutisele. Ei näe alust oletamiseks, et iseseisew põllumajand. õppeasutis suudaks anda paremini ettewalmistatud, maatulunduse alal teostusewaid kõrgema haridusega isikuid, kui wäärikalt korraldatud ja sisustatud teaduskond ülikooli juures. Ei ole ka millegagi põhjendatud, et need puudused, millised wõiksid ehk olla ülikooli juures teostusewal teaduskonnal, olekksid wäldtud analoogilises iseseiswas õppeasutises. Minu arwates on härra ümarikul siiski teatud põhjust wäitmiseks, et meie ülikooli terwikus põllumajandusteaduskonna elulised huwid nii mõnigi kord kipuwad jääma teiste teaduskondade huwide warju. Kuid need puudused on ju kõrwaldatawad, ja selle teostamiseks ei näi olewat mõõdupäätsemata raskusi. Kõigil neil kaalutlusil olen weendunud, et iseseiswa kõrgema põllumajanduslikku õppeasutise loomiseks pole meil mingisugust tarwidust ja alust. Usun isegi weel enam — ja nimelt, et iseseisew õppeasutis ei nõuaks meie kodan. mitte ainult asjata suuri lisakulusid, waid et iseseisew õppeas. analoogilisel tingimustil ei suudaks meie põllumajandusele anda säärasegi kwaliteediga kõrgema haridusega maatulundustegelast, nagu seda teeb põllumajandusteaduskond ülikooli juures.

Prof. A. Mathiesen

Möödunud sajandi teisest poolest peale on peaaegu kõikjal üldine tendents, et põllumajanduslikku kõrgema hariduse andmist püütakse korraldada ülikoolide juures ja mõnel pool ka kõrgemate tehniliste õppeasutiste juures. Nii on teostatud palju ühendamisi Saksas, ühendriiges, Kanadas ja mujal. Sel koondamisel on see mõte, et agronoomi haridus peab olema üldine haridus, agronoom peab tundma ja tajuma elunähtsid ka teistelt aladelt, ta peab teadma, mida maa wajab, et juhtida otstarbekalt põllumajandusalasid terwikühikutena. Siin juba alaline kokkupuutumine teiste teaduskondade üliõpilastega ja nende tegewusega ning püüetega annab palju. Ka õppejõud muutuwad eralduatud õppeasutises kitsarinnalisiks ning eluwõõraks.

Rootsis, Taanis, Belgias ja Hollandis on põllumajanduslikud kõrgemad õppeasutised eraldi, kuid seal on nad kujunenud enamasti ka keskkoolidest, milledesse astumiseks ei nõutud gümnaasiumi lõpetamist.

Lätis on teostatud eraldamine. Seda on põhjustanud ruumipuudus Riias ja soow wiia kõrgemat põllumajanduslikku õppeasutist tihedamasse seosesse põllutöökojaga, mis juba warem paigutati Jelgawa lossi. Üheks põhjuseks on ka weel see, et Riia ümbruskonna maad on kehwad, mis ei wõimalda luua põllumajandusteaduskonnale otstarbekohaseid majapidamisi ja katsetusi. Ka seni toimus praktiline Jelgawa ligidal Auci mõisas, mis kuulub ülikoolile.

Meil Tartus küll ka pole ruume kuigi rikkalikult, kuid wajalikud siiski on juba olemas ja Raadi mõis oma asendilt kui ka hea pinnasega on kõigiti sobiw koht põllumajandusteaduskonna katseasutiste ja muude õppeettewõtete asukohaks.

Tartu ülikoolil on wäljaspool hea nimi ja seetõttu on siit kontakti pidamine wälismaailmaga palju kergem, kui seda oleks uuel ja iseseiswal põllumajandusülikoolil. Seetõttu leian, et praegusel korral pole erilist wajadust põllumajanduslikku haridusse ümberkorraldamiseks.

Prof. M. Järwik

Samasuguste kulutuste juures teaduskond suudab teha rohkem kui iseseisew põllumajandusülikool. Eriülikool tuleb kallim. Kui aga tahetakse eriülikooli peale rohkem kulutada kui teaduskonna peale, siis loomulikult suudab ta teha rohkem.

Prof. O. Daniel

Kui on tegemist suurriikidega, siis on muidugi wõimalikud eriõppeasutised. Olen ka ise õpetanud Wenemaal metsaakadeemias, mis oli eriline õppeasutis. Meie siin aga peame arwesse wõtma oma koduma olusid ja peame korraldama põllumajanduslikku ning metsanduslikku eriharidust nii, nagu see meile kõige kohasem. Seda me ei saa, et wõtame mõne wäliskawa ja käime selle järele. Nii palju kui minul on olnud kokkupuutumisi teaduskonna eluga, pole ma märganud, et kusiki poolt oleks tehtud takistusi kõrgema põllumajanduslikku haridusse otstarbekohaseks korraldamiseks. Kõigiti on püüdud wastu tulla ka kõigile põllutööministeeriumi soowidele. Kiwinemist pole olnud märgata. Mulle näib, et kõige otstarbekohasem meie oludele on, kui põllunduslikku ja metsanduslikku kõrgema hariduse andmine jääb edaspidigi ülikooli juurde.

K. Leius

Arwestades motiiwidega, mis põhjustasid iseseiswa Tehnikaülikooli asutamise, tohiks iseseiswa põllumajanduslikku ülikooli rajamine Eestis, kui põllumajanduslikus riigis, olla weelgi rohkem põhjendatud. Otstarbekohasusest lähtudes wõiwad iseseiswal põllumajanduslikul ülikoolil olla omad hüwed ja ka puhed. Kõigepealt olgu mainitud, et iseseisew põllumajanduslik ülikool nõuab wõrdlemisi suuri kulusid (uued õppetoolid, administratsioon, ruumid, seadised jne.), kui tahetakse näha ajakõrgusel seiswat õppe- ja uurimisasutist. Hüwedena wõiks märkida lähedamaid wõimalusi põllumajanduslikku hariduse korraldamisel, uurimis- ja katsetöö tsentraliseerimisel ning põllumajandusteaduste populariseerimisel, mis aitaksid tunduwalt tõsta meie põllunduse taset. Iseseiswas põllumajanduslikus ülikoolis peaksid olema loomaarsti-, põllunduse-, metsanduse- ja aianduseteaduskonnad. Ühenduses uue ülikooli rajamisega tuleks kaalumisele wõtta agronoomilise personaali (peam. nõuande alal) tööolude ja töötajude küsimused, mis tagawad rohkemaarwulise noorte jõudude siirdumise põllumajanduse tööwäljale.

Prof. K. Weermets

Mitteagronoomina ei pea ma ennast küllalt kompetentseks otsustamiseks kangelculatuwate muudatuste kohta põllumajanduslikku kõrgema hariduse korraldamises. Põllumajandusteaduskonna kogu liikmena wõiksin tähendada esitatud küsimustele waid järgmist:

Ei ole lihtne otsustada, mis on otstarbekohasem, kas põllumajandusteaduskond ülikooli juures wõi iseseisew kõrgem põllumajanduslik õppeasutis.

Mõlemal lahendusel on omad hüwed ja puudused. Teistes maades on see küsimus lahendatud nii ühel kui ka teisel wiisil, kusjuures otsustawaks on olnud peale kultuurpoliitiliste seisukohtade majanduslikud kaalutlused ja rahwamajanduse wajadused. Meie oludes oleks siiski wististi otstarbekohasem jääda senise olukorra juurde, arwestades peale muu ka meie rahwamajanduse kandejõudu. Kuid üleštõstetud küsimus on niiwõrd tähtis, et seda peaksid põhjalikult ja igakülgselt kaaluma wastawad asutused, enne kui lõplikult langetada otsust.

Peab tähendama, et wälismail on aastakümneid waieldud selle üle, kas erialalised õppeasutised peaksid olema iseseiswad wõi tuleks neid liita ülikoolidega, seejuures puhttehniliste alade jaoks on loodudki eriõppeasutused.

Prof. E. Liik

Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonna mitmed asutised on pidanud seni läbi ajama agraarriigi nõuetele mitte wastawalt wähesearwulise wõi wäikesepalgalise isikliku koosseisuga ja wäga piiratud krediitidega. See ongi wististi olnud üheks peapõhjuseks iseseiswa põllumajanduslikku ülikooli asutamiseks... Ülalnimetatud puudused peaksid aga olema, minu arwates sama hästi kõrwaldatawad Tartu ülikooli põllumajandusteaduskonnas, nagu seda loodetakse iseseiswast põllumajanduslikust ülikoolist. Tuleb ainult wastawates asutistes ja organites senisest rohkem arwestada põllumajandusteaduskonna õigustatud soowe.

Wastused järgmistele küsimustele samadelt õppejõududelt järgnewad homses lehes.

Soome lahe saarlaste hea äri wärske räimega

Tänawuse talwe jooksul on Soome lahe saarlased saanud rohkesti wärskeid räimi, mida müügile weeti üle merejää Soome. Kuna seal wärskekala hinnad on kõrged, siis teenis iga kalur talwe jooksul hästi. Wärske kala müügiga kadus aga meie ärimeestel lootus kewadel suuremal hulgal soolasilgu saamiseks, sest üksi kalur ei soolanud suuremaid tagawarasid. Sellega ühenduses on Wirumaal kewade lähenemisega soolasilgu hind tõusnud kõrgele.

Ehitusi klaasib ja ehituste jaoks kõiki tarvisminevaid klaase

ostate soodsamalt

A. LODERAUD klaasi eriärist,

Tartus, Uueturu tänav 11, telefon nr. 501. Töö ja materjal eeskujulik

Iga Eesti poiss ja tüdruk loeb „LASTELEHTE“

Miljonite jahil

E. Ph. Oppenheimi kriminaalromaan

34

„Mina valisin selle, mida teie mulle soovitasite.“

„Te eksite. Ma ütlesin teile näiteks, et mina finantseerin Dulkopfi rauatehaseid, aga ma ei andnud teile nõu oma raha nendesse ettevõtetesse mahutada.“

Sir Matthew kumardus ettepoole.

„Me kõnelesime kapitalimahutamisest. Teil on õigus, kui te ütlete, et te ei andnud mulle nõu osta Dulkopfi aktsiaid. Teie koguni soovitasite mulle seda mitte teha, ja ma imestasin, miks. Kõnelesime teie võõrastetoas Milani hotellis, kui telefon kõrvaltoas helises. Teie vabandasite ja jätsite mind üksi. Teie portfell oli lahtiselt laual.

„Kõige peal oli Dulkopfi tehaste kiri. Kas panite selle sinna kirja minu jaoks, noormees?“

„Kuidas võisin ma oletada, et teietaoline džhentlmen tuhnib minu portfelli?“

„Siiski, teie oletasite seda. Kõnelgem nüüd siiralt üksteisega. Lugesin kirja läbi. Selle oli kirjutanud tehaste peainsener, kes andis teile nõu aktsiaid mitte enam müüa. Uus valmistamisprotsess, mille läbi aktsiatega võivat kindlasti teenida kuni kolmkümmend protsenti. 100 000 naela kindlat tulu esimese kaheksa kuu jooksul. Jah, noormees, teie saavutasite sihi, ma lugesin kirja. Ei, oodake vähe, ma ei ole veel lõpetanud. Kuidas olid lood telefonikõnega? Teie jätsite ukse paokile, kindlasti mitte sihilikult, eks? Mina pidin kuulama pealt, kas ma seda tahtsin või ei. ‚Mul on kahju, mr. Hirsch,‘ ütlesite teie, ‚aga aga ma ei saa teile Dulkopfi aktsiaid anda, kui te ka mulle nende eest 100 000 naela pakuksite! Olen suutnud säilitada ainult mõned üksikud, ja need ma hoian varuks ühele oma sõbrale, kelle käsi on käinud halvasti mõnes teises ettevõttes.‘ Tagasi tulles ütlesite mulle ainult, et te kõnelesite mr. Hirschiga, tuntud rauatehaste omanikuga. Te ei maininud seejuures üldse Dulkopfi aktsiaid; kui me aga lahkusime, oli teil taskus minu 8000-naelane tshekk. Te peagu nutsite, et te pidite oma aktsiad loovutama, aga te tegite seda siiski.“

De Bresti peeti tema tuttavate ringis ilusaks nooreks meheks. Nüüd aga ilmus tema silmi peagu kuratlik ilme ja ta suu tõmbus viltu, nii et seda võis pidada peagu satiiri näoks.

„Kuulge, sir Matthew,“ urises ta, „te kaotasite oma raha, ja seepärast te nüüd nutate ja olete ebaviisakas ning rumal. Meelsamini ma ei hakkaks teile üldse midagi seletama. Aga Dulkopfi aktsiate kahjust ma aitan teid siiski üle, ja kui te nüüd asjast ise kinni ei hakka, siis olete halb ärimees. Te peate oma kohustused veel käesoleva aasta jooksul täitma, ja seepärast — kui te pole narr, võtate need 200 000 naela rahulikult vastu! Rohkem mul pole teile midagi öelda. Te olete liiga suur põikpea. Jagagu teiega edaspidi maid, kes tahab, mina mitte enam!“

De Brest süütas sigareti ja tõusis püsti.

Ka sir Matthew tegi sedasama.

„Kas olete nüüd lõpetanud?“ küsis ta.

„Teiega kõnelda on täiesti asjatu,“ ütles de Brest.

Sir Matthew haaras ta käsivarre.

„Kuulge, de Brest, ma tunnen noormeest, kelle ees mul pole kuigi palju aukartust ja kes on iseendast kaunis nõrga loomuga, kergemeelne poiss. Aga sellest ajast, kui ma kuulsin, et ta teid lõi, on ta hakanud mulle palju rohkem meeldima.“

„Kui te Dutleyd mõtlete,“ vastas de Brest sigaretti suust võttes, „siis ta trumpas mu üle, ta —“

„Noh, hea küll, mina teid üle ei trumpa,“ katkestas teda sir Matthew. „Mina tulistan teid välja,“ de Brest, ja ma loodan, et ma teie vastikut nägu enam ei näe, välja arvatud, kui me mõlemad peaksime istuma süüpingis. Kas kuulete? Ja nüüd — välja!“

De Brestil, kes oli loid nagu kunagi inimene, kes liiga palju suitsetab, lakkamatult joob ja ööd läbi unistab, polnud vähematki vastupanujõudu ja lendas seepärast trepist alla, maandudes lõpuks koridoris, kus teenijad ta nähtava kahjurõõmuga jalule aitasid.

Olles sulgenud külalise järel ukse, süütas sir Matthew sigareti, tõmbas akna pärani lahti ja helistas teenijale, käskides teda tuua einet.

„Nii, nüüd siis olen sellest neetud noorest seast lahti,“ pomises ta endamisi, olles lõpetanud riietumise ja võttes laualt „Times'i“.

Börsiteated panid ta imestama. Boothroydi aktsiaid müüdi pidevalt ja need olid nüüd tõusnud 58-le. Sir Matthew pani ajalehe kõrvale ja hakkas toppima piipu, kui uksele koputati.

„Sisse!“

Uks avanes ja de Brest tegi katset sisse astuda.

„Armas Jumal, juba te tulete jälle! Kas teil pole veel küllalt?“ hüüdis sir Matthew.

„Kas ma võin veel teiega paar sõbralikku sõna vahetada?“

„Käige kuradile oma sõbralikkusega! Mida te tahate?“

„Ma tulen teie huvides,“ kinnitas de Brest tõsiselt. „Tahaksin teile teha äärmiselt tähtsa esitise. Kas te ei sooviks mind viis minutit kuulata?“

„Kahtlemata teeb see mulle nalja,“ kõlas vastus. „Tulge sisse!“

De Brest sulges enda järel ukse ja tõmbas ettevaatlikult tooli enda ja oma võõrustaja vahele.

„Sir Matthew,“ algas ta, „Boothroydi aktsiad on, nagu te teate, juba kahekümne punkti võrra langenud, ja muutuvad mõne kuu jooksul täiesti väärtusetuks.“

„Kas aravte? Lugege tänast „Times'i“: ‚Boothroydi aktsiate müük jätkub pidevalt.‘ Mis te ütlete selle kohta?“

„See teade on sihilikult eksiteele viia tahtev. Boothroyde eile üldse ei pakutud. Soovitati küll osta, aga aktsiaid polnud turul.“

„Ja mis on sel tegemist teie tagasitulekuga minu juurde?“ küsis sir Matthew jämedalt. „Mõtlen, andsin teile selgesti märku, et te pole minu juures kuigi meeldiv külaline.“

„Unustage, palun, see ebameeldiv vahejuhtum,“ palus de Brest teatava väärikusega, „teie temperament lihtsalt voolas üle, ja mul pole harjumuseks endast vanema mehe vastu rätt tõsta. Ütlesin teile, et tulin teie huvides. Kui palju Boothroydi aktsiaid olete müünud?“

„Kurat, mis puutub see teisse?“

„Oleks teile ainult kasulik, kui te tahaksite sellele küsimusele vastata.“

„Teie suust peaksin ma kuulma, mis on mulle kasulik?“ urises sir Matthew. „Noh, oodake aga! Olen müünud 25 000 aktsiat ja mul on endalgi häbi, et ma pean seda tunnustama. See tühipaljas Dutley, kes pole ära müünud ühtki aktsiat, on minust palju mehisem!“

„Kuulge,“ vastas de Brest üle laua kummardades, „täna oli aktsiate noteering 58. Annan teile 25 000 tüki eest 62. Kui tahate, võite nad tunni pärast tagasi osta ja oma tulu realiseerida; ka ei tarvitse teil karta, et ma tahan siinset turgu mõjutada, — ei, ma vajan aktsiaid väljapoole.“

Sir Matthew rappus kaikuvast naerust.

„Teie spekuleerisite *à la baisse*, noormees,“ pilkas ta, „ja järgmisel reedel te peate. Seda on saavutanud Dutley oma toetamisostudega. Jumal õnnistagu seda poissi selle eest!“

„Ma vajan aktsiaid,“ seletas de Brest end rahule sundides. Pakun teile 5000 kuni 6000 naela tulu ja loodan, et võtate selle vastu kahjutasuks nende nurjunud spekulatsioonide eest, mis me koos tegime.“

Sir Matthew viibas piibukahaga ukse poole.

„Noormees,“ ütles ta, „rõõmustan tõepoolest, et te tagasi tulite. Aga ma annan teile siiski nõu: Kaduge nii ruttu kui teie jalad teid suudavad kanda. Ja muide — kui te tahate kuulda minu vastust: Ma ei müüks teile iialgi ühtegi aktsiat, isegi, kui te pakuksite mulle selle eest terve varanduse. Olen lihtne yorkshire'lane, aga kui te tuleksite mulle seda raha tagasi tooma, mille te mult välja petsite, siis ma lihtsalt ei võtaks seda vastu. Ja nüüd välja, viie sekundi jooksul, muidu vastutate ise tagajärgede eest!“

De Brest haaras oma kübara ja tahtis veel midagi öelda, sir Matthew aga järgnes talle vilunud jalgpallimängija liigutustega, ja de Brest kadus.

26. peatükk.

„Andestage, lord Dutley, mis te ütlesite praegu?“ küsis mr. Wendell Cooke, Matthew Co Cordon.

Mr. Wendell Cooke ei olnud ainus, kes selle üle imestas. Mr. Stephenson oli kogu oma eluajal Dutleyga kõnelnud vaevalt enam kui tosin sõna ja nägi temas ainult suurema osa aktsiate omanikku, ja mr. Woofington, kes oli harjunud teda pidama lollpeaks, kes kirjutas alla kõik, mis talle ette pandi, sai peagu närvivapustuse. Kolonel Armitage, kolmas nõukogu liige, kes oli sosistanud sir Matthewga, nõjatus oma tugitoolil mugavasti seljakile ja vaatas noormehele otsa pilguga, nagu ei tahaks ta uskuda oma kõrvu ega silmi.

„Kahetsen väga,“ kordas Dutley, „aga minu arvates on see aruanne liiga pessimistlik.“

(Järgneb).

Kaks aastakäiku Leedu tagawarawäelasi lipu alla

Summade wäljamaksmine pankadest keelatud. — Raske karistus hindade tõstjatele

Sisepoliitiline seisukord Leedus tõsine

Kaunasest, 23. märtsil. (DNB) — Selleks, et wältida wastuhakkamise wõimalust poliitiliste wastaste seas, on Leedu walitsus kuuldawasti kutsunud lipu alla mitu aastakäiku tagawarawäelasi.

Leedu hindadekomissar awaldas kolmapäewal korralduse, et ilma hindadekomissari loata ei tohi hindu tõsta. Selle läsu wastu eksijaid ähwardab rahatrahw kuni 15.000 litini, wõi wangistus kuni 6 kuuni, ühes äri sulgemisega.

Leedu kolmapäewaste ajalehtede kommentaares Klaipedamaa tagasiandmise kohta Saksa riigile domineeriwad parteipoliitilised lahkhelid ja pahameel walitsuse wastu.

Poolametlik „Lietuwos Aidas“ teatab, Saksa wälisminister von Ribbentrop olewat jutuajamisel Leedu wälisministriga rõhutanud, et kui Klaipeda territoorium antakse Saksamaale tagasi, siis austab Saksamaa Leedu iseseiswust.

Leedu walitsuse ringidest seletati, et kolmapäewal rahu ja korra säilitamiseks astutud sammud olid tingitud selgest äratundmisest, et teadaanne Klaipeda territooriumi tagasiandmisest Saksamaale on tekitanud Leedus tõsise sisepoliitilise seisukorra. Walitsuse ringides kardetakse, et pahempoolne ja klerikaalne wastasrind püüab liiua sisepoliitilist kapitali raskustest, mida tekitab Klaipeda territooriumi tagasiandmine Saksa riigile. Kõik Kaunase walitsuse poolt astutud ettewaatusesammud taotlewad eranditult praeguse rezhiimi kõwendamist.

Raadioteadaandes leedu rahwale iseloomustatakse Klaipeda territooriumi tagasiandmist kui rasket hoopi leedu rahwale. Kuid samal ajal nõutakse rahwalt loobumist kõikidest tülidest ja järgimist leedu rahwa juhile. Inimesed ärgu lasku end wiia eksiteele metsikutest kuulujuttudest, waid usaldagu lihtsalt Leedu walitsuse poolt awaldatud ametlikke teadaandeid — öeldakse teadaandes.

Seni kinnitamata teadete järgi on kutsutud lipu alla 1904. ja 1910. aastakäigu tagawarawäelased. Eestkätt on kutsutud tegewasse teenistusse eriwäeosade mehed. nendest aastakäikudest samuti ka kõik ohwitserid ja allohwitserid.

Eitus Kaunasest

Kaunasest teatab Reuter: Leedus walitseb üldiselt pettunud ja mõsendatud meeleolu, waatamata sellele, et Klaipeda liitumine Saksamaaga ei tulnud kellelegi üllatusena.

Poolametlikkudes ringides liikatakse ümber kuuldus, nagu oleks Leedus teostatud osalist mobilisatsiooni.

Tähendatakse ainult, et on kutsutud kokku teatud hulk reserwwäelasi, kes peawad asendama sõdureid, kes olid saabunud aega teenima Klaipedamaal. Kuid wiimased on wabastatud.

Kuna Leedu on inwesteerinud Klaipedamaale umbes 200 milj. litti, kaasa arwatud ka Klaipeda sadamasse inwesteeritud 40 milj. litti, siis awaldatakse lootust, et Saksamaa tunnustab Leedu majanduslikke õigusi.

Wäljamaksukeeld pankadest

Kaunasest teatab Reuter: Kogu Leedus kuulutati wälja eriline riigikaitseseadus. Leedu rahaminister tegi korralduse, et kõik pangad lõpetaksid ajutiselt wäljamaksud jookswatelt arwetelt. Sel puhul awaldati ametlik teadaanne: „Leedu on nüüd minemas läbi wäga tõsiste aegade ja kõigi leedulaste kohus on säilitada rahu.“

Motoriseeritud kolonn Meemelisse

Tilsitist teatab Reuter: Kui hommik koidab üle Tilsiti, marsib esimene saksa sõdur üle piirisilla Meemelimaale. Tugew motoriseeritud kolonn, mis alustab teekonda neljapäewa warahommikul kell 5, katab 60 miili pikkuse sileda tee Tilsitist Meemeli peaaegu 2 tunniga.

Sõjawäeosad wõtawad Meemeli garnisoni üle enne Hitleri saabumist.

Poola seisukoht

Wärssawist teatab DNB: Poola loeb Balti ruumi asetsewaks Poola huwide piirkonnas. Sellepärast ka kõik selle piirkonna sündmused huwitawad Poolat wahenditult.

Mis puutub Klaipeda territooriumi tagasiandmisse, siis rõhutati Poola wälisministeeriumile lähedal seiswatest ringidest kolmapäewa õhtul, et Poola ei kuulu Meemeli konwentsioonile allakirjutanud riikide hulka. Ühtlasi tähendati, et Leedu walitsus ei ole kunagi sidunud Klaipeda küsimust Leedu julgeoleku ja puutumatusega ja et Leedu on Klaipeda küsimuse wälja sulgenud Balti liidu raamidest. Sellepärast ei olewat ka Poola-Leedu suhetel midagi ühist Meemeli küsimusega.

Goeringu päewakäsk

Berliinist, 23. märtsil. (DNB) Marssjal Goering awaldas Saksa õhujõududele päewakäsu, milles öeldakse muuseas: Pärast Austriat ja Sudeedimaad on nüüd ka Böömimaa ja Määrimaa muutunud Suur-Saksamaa osadeks. Wõitlus wõideti, kui juht rakendas tegewusse oma ja rahwa jõud riigi elu huwides. Meie täname saatust, et see eesmärk on juudetud saawutada rahulikul teel. Eelmise nädala otsustawatel päewadel oli rahu säilitamise tagajaks Saksa sõjajõudude tugewus. Õhujõudude ülemjuhatajana ma tänan õhujõude wiimastel kuudel osutatud töö eest Saksamaa kindlustamisel ja awaldan erilist tunnustust õhujõudude tegewusele ja eeskujulikule suhtumisele Böömimaa ja Määrimaa protektoraati sissemarssimisel. Meie Saksa wennad Böömi- ja Määrimaal ja kogu tshehhi rahwas on näinud meie uhke õhujõu imponeeriwat tugewust. Neid peawad igawesti kaitsma meie relwade tugewus, ütles marssjal Goering.

Saksa majandusminister sanktsioonide wõimalusest

Sonthofenist, 23. märtsil. (DNB) Majandusminister Funk seletas kolmapäewal Gau-ülewaate koosolekul, et Saksamaa tööstuslik tugewus areneb järjest edasi. Kui mõned ringkonnad wälismaal peaksid arwama, et Saksamaale wõib awaldada majanduslikku surwet, siis on kindel, et 90-miljonilise rahwakogu majanduslikku ja poliitilist jõudu Euroopa südames ei saa ükski wälja lülitada ilma saamata oma riigis tagasilööki. Samasuguse sitkuse ja wastupidawusega, millega Saksamaa on saawutanud tagajärgi poliitilisel alal, juhitakse edasi ka Suur-Saksamaa majanduslikku arengut.

Rooseveldi eitus

Washingtonist, 23. märtsil. (Reuter) President Roosevelt seletas pressikonwerentsil, et on täiesti alusetud teated, mille järgi ta olewat kawatsenud majanduslikku boikotti Saksamaa wastu.

Kahe demokraatia sõprus

Suur bankett Buckinghami palees Prantsuse presidendi auks

Londonist, 23. märtsil. (Havas) Inglise kuningapaar korraldas teisipäewa õhtul Buckinghami palees suure banketi Prantsuse wabariigi presidendi auks.

Sel puhul peetud lauakõnes seletas Inglise kuningas muuseas, et mõlemad rahwad on täiesti teadlikud sellest, et neil on olemas ühised huwid. Seepärast mõlema maa riigimehed wõiwad nõu pidada täielikus wastastikuses usalduses.

Ma olen weendunud, jätkas kuningas, et koostöö mõlema walitsuse wahel on suuresti kaasa aidanud rahu säilitamiseks ja teeb seda ka edaspidi. Mõlemad walitsused püüawad teha kõik, et wastastik. kokkulepete teel tuua lahendust paljudesse ja rasketesse maailma probleemidesse. Meie oleme wäga hästi teadlikud eelseiswatest raskustest. Kuid mina olen weendunud, et meie mõlemad maad wõiwad usaldusega ja lootusega tulewikule wastu waadata, olles teadlikud oma tugewusest ja neist omadusist, mis tähistawad mõlemaid rahwaid ja mis awaldawad eriti hädaohu tunnil. Ma tõstan oma klaasi Prantsuse wabariigi presidendi Lebruni ja tema abikaasa ja wõiduka prantsuse rahwa hüwanguks ja õitsenguks, ütles kuningas George 6.

Oma wastuses toonitas president Lebrun sõprust, mis ühendab Inglismaad ja Prantsusmaad. See sõprus on tänapäewal mõlema maa olemasolu üheks loomulikuks ja wajalikuks tingimuseks. Wastastikune arusaamine on järjest süwenenud ja laienenud kõikidele aladele. Mõlemad rahwad on ühisel seisukohal ja arusaamisel aust ja õiglusest. Mõlema rahwa põhimõteteks on lepingute austamine, mittewahelesegamine teiste riikide siseasjadesse, rahuarmastus ja wabaduse säilitamine. Kui maailma mõnes osas on rikutud neid põhimõtteid, siis meie maade awalikud arwamised on muutunud kõhe rahutuks ja nõudnud walitsustelt relwastuse kõwendamist, et kindlustada riigi julgeolekut ja kaasa aidata ülidisele rahule. Kõigest sellest nähtub, et meie soowime kindlasti töötada ja kaasa aidata rahwuswahelise usalduse jaluleseadmiseks, ilma milleta ei saa olla rahwastel mingit rahu ega tõelist õnne. Ma olen weendunud, et Inglise ja Prantsuse riigimeeste ühised püüded aitawad kaasa selle suure ülesande wõidule wiimiseks. Ma tõstan oma klaasi Inglise kuningapaari, kogu kuningliku perekonna ja Suur-Britannia terwiseks, ütles Lebrun.

Lebrun City külaline

Londonist, 23. märtsil. (Reuter) Kolmapäewal oli Londoni Cityl eesõigus näha presidenti Lebruni ja tema abikaasat.

Kõrged külalised sõitsid läbi dekoreeritud ja rahwahulkadega palistatud uulitsate wanasse raekotta, kus Londoni ülemlinnapea ja linnawolinikud wõtsid nemad wastu Londoni City traditsioonilise külalislahkusega.

Presidendipaar sõitis sinna Buckinghami paleest, saadetuna kuningapaarist ja ihukaartlaste eskordist.

Kui presidendi tõld möödus St. Pauli katedraalist, terwitasid teda katedraali kellad walju helide mänguga. Hüüded „Wive la France!“ „Wive l'Entente!“ kõlasid rahwahulkade suust, kes palistasid tee weeri.

Raekojas anti presidendile üle terwitusaadress, mille järel kõrged külalised koonesid ühes Konti hertsogipaariga, peaminister Chamberlaini ja lord Halifaxiga presidendi auks antud einele.

Wastates ülemlinnapea lauakõnele ütles president Lebrun muu seas: Minule osaks saanud terwitus tugewdab tunnet, et Prantsusmaa ja Inglimaa wahel on jalule seatud arusaamine ja liit, mida mõlema maa suured pealinnad on 8-kuise waheaja järele wäliendanud sama liigutawalt ja kindla! wiisil. Siin on sünd. paljud maailma parimad põhimõtted ja siin on inimlikku tsiwilisatsiooni tasakaalukus ja wäärikus saawutanud oma haripunkti.

Prantsuse wälisministril Bonnet'l oli õhtul pooleteisetunnine jutuajamine Chamberlaini ja lord Halifaxiga peaministri ruumis alamkojas. Arutati rahwuswahelist seisukorda.

Dinee Prantsuse saatkonnas

Londonist teatab Reuter: President Lebrun andis kolmapäewa õhtul Prantsuse saatkonnas dinee Briti kuningapaari auks, millest wõttis osa 100 külalist, teiste hulgas kuninganna ema Mary, mitu kuningliku perekonna liiget, peaminister Chamberlain, lord Halifax j. t.

Kui kuningas ja kuninganna saabusid saatkonda, terwitati neid kogunenud rahwahulkade poolt waljude hüüetega. President, kes saabus mõni minut enne seda, sai rahwa poolt suure waimustuse osaliseks. Chamberlain ja teised tähtsad külalised, nende hulgas Eden, said rahwa poolt sõbraliku poolehoiu osalisteks.

P. N. Miljukow 80-a.

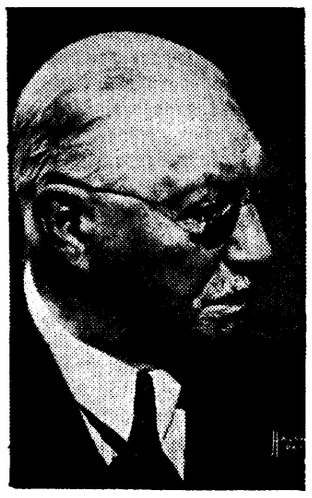

Eile pühitses tuntud Wene poliitikategelane ja teadusemees P. N. Miljukow 80 a. sünnipäewa.

Juubilar, kes elab praegu Pariisis, algas oma karjääri a. 1886 eradotsendina Moskwa ülikoolis, kust ta aga poliitilistel põhjustel pidi lahkuma. Teotses selle järel professorina Sofias ja mitmel pool wälismaal, muuseas ka Ameerikas.

1905. a. wabamad tuuled wõimaldasid Miljukowil tulla tagasi kodumaale. Siin loodi tema algatusel ja juhatusel nn. kadettide erakond, mille häälekandjaks sai Miljukowi juhtimisel ilmuw „Retsh“. 3. ja 4. Wene riigiduumas etendas M. silmapaistwat osa, eriti wälispoliitika küsimustes, kus tema esinemisi alati oodati suure põnewusega.

Miljukowi osa tsaariwalitsuse kukutamisel kuulub ajalukku. Oli täiesti loomulik, kui Wene ajutises walitsuses wälisministri portfell usaldati Miljukowi kätte. Tema katse jätkata koos liitriikidega sõda Saksamaa wastu aeti nurja enamlaste riigipöörde poolt ja Miljukow pidi emigreeruma Pariisi, kus ta 1920. aastast saadik annab wälja ajalehte „Poslednija Nowosti“.

Miljukowi demokraatlikud waated ja tegewus Wene riigiduumas tõid talle sõpru ja tuttawaid ka Eesti awalikkude tegelaste seas, eriti Eesti tolleaegsete duumaliikmete seas, kes kuulusid kadettide parteisse.

Sellepärast on ka Eesti awalikkusel küllalt põhjust tähistada wäsimatu töömehe juubelit ja talle soowida jõudu edasises töös.

KOMPVEK PIILU PART KAWE

Nimetamisi kohtu alal

Wabariigi Presidendi käskkirjaga määratakse lisakohtunik Elmar Peetsu Wõru 1. jaoskonnakohtuniku ja wanem kohtuametikandidaat Wiktor Emanuel Kinnisjaar Petseri jaoskonna kohtu-uurija kohale.

Wälisministri ülesanded majandusministrile

Wabariigi Presidendi käskkirjaga on wälisminister K. Selteri wiibimise ajaks Warssawis ja Budapestis pandud wälisministri ülesanded majandusminister L. Sepale.

Tallinna linnawolikogu kustutas lootuseta wõlgasid

Tallinna linnawolikogu eile õhtul peetud koosolekul oli tähtsamaks päewakorrapunktiks terwe rea lootuseta wõlgade kustutamisi, millede suhtes linnawalitsus oli teinud wastawaid ettepanekuid. Kustutati nimelt lootuseta wõlgasid jõuwankrimaksu, õppemaksu, üüride ja rentide alalt, elektri-, gaasi- ja weemaksu, rawiwõlgasid ning mitmesuguseid maksuwõlgasid.

Linnawolikogu ühines linnawalitsuse ettepanekutega, wälja arwatud ainult umbes 17.000-kroonine summa kinniswaramaksu alalt, milline on omal ajal määratud E. Pohli majale Walli tänawal.

Rikkalik hülge- ja kohasaak Pärnus

Wiimaseil päewil on meri andnud kihnlastele otse erakordselt rikkalikul hulgal saaki. Paari päewa eest saabusid Wirtsu rannikult ja Kübarsaare läheduset Kihnu tagasi 4 meest, kes wiibisid enam kui 6 nädalat hülgepüügil. Mehed tõid kaasa 69 noort ja 19 wana hüljest, millist saaki peetakse erakordselt suureks. Hülged realiseerisid kihnlased Tartu ülesostjaile ja üksi nahkadest said nad üle 500 krooni. Neljapäewal ja reedel oodatakse Kihnu tagasi ka 8 meest, kes wiibiwad praegu kahel paadil Kübarsaare piirkonnas hülgepüügil. Nagu Kihnu ulatunud teated räägiwad, on ka neil kaasa tuua rikkalik saak.

Wõrreldes möödunud aastaga ei saa tänawust hülgesaaki Pärnu lahes halwemaks pidada, kuid kestwuselt oli see palju lühem kui möödunud aastal, mil jätkati püüki weel aprilli algul, kuid tänawu pole see jäälagunemise tõttu wõimalik.

Kuna talwine hülge- ja kalapüük Kihnu kaluritele on niisama hästi kui lõppenud, siis tehti neil päewil Kihnu saarel algust kewadise kalapüügiga muttadega wabast weest. Nagu kolmapäewal Pärnus teatawaks sai, on meri kewadel üsna helde, andes rohkel määral kohakala.

Stokholmi saatkonna uus aadress

Eesti Stokholmi saatkonna kantseleil on alates 1. aprillist uus aadress. Edaspidiseks aadressiks on: Östermalmsgatan 43, Stockholm.

9 tundi waidlusi Kuigatsi piimaühingu koosolekul

Kuigatsi piimaühingu peakoosolek teisipäewal möödus jälle ägedate waidluste tähe all, mis on iga-aastane nähe. Juba esimese päewakorrapunkti juures tekkisid sõnawõtud, kuna taheti päewakorda muuta. Nii awatigi läbirääkimised enne teisi päewakorra-punkte, kus kanti ette mitmesuguseid kaebusi. Nii ei olnud juhatus wastuwõtnud ühingu liikmeks mõnd piimatoojat, mida tegi siis peakoosolek.

Edasi oli Rõngu esitanud 2000-kr. nõudmise ühingule, kui ta suleb Aakrelt ülewõetud Punga ja Puka asunduse koorejaamad. Koosolek ei leidnud seda nõudmist põhjendatud olewat.

Kõige suuremad waidlused aga tekkisid aruande juures rewisjonikomisjoni protokollide ettelugemisel, kus ilmnes mitmeid wäärnähteid. Pikemalt peatuti wõihallituse juures, kuna piimaühingult saadetud 120 pütti wõid tunnistati Tallinnas hallituskahtlaseks ning määrati sifeturgu. Edasi seletas hallituse tekkimisest kohalwiibiw piimandusekonsulent. Selle järele wõeti wastu otsus, et piimatoojad ei tohi wiia üle nelja päewa wana piima, ega ka roostetanud piimanõudes.

„Sõjaks“ läks lahti koorewanni ostmise üle. Rewisjonikomisjon oli leidnud, et 2500 kr. koorewann oli ostmisel juba roostepleekisid täis olnud. Siin tungiti ägedalt kallale juhatusele. Lõpuks otsustati moodustada wastaw komisjon, kes teeb kindlaks koorewanni kõlblikkusele.

Peale waidlusi wõeti arwanne wastu 35.190,39 kr. suuruses, millest ülejääki 483,52 kr. Eelarwe osas jäeti kinnitamata teenijate palgad, millisid oli tõstetud. Järgnewalt tulude osas otsustati tõsta tööstusemaksu, mille järele wõetakse seda ühingu liikmetelt 22 snt. ja mitteliikmetelt 24 snt. wõiklolt. Suurendamine on tarwilik seetõttu, et ühing peab rahareserwisid looma. Keskmeierei täiendawate sissekaadete tõttu on kitsaks jäänud, mispärast on paratamatult esile kerkinud uue keskmeierei hoone ehitamine.

.. Walimisele tuli ühingu kassapidaja, kelleks waliti senine kassap. L. Kõiw tagasi. Juhatuse kandidaatideks waliti Kärsna ja Zirk. Rewisjonikomisjon jäi endiseks.

... Waatamata äripäewale oli liikmeid koos 117 ja waieldi kella 11 kuni kella 8-ni õhtul! Ühingul on liikmeid 1688, kuna piimatoojaid ligi 700!

Kogutakse andmeid Pushkini tütarlaste gümn. õppinute kohta

Möödunud aastal korraldati endise A. S. Pushkini tütarlaste gümnaasiumi õpilaste kooswiibimine.

Kuna endises A. S. Pushkini gümnaasiumis on õppinud suur hulk meie praegusi naisharitlasi, oleks huwitaw fikseerida seda osa, mida nimetatud kool ja tema õpilased on etendanud eesti hariduselus.

Käesolewaga pöördume kõikide endise A. S. Pushkini tütarlaste gümnaasiumi õpilaste poole palwega, saata oma elulugu, päewapilt, omaaegsed grupiüleswõtted ja mälestusi.

Andmeid wõtawad wastu selleks walitud toimkonna liikmed: Selma Ehrenfeldt-Rink, eluk. Sangastes, Laatres; Lydia Mahlstein-Männik, eluk. Tartus, ülikooli t. 18; Adele Grünwald, eluk. Tartus, Riia t. 84; Olli Mirka-Linnus, eluk. Tartu, Raadi mõis; Helmi Tiür, eluk. Tartus, Kooli 22—4 ja Wilma Anderson, eluk. Tartu, Riia 47—2.

Hudson teel Moskwasse

Warssawist, 23. märtsil. (Reuter) Briti ülemerekaubanduseminister Hudson lahkus kolmapäewa hommikul kell 9.20 Warssawist, et sõita Moskwasse. Waksalis olid teda saatmas Poola kaubandus- ja tööstusminister Roman, wälisministeeriumi esindajad, Inglise saadik Kennard ja teised.

Enne lahkumist Hudson seletas ajakirjanikkudele muuseas, et tema läbirääkimised Warssawis on arenenud wäga rahuldawalt, ja et nüüd kõrwaldatakse kõik kaubanduslikud raskused, mis on walitsemas Suur-Britannia ja Poola wahel.

Türgi wastus Londoni ettepanekule

Istanbulist, 23. märtsil. (DNB) Türgi telegraafiagentuur „Anatolia“ on awaldanud Havasi teate Londonist, mille järgi Türgi olewat juba Inglismaale lubanud toetada Rumeeniat igal tingimusel relwaabiga.

Selle kohta tähendab sama agentuur, a see teade ei wasta tõele, waid eelpool nimetatud Türgi abi ja toetuse all ei tule mõista midagi muud kui seda, mis tuleneb Balkani liidu kohustustest.

Itaalia enamluse osawõtust saksawaenlikust liidust

Roomast teatab Stefani: Stefani agentuuri diplomaatiline toimetaja kirjutab: Enamlikule walitsusele saadetud kutse wõtta osa saksawaenulisest koalitsioonist näib juba nüüd tõsise hädaohuna paljudele riikidele. Sest on teada, et Poola ei wõi kunagi taluda üheainsagi punaarmee diwiisi ilmumist Poola territooriumile. Teiselt poolt tähendaks enamlike armeede ilmumine Bessaraabiasse otsest hädaohtu Rumeenia territoriaalsele puutumatusele. Jugoslaamia, kes on alati keeldunud tunnustamast Nõukogude walitsust, ei wõtaks kunagi osa koalitsioonist, mis hõlmab ka enamlasi. Edasi ei tohi unustada, et Jaapan, Mandzhukuo, Itaalia ja Ungari on omawahel seotud kominterniwastase lepinguga. Neil põhjustel ei saa enamlaste waheleastumist lugeda muuks kui ähwarduseks paljude riikide elule ja tsiwilisatsioonile.

Taani rahwussotsialistide juhi seletus

Kopenhaagenist, 23. märtsil. (Reuter) Taani peaminister Stauning kinnitas, et Taani natside juht Fritz Clausen on wäljendanud end selliselt, milles tuleb näha kutset Saksamaale kohelda Taanit sääraselt nagu Tshehho-Slowakkiat.

Stauning seletas: Kui peaks leiduma niisuguseid Taani kodanikke, kes soowiwad ühineda sellise isikuga, siis neid tuleb pidada äraandjateks. Taani ei taha end wahele segada teiste rahwaste asjadesse ja meie loodame, et ka üksi ei sega wahele meie asjadesse. Meie oleme kohelnud saksa wähemusrahwust suuremeelselt, ütles Stauning.

Woloshin Londoni

Bratislawast, 23. märtsil. (DNB) Belgradi leht „Slowenska Politika“ teatab, et endine Ruteenia peaminister Woloshin kawatseb sõita lähemail päewil Londoni.

Karskusseltsis ei wõi alkoholiga kaubelda, juua aga wõib

Narwa karskuselts „Wõitleja“ pidas eile õhtul oma järjekorralise peakoosoleku, kus otsustati karskuseltsi warandus — kinniswara ja wallaswara ühes teiste päraldistega anda üle sihtasutisele „Narwa teater“, mis on loodud Narwa teatri elujõulisemaks muutmiseks. Üleandmisele kuulub kinniswara, mille wäärtust hinnatakse 63.700 kroonile ja millel lasub 24.625-kroonine wõlg. Karskuseltsil jääb edaspidi õigus kasutada üleantawat maja oma otstarbeks. Sihtasutis „Narwa teater“ tohib kinniswara koormata wõlgadega ainult haridusministeeriumi loal ja kasutada kinniswara aluswara ainult kinniswara korrashoiuks ja uute waranduste juurde soetamiseks.

Rohkesti sõnawõtte tekitas ühe liikme ettepanek, lubada karskuselts „Wõitleja“ ruumides tarwitada alkoholi pidul. tähtpäewadel, kuna paljud inimesed suhtuwad alkohol. puudumise pärast tagasihoidlikult ettewõtteile „Wõitleja“ ruumides. Asutajad liikmed waidlesid sellele wastu, kuna see riiwawat nende au. Lõpuks leiti kompromiss, kuna põhikirjas on keelatud seltsi ruumides alkoholiga kaubelda, kuid pole öeldud, et ei tohi alkoholi tarwitada.

2. liiklusnädal maikuus

Teedeministeeriumil on juba mõnd aega käimas eeltööd teise üleriigilise liiklusnädala korraldamiseks. Teise liiklusnädala ajaks on walitud maikuu, kusjuures täpne tähtaeg selgub juba kõige lähemal ajal.

Tööbörside tegewuspiirkonnad ühenduses waldade reformiga

Sotsiaalminister on alla kirjutanud tööbörside asukohtade ja tegewuspiirkondade määrusele. See määrus fikseerib tööbörside tegewuspiirkonnad ühenduses 1. aprillil jõustuwa waldade reformiga. Tööbörside arw jääb endiseks, s. o. 17, tööbörsid asuwad meil järgmistes linnades: Tallinnas, Nõmmel, Tartus, Narwas, Rakweres, Pärnus, Paides, Türil, Tapal, Wiljandis, Põltsamaal, Walgas, Tõrwas, Wõrus, Petseris, Haapsalus ja Kuressaares. Määruse kohaselt tööbörsid teostawad linnade administratiiwpiires — tööwahetalituslikku tegewust ja töötute registreerimist, wäliaspool linnasid — tööwahetalituslikku tegewust.

EÜS-ile Tallinnas oma maja

Eesti Üliõpilaste Selts on Tallinnas omandanud maja, mis asub Köhleri ja Jakobsoni tänawa nurgal. Majas teostati mõningaid ümberehituisi ja see wõetakse nüüd kasutamisele. Uue kodu pidulik awamine toimub arwatawasti pühapäewal, 2. aprillil.

Poola põllutöölised Riigivolikogus

Riigivolikogu kinnitas Eesti ja Poola vahelise Poola põllutööliste kokkuleppe

Riigivolikogu eileõhtusel koosolekul tekkis Eesti ja Poola vahelise põllutööliste leppe kinnitamisel pikemaid vaidlusi poola põllutööliste sissetoomise küsimustes. Ühelt poolt (rvl. N. Ruus, O. Gustavson, L. Johanson ja A. Aben) arvustati poola põllutööliste sissetoomist, kuna teiselt poolt rvl. M. Reiman, A. Laur, T. Kind ja A. Jürima näitasid maal esinevat põllutööliste puudusi ja poola põllutööliste sissetoomise tarvidust Eesti põllumajanduse huvides. Pärast sõnavõtte kinnitas Riigivolikogu Eesti ja Poola vahelise kokkuleppe poola põllutööliste asjus.

Koosoleku lõpul võttis Riigivolikogu vastu Riigivolikogu ja Riiginõukogu kokkukõlastamise komisjoni ettepanekul Tööstusliku kutseoskuse seaduse lahtised paragrahvid, mille suhtes Riigivolikogu varem ei ühinenud Riiginõukogu tehtud muudatustega.

Riigivolikogu koosolek algas eile kl. 5.15 pärast lõunat. Koosolekut juhatasid Riigivolikogu esimees prof. J. Uluots ja abiesimees O. Pukk. Koosoleku päevakorras oli kõigepealt Eesti ja Poola vahelise poola tööliste leppe ja selle rakendamise kokkuleppe kinnitamine.

Poola põllutööliste küsimus

Rvl. N. Ruus vaidleb poola tööliste sissetoomise vastu, väites, et Eestis ei ole tööliste puudust. Kui näiteks Kiviõlis ei ole töölisi, siis tulevat see sellest, et seal tööliste olukorra eest tarviliselt ei hoolitsetavat. Ka rvl. O. Gustavson ei ühine rvl. A. Jürima poolt eelmisel koosolekul toodud väitega, et meil on töökätest puudus, sest seda pole statistiliselt põhjendatud. Maatööliste ja Väikemaapidajate Koja seisukohad on vastupidised Põllutöökoja omale. Poola põllutöölistega tahtvat Põllutöökoja konvendid põllutööliste palka alla viia. Vabu käsi on praegu väikemaapidajate juures ja mõnes maakonnas. Eriti

tuleks ratsionaalselt kasutada Petserimaal asuvat tööjõudu.

Rvl. Johanson peab soovitavaks, et töölistel oleks vabadus ühest riigist teise tööle minekuks. Kokkuleppes käsitatakse ainult poola tööliste Eestisse toomist, kuid ei kõnelda eesti tööliste töötamisvõimalustest Poolas.

Tööstustööliste juurdekasv ei ole meil toimunud maatööliste linnavalgumise teel, vaid peamiselt on kasutatud endisi töötaolijaid, kuna meil on samal ajal palgaliste arv suurenenud. Tööprotsessi ratsionaliseerimise ja mehhaniseerimise tõttu peaks meil tööjõu reserv suurenema. Mis puutub meie õlitööstusse, siis saadakse seal küll suuri kasusid, kuid korralikke töölismaju seal ei ehitata. Poola tööliste toomine igatahes mõjub halvasti, nagu talva tagumisena tööliste ja peremehe vahele, ütleb kõneleja.

Rvl. A. Aben väidab, et tööjõu reserve on meil Petseri- ja Saaremaal ja üldse väikemaapidamistes. Küsib, missuguses seisukorras on ungari põllutööliste sissetoomise kavatsus.

Rvl. M. Reiman toob ette, et hiljuti ühele kassapreili kohale kandideeris 135 isikut. Sarnased nähted võivad meil ka mõne teise koha suhtes ilmneda. On olemas vabu tööjõude, kuid puudub kohane töö nende jaoks. Samal ajal on kohti, kuhu tööjõudu ei leidu, sest soovitakse kergemat tööd.

Alles viimases hädas pöördub põllumees konvendi poole poola põllutöölise saamiseks,

nii et poola põllutööline ei tõrju välja eesti põllutöölist. Poola tööline palk on veidi madalam, kuid mitmel põhjusel on ka tema produktiivsus väiksem eesti põllutööline omast. Meie maa ülesharimise nõuded tingivad poola põllutööliste sissetoomist. Ka rvl. A. Laur tähendab, et põllumajanduses esineb tõesti töökäte puudus. Põllutöölised nõuavad meil juba 60—70 kr. kuus ja enam, kuid niisugust palka põllumajandus ei kanna välja.

Rvl. T. Kind: Töömahu küsimuse juures tuleb pidada silmas, et iseseisvuse ajal on meil 200.000 ha uut põllumaad juurde tehtud ja samal ajal on meie lehmade arv kasvanud enam kui 200.000 pea võrra.

Töömaht on suurenenud 51 miljoni töötunni võrra, millest 27.000 töötundi langeb põllutööle,

mis tuleb teha suvekuudel 150 päeva jooksul. Töömaht on meil seega suurenenud 26.000 inimese tööjõu võrra. Põllumajandus ei ole sel määral tööjõudu nõudnud, kuna ta on vahepeal mehhaniseerunud ja tööjõudlus on tõusnud. Alla 30 ha taludes on teoreetiliselt tööjõu ülejääk. Sealt on raske, kui mitte võimatu, tööjõu ülejääki viia üle suurematesse majapidamistesse. Välistöölistega ei ole meie oma põllutööliste palku alla viidud, vaid viimasel ajal on nende palgad isegi tõusnud.

Rvl. A. Tsänk: Petserimaalt ei ole saada nii palju tööjõudu, kui seda arvatakse, sest võrdlemisi rohkesti petserlasi käib sisemaal tööl. Kõneleja on aga välistööliste sissetoomise vastu.

Pärast aruandja sõnavõttu otsustab Riigivolikogu kinnitada Eesti ja Poola vahelise kokkuleppe poola põllutööliste kohta.

Järgnevalt on päevakorras

tööstusliku kutseoskuse seaduse

lahtised paragrahvid Riigivolikogu ja Riiginõukogu kokkukõlastamise komisjoni ettepanekul.

Aruandja rvl. J. Kokk tähendab, et paaris kandvamas paragrahvis, nimelt paragrahv 47 ja 52 on kokkukõlastamise komisjon aluseks võtnud Riiginõukogu seisukohad, kuna ülejäänud küsimustes on aluseks jäänud Riigivolikogu seisukohad. Kokkukõlastamise toimingu juures on tahetud leida ühiseid seisukohti, et vältida kokkukõlastamise menetluse nurjumist. Seisukohad, mis Riiginõukogu oli omaks võtnud ja nagu nüüd nendega on ühinetud, olid omased ka Riigivolikogu vastavale komisjonile enne selle seaduse eelnõu pleenumisse tulekut. Nii ei olnud seisukohad väga lahkuminevad. Aruandja teeb ettepaneku kokkukõlastamise komisjoni seisukohad vastu võtta.

Koosolekul tekitavad vaidlusi kokkukõlastamise komisjoni ettepanekud paragrahvide 39, 47 ja 52 kohta. Paragrahv 39 käsitab õpilase atestaat-raamatut, paragrahv 47 käsitab tööalasid, milledel käitise tegelikult juhatajalt nõutakse meistrikutse omamist, kuna paragrahv 52 käsitab haridusministri õigust teatud juhtudel meistri- või oskustöölise-kutse teatud ajaks äravõtmist. Nende paragrahvide kohta võtavad sõna rvl. N. Ruus, A. Piip, O. Gustavson ja R. Penno, kes ei poolda neis küsimustes kokkukõlastamise komisjoni ettepanekuid ja soovitavad jääda endiste Riigivolikogu seisukohtade juurde.

Kokkukõlastamise komisjoni seisukohta toetavad rvl. A. Jürima (Tartumaa) ja J. Tandre, misjärel hääletamisel võetakse kõik kokkukõlastamise komisjoni ettepanekud muutmatult vastu.

Seejärel lõpetatakse koosolek kell 9.05 õhtul.

Täna Riigivolikogu ja Riiginõukogu koosolekud

Täna hommikul peavad koosolekuid nii Riigivolikogu kui ka Riiginõukogu.

Riigivolikogu koosolek peetakse kell 10 hommikul. Koosoleku päevakorras on Asundusseaduse muutmise seadus 1. lugemisel ja Ehitusseadus esimesel lugemisel.

Riiginõukogu koosolek peetakse kell 10.30 hommikul. Koosoleku päevakorras: 1) Rahvasteliidu pakti muutmise protokolli kinnitamine, 2) Eesti-Poola kaubavahetuse tariifiprotokolli kinnitamine, 3) Loodusvarade Instituudi seaduse muutmise seadus esimesel lugem., 4) Pikalaenu Panga põhikirja seaduse muutmise seadus 1. lugemisel, 5) Kehakultuurihoone seaduse muutmise seadus esimesel lugemisel, 6) Õppejõudude tasude seaduse muutmise seadus esimesel lugemisel ja 7) Näituste korraldamise seaduse muutmise seadus esimesel lugemisel.

Pärast esimest koosolekut peab Riiginõukogu arvatavasti täna veel teise koosoleku päevakorras olevate seaduste vastuvõtmiseks. Teise koosoleku päevakorda võib tulla ka riigi 1938/39. aasta lisaeelarve nr. 2 vastuvõtmine.

Lisaeelarve nr. 2 võeti Riiginõukogu komisjonis wastu

Eile pidasid koosolekuid Riiginõukogu üldkomisjon ja majanduskomisjon

Üldkomisjonis tuli läbivaatamisele Riiginõukogu walimisseaduse muutmise seadus-eelnõu, mille aruandjaks waliti rnl. A. Uesson. Eelnõu wõeti muutmatult wastu.

Majanduskomisjon arutas Eesti wabariigi 1938/39. aasta tulude ja kulude lisaeelarwet nr. 2, mille aruandjaks waliti rnl. A. Kask. Peale mõningaid lühemaid sõnawõtte wõeti muutmatult wastu Eesti wabariigi 1938/39. aasta tulude ja kulude lisaeelarwe nr. 2, kui ka õiguskantsleri tasudeseaduse eelnõu.

Soome lehe asjata hirm

„Kauppalehti“ ekslikud järeldused meie majandussüsteemist

Ühenduses Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja esimehe J. Puhki hiljutise kõnega „Kauppalehti“ (sama leht tõi eelmises numbris J. Puhki kõne kärpimata) kirjutab oma laupäewases juhtkirjas pealkirja all „Majandusbürokraatia ja demokraatia“ muuseas:

„Huwi selle kõne wastu ei ole meie arwates tingitud sellest, et kõne oma sisult oleks olnud uudiselt üllataw, waid sellest, et neid mõtteid, mida J. Puhk oma kõnes tõlgitses, nüüdsel ajal ikka wähem ja wähem ja harwemini tuuakse awaliikuse ette.

Kõne terawik oli sihitud Eestis nii kui mujalgi üha ildistuwa majanduselu bürokratiseerumise wastu. Selle kõne mõtte üldiks oli, et digiluselе, seadusele ja wabadusele tugenew riik ei waja kõikwõimsaid ametnikke, ja et rahwas ei igatse kõikwõimsate ametnike riiki, waid ettewõtlikke, iseseiswalt töötawaid ja rikastuwaid kodanikke. Kõneleja näitaski mitmest küljest, kui kahtlust õratawalt areng Eestis on eemaldunud terwetest ja demokraatliku riigikorra olemusse kuuluwatest põhimõtetest. Ettewõtlikkuse sotsialiseerimise astmest Eestis saab mingi ettekujutuse muuseas sellest, et riigi sissetulekud ettewõtetest ja kapitalidelt ulatuwad rohkelt üle kolmandikuni kõigist riigi tuludest. Sama tähelepandaw ja kahtlustärataw arengutendents ilmneb ka riigi üha suurenewas segamises eraisikute majandustegewusse, mille tõttu selle tasuwus on halwenenud silmanähtawalt. Ja selle pahupidise arengu teine küljе on — tugewasti kasuwanud maksukoormatus. Peakonsul J. Puhk et konstateerinud põhjuseta, et wõõrdumine põhiseadusega tagatud wabaduse ja demokraatia waimust on arenenud õige kaugele. Demokraatia asemele on tulnud bürokraatia.“

...Edasi leht kirjutab, et samasugune nagu Eestis on suund kõigis demokraatlikes riikides, nii Euroopas kui ka Ameerikas. Maailma walitseb üliwõimsalt uue sõja ja suurel määral ka uue suure majanduskriisi kartus, mille tõrjumiseks on wältimatu bürokratiseeriba majanduselu — häwitada tema elujõud. „Waadeldes arengut demokraatlikes riikides, tundub praegu nii, et neis ei harrastata midagi muud nii innukalt kui Hitleri ja Stalini jälgedes kõimist ja sõõstmist ühes nendega kuristikku. See määratu hirm, mis walitseb nüüd maailma, on mingi pime, hirmus taud, mille wastu peaks alustama wõitlust, kui tahetakse päästa midagi, mille pärast tasub elada, wähemalt mingisugune wabadus nii majandus- kui ka riigielus ja mingi wäljakannatataw elutase.“

Nagu sellest Soome ajalehe kirjutusest nägime, peab ta meie majandussüsteemi kõige suuremaks puuduseks ja paheks asjaolu, et riigil on nii rohkesti oma majanduslikke ettewõtteid ja kapitale, et nende laekuwad tulud moodustawad 33 protsj. riigi aasta-wäljaminekust. See näitawat, kui suuresti wõtab riik majandusest osa ja kuidas sellega on eramajanduslik tegewus wäga piiratud. Selle asemel, et anda kodanikkudele rikastumise wõimalusi, olewat riik majandusalal tegutsemise enese kätte koondanud.

Meie eelarwe küsimuste käsitamisel on aga Soome ajaleht täiesti eksiteele sattunud, sest ta ei ole eelarwe summade waatlemisel tunginud nende sisusse. Sellest siis on ka põhjustatud need ekslikud etteheited, nagu oleks meil eramajanduse tegewusala jäänud kitsaks, ning nagu oleks meie majanduskord muutunud wäga sarnaseks majandussüsteemiga, kus eramajandust täiesti eitatakse.

On õige, et 1939./40. a. eelarwes on tulusid riigi ettewõtetest ja warandustest arwestatud ümmarguselt 1/3 eelarwe kogutuludest, s. o. 105 milj. kr. tuludest saadakse 35 milj. kr. riigiettewõtetest ja warandustest. Suuremad tuluallikad sellel alal on: raudteed — 15,6 milj. kr., maad ja metsad 8,6 milj. kr., post — 7,0 milj. kr. Teised tuluallikad on aga palju wäiksemad. Nõnda saadakse wäärtpabereist 1,0 milj. kr., metsatööstuselt — 0,8 milj. kr., riigi trükikojalt — 0,2 milj. kr. jne.

Riigi eelarwet üksikasjalikumalt waadeldes selgub, et mitte kõik need tulud ei ole ettewõtete puhastulud, waid eelarwes on näidatud nende ettewõtete rahaline läbikäik, kuna puhastulust saame aga koguni teise pildi. Kõige suuremaks tuluallikaks on raudteed, sest nagu nägime, on eelarwes tulusid arwestatud 15,6 milj. kr. Kuid me teame, et raudteed ei ole juba hulk aastaid sentigi puhastulu andnud, ei ole isegi temasse mahutatud ligi 90 milj. kr. kapitalile kasumit wõimaldanud. Raske on uskuda, et meil eramajandus on raudteedest huwitatud, et leiduks kapitali, kes oleks nõus riigilt raudteid ära ostma, et neid praeguste weotariifidega majandada, teades, et sellest ettewõttest ei ole mingit puhaskasu loota. Seepärast tuleb raudteede riigi poolt kasutamist pidada eramajanduse toetamiseks, aga mitte selles näha riigi eramajanduse waldkonda tungimist.

Järgmiseks suuremaks tuluks on tulud riigi metsadest — 8,4 milj. kr. Ka see ei ole puhastulu, sest siin wõib teda arwestada 4—5 milj. kr. ümber. Ja see on sellest põhjustatud, et maareformiga omandas riik hulga metsi, nõnda et ligi 80 protsj. kogu Eesti metsadest kuulub riigile. Kuid aastate jooksul on riik just eramajanduse huwides oma metsade pindala wähendanud. Ega ei taha ometi hõimurahwa ajaleht meile öelda, et riik peaks kiires korras oma metsad eramajandusele kinkima! Sellega ei saaks igatahes meie rahwa enamus nõustuda.

Edasi on arwestatud tulusid postist, telegraafist ja telefonist 7,0 milj. kr. Puhastulusid on siin aga ainult 1,1 kr.

Kui me kõik need tulud 35 milj. kr. ulatuses läbi sõeluksime ja nendest kulud maha arwame, siis jääks waewalt 10 milj. kr. järele ja see ei ole enam riigi eelarwest 33 protsj., waid ta ei moodusta isegi enam 10 protsj. Seega muutub pilt põhjalikult.

Selline on olukord praegu. Ei saa öelda, et ta oleks wiimastel aastatel kuigi palju ühes või teises sihis muutunud, waid suhe on eelarwe tulude osas jäänud ligikaudu samaks, mis ta oli waremateigi aastatel. Seepärast ei saa eelarwest erilist majanduspolitiilist kallakut wõi suunda leida ja öelda, nagu näitaks eelarwe tulude osa, kuidas eramajandus on waeslapsena ning kuidas ta peab riigimajanduse eest taganema. Palju rohkem wõiks küll wastupidisele seisukohale jõuda, sest eelarwe kaudu antakse nüüd eramajandusele suuremaid toetusi, kui seda on waematel aastatel tehtud.

Mis puutub aga üldse riigiwõimu majandusellu waheleegamisse, siis näeme seda käesolewal ajal kõikjal ja Soome ajalehel peaks hästi teada olema, kuidas ka Soomes walitsus eramajandust mõjutab ning kuidas seal põllumajandussaaduste wäljaweo juurdemaksude süsteem mitte wähem ei lokka kui meil. Kui kaugele wõib aga riigiwõim majanduse arendamise huwides eramajanduse reguleerimisel ja mõjutamisel minna, see on omaette küsimuseks, kuid eramajanduse ja riigir kinnu koostöö wajadust ei saa praegusel ajal ometi keegi eitada.

Hiljuti kuulsime majandusminister L. Sepa poolt Riiginõukogus peetud kõnest, et kui walitsus ühel wõi teisel korral eramajandusse tungib, siis ei tee seda walitsus mitte põhimõtete pärast, waid ainult wajaduse korral. Ja wiimaks, kui meie eramajandus tahab otsekohene olla, siis peaks ta ütlema, et senine walitsuse poolt eramajandusse tunginime on eramajandusele kui terwikule kasuks tulnud, ehk küll üksikud ettewõtjad on mõnelgi korral walitsuse waheleegamise pärast pidanud oma tegewust piirama.

—sepp

Mäss Damaskuses

Kairost, 23. märtsil. (DNB) Kolmapäewal kell 11 hommikul puhkes Damaskuses awalik mäss Prantsuse wõimude wastu. Kairosse saabunud sõnumite järgi hakkas kolmapäewa hommikul kell 11 kogu elanikkond awaldama meelt Prantsusmaa wastu. Prantsuse wäed püüdsid hiigla-meeleawaldust kõigi abinõudega maha suruda. Kasutati isegi tulirelwa. Kuna meeleawaldajad wihaselt wastu panid, siis tuli neljas kohas ette äärmiselt weriseid kokkupõrkeid. Kõik ühendused on katkenud, mispärast puuduwad lähemad teated inimohwrite arwu kohta ja Süürias praegu walitsewa seisukorra kohta.

Mäss Jordani taga

Beirutist, 23. märtsil. (DNB) Transjordanis on mässuliikumine täies hoos. Walitsus on kutsunud kõiki Süüriasse ja Palestiinasse saabunud araablasi lahkuma maalt, wastasel korral nad wangistatakse. Kogu maal on ette wõetud uusi wangistusi. Koonduslaagrid on tulwil.

Egiptuse protest Itaaliale

Kairost, 23. märtsil. (DNB) — Egiptuse walitsus otsustas kolmapäewal saata Itaaliale protestikirja Itaalia wägede koondamise pärast Liibüa-Egiptuse piirile.

Nagu hästiinformeeritud ringidest teatatakse, olewat Egiptuse walitsuse otsus tingitud Londoni walitsuse soowist.

Kolmapäewal pärast lõunat külastas Briti saadik sir Miles Lampson Egiptuse peaministrit Mohamed Mahmud pashat. Kuuldawasti olewat saadik

palunud Egiptuse walitsust ühineda Saksamaa ja Itaalia wastu loodawa rindega,

mille ehitamisega praegu Temse ääres kibedasti ametis ollakse.

Egiptuse walitsus pidi kolmapäewa õhtul kokku astuma, et Briti ettepaneku kohta otsust teha.

Kompartei uus keskkomitee

Moskwast, 23. märtsil. (Tass) — Nõukogude Liidu kommunistliku erakonna 18. kongress lõpetab oma tööd. Enne kongressi lõppu waliti Nõukogude Liidu kommunistliku erakonna keskkomitee, kuhu kuulub 71 liiget. Keskkomitcesse waliti teiste seas Stalin, Molotow, Woroshilow, Kaganowitsh, Kalinin, Beria, Budennõi, Kulik, Bulganin, Litwinow, Potjemkin, Stern, Wõshinski ja teised.

Teplansky aresti

Bratislawast, 23. märtsil. (DNB) Hlinka-kaart on wangistanud endise Slowakkia ministri Teplansky, kes nimetati peaministri asetäitjaks pärast Tiso walitsuse kukutamist Praha poolt. Teplansky oli ühtlasi Hlinka-kaardi kõrgemaks ohwitseriks.

Slowakkia eemale R.-liidust

Belgradist, 23. märtsil. (DNB) — Slowakkia wälisminister Durcansky seletas „Wreme“ kaastöölisele muuseas, et Slowakkia ei leia mingit põhjust astuda Rahwasteliitu, kui sellesse ei kuulu Saksamaa ja Itaalia.

Läbimurre 2. kaitseliinist

Shanghaist, 23. märtsil. (DNB) Jaapani wäed on nüüd läbi murdnud ka Hiina teisest positsioonist Nantshangi juures ja wiinud lahingud kolmandale kindlustusliinile. 83 Jaapani lennukit pommitasid kolmapäewal Hiina positsioone. Jaapanlased seisawad praegu umbes 30 km Nantshangist loode pool, mis on nende operatsiooni eesmärgiks.

Rawimite hinnakirja määrus

Sotsiaalminister on alla kirjutanud rawimite hinnakirja määrusele, milline on awaldatud „Riigi Teataja“ wiimati ilmunud numbris. Selle määrusega pannakse kehtima ja tehakse käsitamiseks sunduslikuks kõigile wabamüügi apteekidele: 1) „Eesti Wabariigi apteekide rawimite hinnakiri“ ja 2) „Patentrawimite hinnakiri“ (wälja arwatud selles awaldatud juhised hinnakirja tarwitamiseks). Edaspidised mudatused ja täiendused neis hinnakirjades teatatakse kõigile apteekidele Sotsiaalministeeriumi Farmaatsiaosakonna poolt ja on apteekidele kohuslikud peale wastawate teadaannete saamist.

Kõnesolew määrus fikseerib ka korra, millal ja kuipalju wõib teha hinnaalandust.

Taimekaitseteade kolmapäewal, 22. märtsil

Wastuseks paljudele järelepärimistele, kuidas teostada nisu ja odra lendnõgipeade tõrjet, teatab Taimehaiguste-katsejaam, et nende haiguste tõrjeks tuleb teostada puhtimist kuuma weega. Kuna see puhtimiswiis nõuab wastawat sisseseadet, siis ei saa seda soowitada laiematele ringkondadele. Asjatundmatul puhtimise teostamisel wõib tugewasti kahjustada terade idanewust, wõi jällegi puhtimise mõju jääb puudulikuks. Seepärast on soowitaw nisu ja odra lendnõgipeade rohke esinemise korral osta uus seeme sealt, kus on wastawad kuumwee puhtimise seadeldised, wõi oli wili eelmisel aastal teadupärast wähese lendnõgipeade sisaldusega.

Jalad külmusid

jalgrattasõidul Tallinnast Wiljandi

Wiljandi linnahaiglasse tuli rawimisele Wiljandiss Kungla 8 elaw A. Mändla, 29 aastat wana. Tal olid tugewasti külmunud mõlemad labajalad poolest saadik. Mändlal olid jalad külmast saanud kannatada pikemal jalgrattasõidul. Nimelt oli ta ühel ööl, mil walitses kaunis käre pakane, sõitnud Tallinnast Wiljandi jalgrattal. Teel ta külma ei ole märganud, waid märkas seda alles Wiljandisse saabumisel. Kuidas wigastatu seisukord edaspidi kujuneb, selle kohta ei ole praegu selgust, waid tuleb oodata mõned päewad.

Puka nimi jääbki muutmata

Kuigatsi wallawalitsus Riigi Keskarhiiwist saadud andmete põhjal ei leidnud olewat wajaliku Puka nime muutmise. Nagu wanad andmed näitawad, on Puka juba wäga wana eesti nimi, aga mitte tuletatud sõnast „Bock“, nagu wäitis nimede eestistamise komitee. „Pukal“ pole midagi ühist „Bockiga“ ja seepärast ei tule enam kõne allagi Puka nime muutmine.

Berliini professor Rakweres tööl

Rakweres asuwa hambaarsti M. Colombi juurde asus umbes üheks kuuks tööle Berliini ülikooli end. professor Lewinowitsh, kes 6 nädalat tagasi lõplikult lahkus Saksamaalt. Professor Lewinowitsh töötas Berliini ülikooli juures hambahaiguste erialal üle 30 aasta. Prof. Lewinowitsh elas Saksamaal üldse üle 45 aasta. Sündinud on ta Tallinnas, kus ka praegu elutseb ta sugulasi — wendi ja õdesid. Kuigi 45 aastat tagasi Lewinowitsh wiimast korda rääkis eesti keelt, siiski pole ta seda unustanud, waid nüüdki wõib oma patsientidega täiesti wabalt kõnelda.

Prof. Lewinowitsh on rahwuselt juut, mispärast ta pidi oma senisest elukohast ja ka teenistusest lahkuma.

Maksu- ja tolliinspektorite tegewuspiirkondade määrus

Ühenduses waldade reformiga määratakse uuesti kindlaks ka maksu- ja tolliinspektorite asukohad ja tegewuspiirkonnad. Wastaw määrus on awaldatud majandusministri poolt allakirjutatuna „Riigi Teataja“ wiimati ilmunud numbris. Määruse kohaselt on meil tolliinspektorite tegewuspiirkondi arwult 9. Maksuinspektoreid on 12, peale selle weel 1 abimaksuinspektor.

Taanis 100.000 tööstuslikku ettewõtet

Taani ajakirjaniku ettekanne Tallinnas

Praegu wiibib Eestis Taani ajakirjanik ja ühistegewuse keskkomitee peasekretär A. Arelsen Drejer. Eile õhtul esines Taani külaline Tallinnas Eesti Majandusteadlaste Seltsis ettekandega Taani põllumajanduse ja tööstuse kohta. Oma ettekandes ta märkis muuseas, et iseloomustawaks jooneks Taani põllumajanduse struktuuris on ühtlane maajaotus ja sellest olenewalt nimetamiswäärne arw keskmise suurusega ja wäiksemaid majapidamisi. Mis puutub Taani tööstusesse, siis wiimase loenduse järgi oli Taanis umbes 100.000 tööstuslikku ja käsitööstuse-ettewõtet, kus töötas kogusummas 460.000 isikut. Taani tööstuse üldarwust langeb toiduainete-tööstusele 31 protsj., raua- ja metallitööstusele 23 protsj.

Käsitledes töötaolu probleemi Taanis märkis referent, et samal ajal, kui ilmneb tööstustööliste alal töötaolu, tuntakse põllumajanduses tööjõust puudust. Selle põhjuseks on otseselt maalt linna walgumine, aga kaudselt ka see, et põllumajandus oma üldise olukorra poolest suudab pakkuda elamistingimusi, mis wõrdlusel osutuwad halwemaks wastawast olukorrast linnas.

Käsitledes lähemalt Taani wäliskaubandust märkis referent, et Taani wäliskaubandus wõrreldes elanike arwuga on suuremaid maailmas. Taani majanduslik areng on ehitatud termete põlwede kestel wabale ja laialdasele läbikäimisele naabermaailmaga.

„LASTELEHT“ on kõrge tasemega noorsooajakiri

Uus autobuseliinide wäljaandmise määrus

„Riigi Teataja“ wiimati ilmunud numbris on awaldatud autobuseliinide wäljaandmise määrus, milline toob endaga kaasa mõningaid wähemaid muudatusi wõrreldes senise korraga. Samuti on selle määruse andmist põhjustanud wahepeal tehtud muudatused jõuwankrite liini- ja juhuweo korraldamise seaduses.

Jätkatakse Eesti-Läti kaubandusläbirääkimisi

Eelolewal nädalal kawatsetakse Tallinnas jätkata Eesti-Läti kaubanduslikke läbirääkimisi. Tallinna saabub selleks puhuks Läti wälisministeeriumi lepinguteosakonna direktor A. Kampe.

Chamberlaini wihmawari on 40 a. wana

Peaministri abikaasa seletab

Niisuguse pealkirja all toob „Berliner Börsen-Zeitung“ järgmise sõnumi: „Westlused tassi tee juures on toonud päewawalgele saladuse, et Neville Chamberlaini kuulus wihmawari on 40 aastat wana. Seda oli jutustanud ühel laupäewasel teeõhtul Peeblesi maanaistele lady Elibank. Ta pidi kindlasti teadma, et see nii on, sest seda oli talle jutustanud proua Chamberlain ise ühel teel Downing Streetil, kus lady Elibank oli pärinud ühtteist paljureisinud wihmawarju ajaloo üle.“

Toimetusele saadetud kirjandus

Välis-Eesti nr. 3.

Aed nr. 3.

A. Mätlik ja A. Prima: Viljapuude standardsortimendid. Trükis korraldanud agr. A. Feldman. K.-ü. „Agronom“, Tallinn 1939.

Wabadusmonumendi korjandus teostatakse wõistluse alusel

Komiteede wõrk moodustatakse aprilli kestel. Riba linnakomiteesid on juba loodud

Loodetakse koguda kuni 1 miljon krooni

Wabadusmonumendi püstitamise peakomitee tegewus areneb märtsi- ja aprillikuus peamiselt organisatsiooni loomise ja organisatsioonivõrgu wäljakujundamise ümber. Selle aja kestel tulewad moodustada maakonna- ja linnakomiteed ja kohalikest komiteedest wallakomiteed ja wähemate linnade komiteed. Linnakomiteede moodustamisega on lõpule jõutud rohkem kui pooltes linnades, kus selliste komiteede ellukutsumine ette nähtud. Komiteede moodustamisega on seni toime tulnud Wiljandi, Tartu, Rakwere, Pärnu, Petseri, Kuressaare, Nõmme ja Narwa. Maakonna komiteede moodustamine wõib ladusalt toime tulla alles aprillis, kuna 1. aprillist peale asuwad ametisse waldade uued organid. Seaduse järgi wallawanemad ja wallakomiteede esimehed on ette nähtud ja määratud maakonna komiteede koosseisudes.

Kõigi komiteede tegewust

korraldab üksikasjalikumalt kodukord, milles on ette nähtud iga komitee ja selle organi ülesanded, tegewuspiirkond, tegewuse juhtimine, tegewuse ja asjaajamise ja tegewuse lõpetamise kord. Kodukorra kawa on koostatud ja peakomitee juhatus andis selle läbiwaatamiseks komisjoni, koosseisus peaminister K. Eenpalu, Riiginõukogu esimees M. Pung ja minister A. Oidermaa.

Peakomitee juhatus oma wiimasel koosolekul otsustas esineda peakomitee koosolekul ettepanekuga anda maakonna ja linnakomiteedele juriidilise isiku õigused, mis tunduwalt peaks kergendama nende majanduslikku asjaajamist.

Nagu teada on maakonna ja linnakomiteede peamisi ülesandeid monumendi püstitamise idee propageerimise korraldamine ja kapitali kogumine. Peakomitee juhatus on asunud põhimõttelisele seisukohale, et

korjandus tuleb teostada territoriaalse wõistluse alusel,

kusjuures üleriigilises ulatuses wõistlewad omawahel maakonna ja linnakomiteed ja maakonna ulatuses waldade ja wähemate linnade komiteed.

Korjatawa üldsumma suhtes arwatakse, et see wõiks 1943. aastaks olla kuni 1 miljon krooni. Kogumiseks määratawate summade jaotamist maakonna ja linnakomiteede wahel teostab peakomitee juhatus, arwestades kohalikke wõimalusi. Korjanduse teostamiseks on peakomitee juhatusele esitatud üksikasjalik kawa. See kawa on antud läbiwaatamiseks wastawasse juhatuse komisjoni.

Kuigi korjandus tegelikult weel ei ole alanud, on seni otseselt peakomitee nimele asutiste ja isikute poolt

makstud üle 10.000 krooni.

Praegu kehtiwa ärimaksu seaduse järgi kõik annetused ühingutele ja asutistele heategewaks otstarbeks, milline summa tõuseb üle 5000 krooni, wõi kui annetataw summa moodustab üle 0.4 protsendi annetusttegewa asutise põhikapitalist, kuuluwad maksustamisele. Sama saatus tabaks ka monumendi heaks tehtawaid annetusi. Peakomitee juhatus otsustas astuda samme selleks, et monumendi heaks tehtawad annetused jääksid wabaks maksustamisest. Monumendi püstitamisega seotud juriidiliste ja tehniliste tingimuste selgitamiseks moodustas peakomitee juhatus komisjoni järgmises koosseisus: Riiginõukogu esimees M. Pung (esimees), teedeminister N. Wiitak, minister A. Oidermaa ja linnapea A. Uesson. See komisjon analüüsis monumendi püstitamist korraldawaid seadusi ja tegi sellest kokkuwõtte, mis määrab monumendi püstitamise käigu ja piiritleb seejuures peakomitee ülesandeid. Oma töö tulemuse komisjon kandis ette peakomitee juhatusele ning nendel alustel jätkub Wabaduswäljaku korraldamine ja

monumendi projektide soetamise töö.

Eelnimetatud komisjoni tegewuse lõppedes moodustati 2 uut komisjoni — Wabaduswäljaku komisjon ja monumendi komisjon. Esimese komisjoni ülesandeks on ette walmistada neid küsimusi, mis on seoses peakomitee seisukoha wõtmisega Tallinna Wabaduswäljaku ja selle lähema ümbruse ruumilisel kohandamisel ja monumendi asukoha määramisel. Sellesse komisjoni kuuluwad peaminister K. Eenpalu, Riigiwolikogu esimees J. Uluots, teedeminister N. Wiitak, minister A. Oidermaa, ülemlinnapea kindral-major J. Soots, A. Jürima, J. Puhk ja kindral-major H. Brede.

Monumendi komisjoni ülesandeks on ette walmistada monumendi projektide soetamist. Samuti tuleb komisjonil nende projektide suhtes seisukoht wõtta. Komisjoni koosseisu kuuluwad sõjawägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner, Riiginõukogu esimees M. Pung, teedeminister N. Wiitak, minister A. Oidermaa, kindral-major J. Orasmaa, A. Jürima, rektor prof. P. Kogerman ja linnapea A. Uesson.

Itaalia täielik poolehoid „teljele"

Fašistliku suurnõukogu otsus Kesk-Euroopa sündmuste kohta

Roomast, 23. märtsil. (Stefani) — Fašistlik suurnõukogu pidas teisipäewa õhtul Duce juhatusel istungi, mis kestis üle kesköö.

Istungi algul esines Il Duce seletusega, milles ta ütles, et fašismi hüüdsõnadeks on „uskuda, sõna kuulata ja wõidelda".

Seejärel andis Il Duce lähemaid seletusi wiimastest sündmustest, esinedes ühtlasi põhjaliku aruandega rahwuswahelise seisukorra üle.

Pärast istungit awaldas fašistlik suurnõukogu järgmise teadaande: Ühenduses demokraatiate ühisrinde moodustamise hädaohuga autoritaarsete riikide wastu, missugune ühisrinne ei too mitte rahu, waid sõda, seletab fašism, et see, mis on juhtunud Kesk-Euroopas, on pärit esmajoones Versailles' lepingust. Ühtlasi kinnitab fašism praegusel silmapilgul oma täielikku poolehoidu Berliin-Rooma telje poliitikale.

Londonist teatab Reuter: „Daily Telegraphi" diplomaatiline kaastööline kirjutab, et

järgmisena on oodata arwatawasti tõsiseid sündmusi Wahemeres,

mis wõiwad suunatud olla otseselt Briti kui ka Prantsuse huwide wastu. Edasi arwatakse, et Itaalia saadik Attolico, kes teatawasti lahkus Berliinist, wiib Mussolinile kaasa pika seletuse Hitlerilt, mis sisaldab arwatawasti ka Saksa täielikku toetust Itaalia kohesteks nõudmisteks, kirjutab leht.

300.000 itaallast lipu alla

„töötaoleku likwideerimiseks"

Roomast teatab Reuter: Itaalia kutsub sel nädalal lipu alla 300.000 noorsõdurit. Rekruteerimisele tulewad seekord 1918. aastakäigu ja 1919. aasta esimese weerandi mehed, samuti 1915., 1916. ja 1917. aastakäikudest need, kes terwislikel põhjustel ei saanud normaalsel ajal sooritada oma wäeteenistuskohustust. Nende arw tõuseb umbes 60.000 nekrutile. Treeneeritud tagawarawäelased, arwult 200.000, wabastatakse arwatawasti nagu tawaliselt 1. aprillil.

Itaalia sõjawäelistele ringkondadele lähedalseiswad isikud kinnitawad, et nekrutite wärbamine ei tähenda mingit ettewalmistust sõjategewuseks lähemal ajal. Praegused lipu alla kutsutud mehed, kes on saanud tõendada, et nad on rakendunud korrapärasesse tõhe, on saadetud koju. See sõjawäeline abinõu on osaliselt mõeldud töötaoleku likwideerimiseks, mis walitseb eriti Lõuna-Itaalias ja Sitsiilias.

WAKEFIELD PATENT Castrol MOTOR OIL
tarwitamisel saawutatakse suurt kokkuhoidu!

Mittewahelesegamise lõpp

Londonist, 23. märtsil. (Reuter) — Pärast seda, kui Itaalia ja Saksa esindajad teatasid mittewahelesegamisekomitee esimehele, et nende walitsused lõpetawad maksmise mittewahelesegamise tööfondidesse, tegi komitee esimees lord Plymouth kõigile waatlejatele korralduse lahkuda oma kohtadele. Seega lakkas mittewahelesegamisekeeld kolmapäewal olemast. See otsus on teatawaks tehtud kõigile mittewahelesegamisekomitee liikmetele, aga kinnitatakse, et mittewahelesegamise komitee ja mittewahelesegamisekokkulepe jääwad jõusse kuni Hispaania sõja lõpuni ja et kõik lepinguosalised on ka edaspidi moraalselt kohustatud hoiduma meeste ja sõjamaterjalide saatmisest Hispaaniasse.

Mittewahelesegamisekomitee tuleb mõne aja pärast uuesti kokku, et wabastada seadusepäraselt oma liikmed neile määratud kohustustest.

„Täit wabadust Kroaatiale"

Matšek: Wiimane silmapilk kokkuleppe saawutamiseks

Belgradist, 23. märtsil. (Havas) — Agentuur Avala teatab, et kroaatide juht Matšek on kolmapäewal Associated Pressile andnud seletuse kroaatide küsimuse kohta.

Kroaatide nõudmised, seletas Matšek, on wastuwõetawad mitte üksi serblastele ja Jugoslaawia riigile, waid ka lääne demokraatiatele. Kroaadid soowiwad siiralt säilitada praeguse piiri, samuti Serbia dünastia, kuid nõuawad täit wabadust. See küsimus tuleb lahendada wiiwitamata. Meie oleme walmis asutama oma esindajate walitsuse, mis ühendab endas kõik riigi poliitilised jõud: koonduswalitsuse, kus wõetakse tarwitusele abinõusid kroaatide küsimuse lõplikuks lahendamiseks. Praeguses rahwuswahelises seisukorras on saabunud wiimane silmapilk kokkuleppe saawutamiseks serblaste ja kroaatide wahel seda enam, et ükski tõsine poliitiline tegur Serbias ei ole selle küsimuse lahendamise wastu, ütles Matšek.

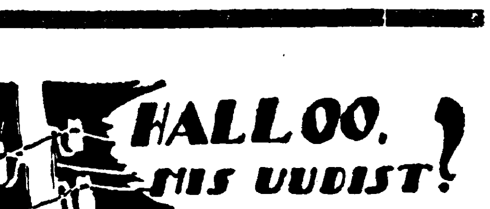

Naiskodukaitse rea ürituste eel

„Kas Naiskodukaitse Tartu Ringkonna esinaine pr. Ebba Saral?"

— Jaa, olen telefonil.

„Mis uudist kuuldub Tartu Naiskodukaitse peres?"

... — **Praegu walmistame ülelinnalise sanitaarwarustuse korjanduse wastu, mis teatawasti toimub eelolewal laupäewal ja pühapäewal Tartus. Wiimane sellesisuline korjandus toimus 1936. a. sügisel ja õnnestus üle ootuste hästi. Selle tõttu saime kõik wajalikud korraldused ja ettewalmistused läbi wiia.**

Nüüd on tulnud aga uusi ülesandeid ja kohustusi juurde. Seepärast pöördume uuesti Tartu seltskonna poole. Uued ülesanded teostatakse hiljemalt 1942. aastaks.

„Kuidas wiite korjanduse läbi?"

— **Kogu Tartu linn on jagatud 100 rajooni. Nendel kahel päewal, mis on hoog-korjanduspäewadeks kuulutatud, käiwad naiskodukaitse liikmed, malewlased ja wanemad kodutütred kõik majad ja elukorterid läbi. Pole tähtis, et kodanikud peaksid palju annetama, tähtis on see, et kõik tunneksid end wabatahtlikult olewat kohustatud rahwa ja riigikaitselist üritust toetama. Korjandus toimub Tartu linnapea kindral-major A. Tõnissoni kaitse all. Korjanduse läbiwiimiseks on mobiliseeritud 200 naiskodukaitse liiget, 80 malewlast ja 20 kodutütart.**

„Mis weel uudist?"

— **Äsja lõppesid kodanliku õhukaitse kursused, millest 88 naiskodukaitse liiget osa wõtsid, sanitaarkursused lõpewad enne pühi. Siis hakkame ettewalmistusi tegema suwise tööperioodi wastu.**

„Nii et tööd jätkub?"

— **Selles pole kahtlust.**

„Nii. Tänan jutlemise eest. Jõudu tööks!"

— **Palju tänu! Nägemiseni!**

„Nägemiseni!"

Asutatakse Eugeenika Instituut

Magistrikraadi ja doktorikraadi taotlemise kord arstiteaduskonnas wäljatöötamisel

Tartu ülikooli arstiteaduskonnakogu wiimasel koosolekul oli päewakorras rida tähtsaid teaduskonna ellu puutuwaid küsimusi.

Koosolekul oli arutusel magistrikraadi taotlemise määruse kawand arstiteaduskonna kehalise kaswatuse osakonnas ja doktorikraadi taotlemise määruse kawand arstiteaduskonnas. Uue korra järgi ühtlustatakse kõigis teaduskondades doktorikraadi taotlemise kord. See kord ei erine ka arstiteaduskonnas palju teistes teaduskondades esinewast doktorikraadi taotlemise korrast. Kehalise kaswatuse osakonna kohta on magistrikraadi taotlemise kord täiesti uus.

Wastawa komisjoni ettepaneku kohaselt kiitis teaduskonnakogu heaks Eugeenika Instituudi asutamise arstiteaduskonna juurde. Instituudi asutamisküsimus läheb kinnitamisele ülikooli walitsusse ja haridusministrile ning õppekawa esitatakse kinnitamiseks ülikooli nõukogule.

Dr. med. R. Kleitsmann oli palunud end wabastada arwates 1. apr. Naistekliiniku wanema assistendi kohalt. Palwe otsustati rahuldada. Dr. med. A. Tamm oli esitanud palwe dotsendi õiguste saamiseks naistehaiguste ja sünnitusabi alal. Palwe otsustab lõplikult ülikooli nõukogu.

Dekaani teadaandel on dots. dr. M. Kask määratud Kehakultuuri Sihtkapitali esinduskogusse ja Tuberkuloosi Wastu Wõitlemise Sihtasutise teadaandel peetakse 11. rahwuswaheline tuberkuloosikonwerents Berliinis 16.—20. sept. 1939. a.

Dr. med. Elise Käer-Kingisepale, kes on pidanud dotsendi proowiloengu „A-witamiini ja kilpnäärmehormooni antagonism", otsustati anda loengu pidamise õigused. Samuti otsustati wälja kuulutada õppeülesandeid 1939. a. 2. semestriks.

Peale nende küsimuste otsustati koosolekul mitme abijõu ametiaja pikendamine ja esitati mõned arstid Arstide Kojale kandidaatideks wahetuskorralduse alusel töötamiseks wälismaal.

Leinateateid

Eduard Loskit †

Teisipäewal suikus Tartus wiimsele unele tuntud tööstur Eduard Loskit. See teade ei tulnud tema lähematele tuttawatele mitte ootamata. Oli samuti lahkunule endalegi juba ammu selge, et enam pääsemist pole.

Eduard Loskit sündis Suure-Konguta Puhja kihelk. 22. sept. (wana kal. järgi) 1878. a: talurentniku pojana. Käinud Puhja külakoolis enda seletuse järgi Perti juures ühe päewa, siis Puhja kihelkonnakoolis ja hiljem Tartu linna 4-kl. kõrg. algkoolis. Hakkas juba 13-aastasena kaupmehe õppipoisiks. Hiljem sellina teenis Welikowi juures ja hiljem neli aastat Pesnosowi juures. Kui asutati esimene eesti äri Lellep, Nurk ja Ko, siis sai sinna ärijuhiks. Kahe aasta pärast asutas Tartu Raekoja tän. 11 iseseiswa koloniaalkaupluse 1907. a. 1919. a: rentis ta Aiawilja ühisuse, mis sel ajal walmistas konserwe. Hiljem ostis Aiawilja ühisuse ära ja muutis selle osaühisuseks. 1922. a. astus aga ühisusest wälja ja hakkas iseseiswaks ettewõtjaks, asutades Tähe tän. 72 weini-konserwi-maitseainete ja paberossikestade tehase, mida pidas kuni 1933. a. Siis ostis a.-s. „Helios" ruumid Näituse tän. Seal walmistas peamiselt salpeetrit, mida wedas wälja suuremalt osalt Soome.

Samal ajal hakkas ta koos oma wenna Juhaniga katsetama männikändudega, et nendest walmistada tärpentini ja kampolit. Need katsed nõudsid suurt waewa ja — peamiselt raha. Ajad aga halwenesid. Lõpuks rändasid wekslid protesti ja hakkas kiusama alalise puuduse juures weel põiewähk, mis wiis ka mehe hauda.

Eduard Loskit oli ka tegewuses paljudes seltskondlikes organisatsioonides, muuseas ka Tartu Pauluse koguduses laekurina, Kaitseliidu Tartu mal. W. W. malewkonnas selle asutamisest saadik tegewliikmena jne.

Ed. Loskit oli olnud kogu oma eluaja tuline isamaalane, oli tegutsenud juba 1917. a. põrandaaluses kaitseliidus.

Tartu kahe seltsi malematsh

Pühapäewal wõistlewad Tartu Maleselts ja Akad. Maleklubi. Maleseltsi esiwõistlustel juhib A. Shilow

Pühapäewal toimub Tartus kahe suurema maleorganisatsiooni waheline kahewõitlus, kus kohtuwad Tartu Maleselts ja Akad. Maleklubi 10 laual. Mängud algawad kell 12 päewal üliõpilasmajas ja wältawad kuni kella 5 pl.

Mängijad wõistlewad paremusjärjekorras. Nii kohtuwad esimesel laual Eesti esimaletaja Ilmar Raud (Akad. Maleklubi) ja mag. Feliks Kibbermann (Tartu Maleselts). Malendite wärwid laudadel on walduwas järjekorras, mida otsustab loos esimesel laual.

Möödunud mänguõhtul mängiti kohalikus Maleseltsis seltsi esiwõistluste teist woorut. Mängud arenesid järgmiselt:

Tamm kaotas Shilowile; Oldekop kaotas Staubile; Kiidma wõitis Rüütli; Kodres sai loobumiswõidu Rongalt, kuna partiid Alaots—Karja ja Jõgi — Sander jäid neljatunnilise mängu järele pooleli; esimene wiigilises seisus ja teine wõiduseisus walgele. Esimeses woorus wahelejäänud partii Sander — Tamm lõppes wiigiga.

Seis Maleseltsi esiwõistlustel pärast teist wooru: 1. Shilow 1,5 p.; 2.—4. Jõgi, Staub, Karja, kõigil 1 (1 mäng pooleli) p.; 5.—7 Kodres, Oldekop ja Kiidmaa, kõigil 1 p.; 8.—10. Sander, Oraw ja Tamm, kõigil 0,5 p.; 11. Alaots 0(2) p.; 12. ja 13. Ronk ja Rüütli, kummalgi 0 punkti.

Maleseltsi korraline aastakoosolek peetakse reedesel mänguõhtul seltsi ruumes Holmi tn. 12, algusega kell 8 õhtul. Kui koosoleku alguseks pole tarwiline arw liikmeid kokku tulnud, peetakse järgmine koosolek pool tundi hiljem, mis on otsusewõimeline igal juhul.

Õnnetusi ja kuritöid

Osa warastati, osa purustati

Uue-Põltsamaa wallas Pällusaare külas Salu talus elaw Mihkel Luts awaldas kriminaalpolitseile, et ta laastulõikamismasina küljest, mis seisnud samas wallas Sürgawere talus, on wargad wiinud ära metallosad, milliste wäärtus 80 krooni, kuna puuosad on saaginud puruks. Awaldas arwamist, et seda on tehtud kättemaksuks mõne wihamehe poolt.

Lihawargusi Wiljandimaal

Imawere wallas Wana-Jalametsa külas elawal Rosalie Kärtil warastati lukustatud aidast luku keele wäljaraiumisel liha 36 kr wäärtuses.— Uusna mõisas elawal Linda Agul warastati sahwrist, mille ukse ees ripplukk, krambi aasa wäljakiskumisel 18 kg soolatud sealiha, mille wäärtus 18 krooni.

Wekslivargus tantsupeo ajal

Paari päewa eest leidis aset Pärnumaal Pali wallas Nugise talus saladuslik 3000-kroonise weksli wargus, millele oli alla kirjutanud wäljaandjana taluperemees. Warguse õhtul peeti kõnesolewas talus tantsuõhtu, kuhu oli tulnud rohkesti ümbruskonna inimesi. Pillimeheks oli keegi wäljastpoolt tulnud wõõras mees grammofoniga. Peo lõppedes wõttis peremees oma wennalt 3000-kroonisele wekslile zhiiro. Just samal ajal, kui allkiri oli antud, toodi wäljast ühe peolise poolt teade, et talu laudas on suur pull ketist lahti pääsenud. Kõik peolised ruttasid wälja, et looma kinni püüda. Kui tagasi tuldi tuppa, olid pillimees ja weksliplankett, millele peremees koos wennaga alla kirjutanud, kadunud. Sündmusest informeeriti ametiwõime.

Laatre meier uppunud?

Leiti meieri kepp

Teatawasti jäi umbes paar nädalat tagasi teadmata kadunuks Laatre piimaühisuse meier Anders Nielsen, 65 aastat wana. Kõigist otsimistest hoolimata pole seni läinud korda A. Nielsenit leida. Nüüd leiti aga Tölliste all Wäike-Emajõe juurest Nielsenile kuuluwad kepp, mistõttu oletatakse, et Nielsen on uppunud. Nagu kadunu omaksed seletasid, läinud Nielsen oma kadumise päewal waatama ühte teispool Wäike-Emajõge asuwat Laatre piimaühisuse koorejaama. Nähtawasti tagasiteel wõiski temaga juhtuda õnnetus.

Maadlusel murdus rangluu

Saaremaal Kihelkonna-Loona rahwamajasse läks ühes teistega näidendi-proowile ka kohalik elanik Eduard Trei. Proow kohe ei alanud ja et ruum oli külm, siis hakkasid noormehed selleks, et endile sooja teha, üksteisega rüselema ja maadlema. Maadlejate hulgas oli ka Trei. Pärast lühikest aega kestnud maadlemist kukkus Trei järsku põrandale pikali ja nii õnnetult, et tal murdus rangluu. Trei ei saanud enam omal jalul koju minna, waid ta isa wiis ta hobusega koju.

Walgas tühjendas waras kioski

Ööl wastu kolmapäewa tungiti Walgas Wabaduse tän. 1 asuwasse Toomas Reelingi kioskisse, kust wiidi ära paberosse, tubakat, kompwekke ja mitmesug. muid asju, kokku 40 krooni wäärtuses. Warguse awastas kolmapäewa hommikul patrulleeriw kordnik, kes leidis kioskiukse lahti olewat. Sisse tungiti kioskisse walewõtme abil.

Palk purustas rentniku tütre jala

Riidaja wallas Liiwaku talus elaw sama talu rentniku tütar Marie Tomp wedas neil päewil metsast palke. Palgikoorem läks ümber, kusjuures palgid weeresid M. Tombile wastu paremat jalga, purustades parema sääre mõlemad luud. M. Tomp toimetati rawile Wiljandi linnahaiglasse. Wigastus kuulub raskete liiki ja wajab pikemaajalist rawi.

Samasse haiglasse toodi rawile Aleksander Siiw, 46 a. wana, eluk. Penuja alewikus, ametilt kooliteenija, kes puulõhkumisel oli raiunud maha parema põidla ühe lüli.

Tartu politseikroonika

Auto juhtimine joobnud olekus tõi ... karistuse

Tartu-Walga prefekt karistas sõiduauto T—300 omanikku, kes teisipäewa hilisõhtul juhtis autot joobnud olekus, rahatrahwiga 30 kr. wõi arestiga 20 p.

Ühtlasi prefekt tegi ettepaneku mootorsõiduki juhtimise loa äravõtmiseks jäädawalt.

Laternasüütaja libises

Tartu Gaasiwabriku laternasüütaja Johannes Kull libises Kalda tn. maja nr. 5 kohal olewa laternaposti juures ja kukkus. Seejuures sai tugewasti muljuda laternasüütaja käsiwars.

Warastati bensiinipump

Tartu Eesti Majanduse Ühisuse bensiinijaamast on warastatud kompressorpump, mille wäärtus 388 kr.

Autojuht Ed. Lentsiust karistati

Tartu-Walga prefekt karistas autojuht Ed. Lentsiust, elukoht Lao t. nr. 2, arestiga 20 p. wõi rahatrahwiga 30 kr. selle pärast, et ta möödunud pühapäewal joobnud olekus juhtis taksiautot B-437.

Prefekti poolt tehti linnawalitsusele ettepanek Ed. Lentsiuselt wõtta ära mootorsõiduki juhtimise luba üheks aastaks.

Draamateater „Kuuenda majakorraga" Tartus

reedel kell 8 õhtul Saksa teatris

Stseen „Kuuendast majakorrast"

Mängukavas Alfred Gehr'i näidend 3 vaatuses „Kuues majakord". A. Gehr on kaasaegse Prantsusmaa noorema põlve näitekirjanikke. Kolme aasta eest avas ta „Kuuenda majakorra" võidukäigu Pariisi avangardlaval Téatre des Arts ja sealt alates on näidendi edu tunginud risti ja põiki läbi Euroopa. Käesoleval hooajal mängib seda erilise menuga Riia Vene teater. „Kuuenda majakorra" kunstilistest väärtustest pakuvad parimat tunnistust prantsuse arvustused.

Ewald Aaw †

Teisipäeva hommikul sulges oma silmad igaveseks Eesti noorema põlve silmapaistvamaid heliloojaid ja koorijuhte Evald Aav. Surma põhjustas kõhutüüfus, mis oli seevõrd raskekujuline, et murdis tugeva mehe ta paremas meheeas. Evald Aav oli kõigest 39 aastat vana. Evald Aava surm tabas valusalt kogu Eesti muusikute peret ja on suureks kaotuseks meie muusikaelule.

Evald Aav sündis 22. veebruaril 1900. aastal Tallinnas. Ta on võrsunud töölisperekonnast ja sai vanemate kehvuse tõttu asuda muusikat õppima alles siis, kui sai iseseisva teenistuse. Temale omase visaduse ja püüdlikkusega kasutas ta oma vabad tunnid harmoonia ja klaveri õppimiseks. Anton Kasemets, kes temale õpetas harmooniat, iseloomustab Aava kui haruldaselt hoolast õpilast. Klaveritunde võttis ta tollal Helmi Mohrfeldt-Wiitoli juures. Tallinna konservatooriumi astus ta 1919. aastal ja oli samal ajal tenorilauljaks Estonia teatrikooris. Aav lõpetas konservatooriumi 27-aastaselt. Ta tööaeg oli lühike, kuid ta pärand tüse ja väärtuslik. Heliloojana on Evald Aav oma nime jäädvustanud kõigepealt sellega, et andis meile esimese eesti ooperi „Vikerlased", mis oli suursündmuseks meie muusikaelus. See ajaloolise sisuga, viikingite aega tagasihaarav värske, jõuline, meloodilise muusikaga ooper lõi läbi täiel määral. Ilusad ansamblid ja sooloosad, milliseid kiitvalt mainib ka Ed. Ramats oma möödunud 11. Eesti laulupeo puhul avaldatud „Vikerlaste" arvustuses „Latvijas Kareivises", on saanud väga populaarseks solistide ettekannete kaudu. Aaval oli tehtud ettevalmistusi ka juba uueks ooperiks.

Instrumentaalmuusika alal on Aavalt ilmunud juba enne „Kontsertvalss", sümfooniline poeem „Elu", siis keelpillidele ja neljale metsasarvele seatud rahvaviis „Meil aiaäärne tänavas", järgnevalt süit ooper „Vikerlaste" teemadele ja möödunud pühapäeval „Estonia" sümfooniakontserdil ettekantud neljajaoline sümfoonia d-moll. Heliloojat puudutas valusalt asjaolu, et ta ei saanud isiklikult osa võtta oma helindi esiettekandest, vaid pidi seda kuulama raadio kaudu. Aava looming on rikkalik ka koorilaulude alal. Ta on loonud väärtuslikke laule segakooridele ja meeskoorile, mis on saanud väga populaarseks eriti ettekannete kaudu üldlaulupidudel. Samuti on Aav loonud rea soololaule. Ka on kadunu saanud korduvalt auhindu helitööde võistlustel.

Aava muusikat iseloomustab tugev eestipärasus, lihtsus, eriline selgus, võiks öelda, otse põhjamaine kargus ja jõulisus. Meenutagem kas või möödunud 11. laulupeol ettekantud „Hommikut" segakoorile, mis on otse haarav oma värskuses ja karguses, ning on kuidagi läbipaistvalt selge ja rõõmus. Sümfoonilistes teostes liitub sellele veel tugev dramaatilisus ja kallak monumentaalsusse.

Oma loomingulise töö kõrval on Aav innukalt tegutsenud koorijuhina, millena on laialdaselt tuntud ja hinnatud. Üldlaulupidudel on ta juhatanud korduvalt üldkoore ja sageli ka meeskoore. Üldse on Aav oma eluajal juhatanud Tallinna garnisoni meeskoori, ÜENÜTO segakoori 1929. aastani, siis alates 1934. aastast meeskoori „Laulumehed" ja 1937. aastast alates Tallinna Koolinoorte Muusikaühingu segakoori.

Varavarisenud heliloojat leinab valusalt kogu Eesti muusikamaailm.

H. J.

Maanoorte töö

Koduümbrust ja külakombeid uurima

Iga aastaga kaswab organiseeritud maanoorte pere, tõuseb maanoorte pärisperemehelik iseteadwus ja awarduwad töösihid ja -ülesanded. Kõike kawas olewat ei saawutata aasta-paariga, kõike tarwilikku ei mahuta ligemate aastate töökawad. Pakilisemate ülesannete warju jääwad mitmedki tähelepanuwääriwad ja tihti ka edasilükkamatud alad. ... .

Üheks senini wähe, peagu sugugi tähelepanu ja wiljelemist leidnud alaks on maanoortel nende koduümbruse, kodu ja perekonna ajaloo uurimine. See on aga ala, mis peab saama maanoortele nende töös ergutajaks, uhkuse ja iseteadwuse andjaks.

Praegu on olukord selline, et paljudes kohtades ei tea inimesed, kes on elanud mõnikümmend aastat tagasi nende talus, kes on olnud nende naabreiks, milline oli läbisaamine üksikute talude wahel, kuidas lööbi ümbruskonnas kaasa rahwuslikule ärkamisele jne. Sellele pole olnud aega mõtelda, kuid see on küllalt tähtis, et sellega tutwuda ja seda uurida. Tähtis ja pakiline just sellepärast, et iga aastaga ikka rohkem sulguwad wanemate inimeste suud, milliseid selle kohta wõiksid oma isiklikest mälestustest üht-teist jutustada. Sulguwad nende silmad, kes ise on oma noorusaastail tulihingeliselt kaasa elanud meie rahwuslikule ärkamisele ja wõitlusile iseolemise eest.

Täisteadliku kodaniku kujunemisel on kõigil kodu ja selle ümbrusega seotud esemeil ja kogu ajalool suur tähtsus. Raskeil aegadel on meie esiwanemate kordaminekud ja wõidud kindlasti meie ergutajaiks. Samuti õpime nende kaotustest ja äpardumisist oma elu seadma nii, et wõiduhelgus ületaks alati kaotushalluse. Õpime austama oma esiwanemaid wäärikalt ja hindama nende püüdlusi.

Põllumajanduse mehhaniseerumine häwitab wanaisadeaegsed põllutööriistad ja tarbeasjad. Need heidetakse ükskõikselt kõrwale, kus nad häwinewad, kui neid just otseselt ei häwitata. See pole õige! Neilgi on oma wäärtus, kuigi mitte enam praktiline, siis kindlasti ajalooline. Wäiksemaid asju kogutagu, suuremaid, mille hoidmine tekitaks tüli, skitseeritagu enne nende häwitamist.

..... Kewadel kündeski juhtutakse tihti mitmesugusile leidudele — rahadele ja muule. Ärgem wisakem neid kõrwale! Needki selgitawad meile mõndagi.

Kui paarikümneliikmelise maanoorteringi iga liige külastab kord ka ühtki wanemat külaelanikku ja tähendab üles jutuajamise temaga, on jällegi jõutud samm edasi.

Kogutud rahwaluule poolest oleme rikkamaid rahwaid maailmas, kuid sellele waatamata on sedagi rahwawara weel küllaltki üles tähendamata.

On kindel, et maanoortel nende praeguse töörohkuse juures pole wõimalust asuda silmapaistwalt süstemaatilisele koduümbruse uurimisele. Siiski ei maksa asja soiku jätta.

.. Tegewust pakub see ala piiritult. Kui ollakse sel alal juba mõnda saawutanud, on sobiw korraldada wastawate ettekannetega piduõhtu mis oleks sobiwaks ja hinnatawaks wahelduseks wähepakkuwate näidendite-jantidega sisustatud pidude pikas reas.

Aastate möödudes wõiks selliseist kogudest ja ülestähendusist saada alus kodumuuseumile, mis püsiks läbi pikkade aegade ja mida täiendataks järjekindlalt.

E. R.

Tööwõistlus maanoortele söödakaali kaswatamiseks

Tshiili salpeetri Põllumajandusliku büroo poolt on wälja kuulutatud maanoorte tööwõistlus suurema söödakaali kaswatamiseks tshiili salpeetriga wäetamisel 1939. aastal. Noored peawad oma töökawas kaswatama tshiili salpeetriga wäetamisel 10-ruutmeetrilisel maa-alal kuni 40 söödakaalikat. Iga wõistlusest osawõtja teatab enesest 1. juuniks Tshiili salpeetri Põllumajanduslikule büroose, Tallinn, Pärnu mnt. 6. Katsepõllud auhinnatakse ja jagatakse wälja suurema söödakaali kaswatajatele: 1. auhind 50 kr., 2 auhinda à 25 kr., 5 auhinda à 15 kr., 10 auhinda à 10 kr., 15 auhinda à 5 kr., kokku 33 auhinda 350 kr. suuruses. Autasude määramise komisjonist wõtawad osa Tshiili salpeetri Põllumajandusliku büroo juhataja, Põllutöökoja maanoortenõunik ja üks maatulunduskonsulent.

Täpsemaid andmeid wõistlustingimuste kohta saawad osawõtjad noored wõistluse korraldajalt.

Otepääle asutati maanoorte ühendus

Möödunud pühapäewal asutati Otepää Põllumeeste Konwenti konwendi piirkonnaline Maanoorte Ühendus, mille liikmeiks kuuluwad kõik konwendi piirkonnas töötawad üheksa maanoorteringi. Konwendi piirkonnaline Maanoorte Ühendus oli selletõttu tarwilik, et ringidel kohtadel oleks raske igasuguseid suuremaid üritusi teostada ja ühendus oleks ühtlasi konwendi piirkonnas töötawate ringide töö ühtlustajaks ja süwendajaks. Ühenduse juhatusse waliti Jüri Saar — Neeruti maan.-ringist, Juh. Naelapää Arula ringist, Ferd. Linnamägi — Pühajärwe ringist, Karl Rääk — Widrike ringist ja End. Priima — Aakre maanoorteringist. Ühenduse esimeheks ja konwendi maanoorte wanemaks on koolijuhataja Aug. Armolik — Wana-Otepäält. Rewisjonikomisjoni waliti Aug. Käppa, Juh. Unt ja Ed. Plaan.

.. ühenduse üldkogu leidis tarwiliku olewat, et noorteringid asutataks weel Palupera ja Nõuni — Päidla algkoolide ringkondadesse.

Ühendus otsustas wiljaseemne puhtimise aparaadid anda Pühajärwe, Widrike, Neeruti, Arula ja Aakre maanoorteringidele.

Haudumismasinad lubati kasutamiseks neisse ringidesse, kus leidub kõige enam kanakaswatuse hoogtööst osawõtjaid. Heinaseemne külwi demonstratsiooni-päewad korraldatakse juunikuus Ühenduse ettewõttel wiies kohas konwendi ulatuses. Konwendi piirkonnaline noorte suwipäew otsustati korraldada 11. juunil kas Pühajärwel wõi Otepääl. Suwipäew korraldatakse koos noorte oskuswõimete wõistlustega ja Ühenduse ning Ringide lippude õnnistamisega. Wõistlusaladeks on ette nähtud künd, lüps, tõne ja kraawikaewamine.

Ühenduse poolt antakse igale Eesti Mängudest osawõtjale ringile mitmesuguste kulude katteks rahalist toetust kr. 12 suuruses ja heinaseemne ning kanakaswatuse hoogtöödest osawõtjatele ringi liikmetele wõimaldatakse seeme ja sugumunad alandatud hindadega. Ka saawad kõik käesolewal aastal asutatud ringid rahalist toetust 10 kr. suuruses.

Otepää Konwendi Maanoorte Ühenduse juhatus

Esireas istuwad (wasakult paremale): maanoorte-instruktor H. Saar (ei kuulu juhat.), konwendi noortewanem Aug. Armolik ja maatul. konsulent R. Klaos

Luke maanoortele uued juhid

Luke Põllumeeste Seltsi maanoorteringi peetud aastapeakoosolekul toimiti juhtkonna wahetust. Ringi esimeheks koosolek walis tagasi ühel häälel senise esimehe Karl Luku. Juhatuse koosseisu said abiesimeheks Johannes Sarw (uus), kirjatoimetajaks waliti Alfred Mutrik ja laekuriks Oskar Tali. Rewisjonikomisjoni said: H. Kilk, U. Teemant ja Elmar Pool. Ring on asunud hoogsale tööle heinaseemne, kanakaswatuse ja suurema söödakaali kaswatamise alal. Wõistluseks loodi mitu töörühma. Rohkearwuliselt wõetakse osa üleriiklikest maanoorte suwipäewadest Orul ja esinetakse põllunduslikkudel näitustel wäljapanekutega. Töökoosolekuid peetakse igal pühapäewal, kus noored refereeriwad mitmekesistelt aladelt ja kaitsewad oma seisukohti. Noori ringis on 35 liiget.

Foto-wõistlus maanoortele

Tshiili salpeetri Põllumajandusliku büroo poolt on wälja kuulutatud koos wäetuskatsete wõistlusega fotowõistlus parema üleswõtte walmistamiseks tshiili salpeetriga wäetatud wiljadest 1939. aastaks. Wõistlusest wõiwad osa wõtta kõik asjast huwitatud isikud. Igal üleswõttel peab olema nähtaw pealkiri „Wäetatud tshiili salpeetriga". Pildid peawad tehtama wastawate maatulunduslikkude isikute juuresolekul, kes wõiwad tõendada, et pildid on tõesti tehtud tshiili salpeetriga wäetatud põldudest. Üleswõtted wõistlejatel tuleb saata korraldajale kahes eksemplaris hiljemalt 1. nowembriks 1939. a.

Auhindu antakse: 1. auhind 40 kr., 2. auhind 25 kr., 3. auhind 15 kr. ja 4. auhind 10 kr., kokku 4 auhinda 90 kr. wäärtuses. Autasud makstakse wälja hiljemalt 31. detsembriks 1939. aastal.

Harjumaa noortest

Harju maanoortejuhtide kooli teine osa korraldatakse Rawilas, sealse rahwaülikooli juures 17.—22. aprillini. Lektoriks on haridusministeeriumi ja Põllutöökoja juhtiwad tegelased ja rahwaülikooli õpejõud. Kooli teine osa on mõeldud peamiselt neile, kes möödunud sügisel wõtsid osa esimese osa õpinguist.

Maanoorteringide möödunud aasta tegewusaruanded on praegu läbiwaatamisel Harju maakondlikus maanoorte ühenduses.

Wõtke wiljapuude wääristusoksi!

Wiljapuudelt kewadiseks wääristuseks peame wõtma wastawad oksad juba praegu, ajal, mil puud on weel täielikus puhkeolekus. Hiljem, mahlade liikumisel wõetud wääristusoksad ei anna wääristusel küllalt häid tagajärgi.

Wääristusoksi wõetakse pehmema ilmaga ehk külmal ilmal kinnastatud kätega, et wältida järsku kudede sulamist. Oksi wõtame ainult headelt sortidelt ja terwetelt puudelt. Peame teadma, et wääristusel kanduwad kõik emapuu head wõi halwad omadused uuele puule edasi.

Wääristusoksaks walitakse üheaastane kasw; see wõetakse puu wälimistelt, wiljakandwatelt kõrwalharudelt lõunapoolselt küljelt.

Wesiwõsud ja liiga lopsaka kaswuga oksad ei sobi. Need oksad köidetakse tugewalt kimpu, kinnitatakse külge silt, mis on õliwärwiga üle tõmmatud ja kannab wastawa sordi nimetust. Nüüd asetatakse oksad jahedasse kohta, kas keldrisse alumiste otsadega puhtasse liiwasse wõi jälle wälja lumehange. Lumi tuleb aga pealt katta kas turbapuruga, saepuru wõi mõne muu soojust halwasti juhtiwa ainega. Talus, kus on kogutud suweks jääd, seal on saepuru sees okstele sobiwam paik. Oksad peawad püsima wärsked ja neis ei tohi tekkida enneaegset mahlade liikumist. Luuwiljaliste oksade wõtmisega peame ruttama esimeses järjekorras, kuna õuna- ja pirnipuud kannatawad ka hilisemat lõikust.

Kui puuduwad omal soowitud emapuud, kust saaksime oksi, peame neid muretsema lähemast paremast aiast. Otstarbekohane on endal minna järele, postiga saatmine on mõningate raskustega seotud.

Säärasell wõetud wõi muretsetud wääristusoksad on täiesti head kewadisel wääristusel, millele peame erilist rõhku panema, eriti wanemate puude ümberwääristamisel.

Ekskursioonile Lõuna-Eestisse kawatsewad sõita Rapla konwendi maanoored. Igast ringist wõimaldatakse kaasasõit teatawale kindlale arwule noortele. Osa kulusid kannaksid osawõtjad, osa maksaks konwent.

„Morgan" läks hülgejahile

„Morgan" pole midagi muud kui üks hülgepüügi tarwis ehitatud mootorpaat, mis Tallinnas Kalasadamas lastis peale söögimaterjali neljamehelisele meeskonnale kolmeks kuuks ja omatarwituseks petrooleumi, õli ja bensiini. Palju on kuuldud, kuidas kewadel, s. o. weebruari lõpul ja märtsi algul, hülgekütid paatidel merele sõidawad hülgeid ajujäält püüdma. Kui seda ligemalt ei tea, kuidas see sünnib, siis kujutab igaüks seda enesele omamoodi ette.

Hiljuti oli minul juhus näha, kuidas see sünnib ja millistel riistadel. Naissaaremehed wennad Luterid on käinud juba mitu aastat järgemööda hülgejahil Soome rannikul Botnia lahes. Tänawune retk oli kuues. Seesugune retk kestab 2—3 kuud. Kaasa wõetakse kodusadamast wõimalikult kõik, mida wajatakse selle aja jooksul toiduks kui ka paadikütteks.

„Morgan" on umbes 12 m pikk ja 4 m lai, tekiga merimootorpaat. Liikuma paneb teda 40-hob. jõul. petrooleumimootor. Paadil on 4 ruumi. Keskel mootoriruum, ees meeskonna- ja söögikraamiruum ning taga petrooleumiwaatide ja õlipaagi ruum. Tekist ulatab wälja kapteni putka, kust alla mootoriruumi wiiwad trepiastmed. Tekil on ka 3 luuki, millede kaudu pääseb paadi sisemusse.

Ruumid on sellised, et sinna hädawaewalt kõik ära mahub, mida tarwis kaasa wõtta. Tagaruumi mahtusid hädawaewalt 8 waati petrooleumi, kuna kaks waati tekile tuli wõtta. Kapteni ja mootori ruumid on nii suured, et parajasti mees sisse mahub. Toidu-laoruum oleks nagu suurem, kuid sinna tuleb ka lõpuks saak mahutada. Meeskonnaruum on nii, et hädawaewalt neli meest põrandal pikuti magama mahuwad. Riidetagawara tuleb külje alla mahutada. Kraami wõetakse kaasa ainult niipalju, kui hädatarwilik, sest rohkem ei luba ruum. Igal mehel peab olema kahekordne rõiwastus kaasas, s. o. 2 kampsunit, 2 paari saapaid, 2 mütsi jne. Juhul, kui üks ülikond saab märjaks, siis kuiw peab olema kohe käepärast.

Hülgeküttimiseks on kuulipüssid ja tarwilik hulk laskemoona, tuurad ja pootshaagid. Jää liikumiseks tarwitatakse nn. „eisstutsi". See on jalastega kahemehepaat, mis jääle alati kaasa wõetakse. Juhul kui jää ei kanna, siis asutakse kohe paati ja liigutakse selles edasi.

Huwitaw oli waadata, kuidas mehed askeldasid oma paadi laadimise juures, wäga asjalikult paigutades õliwaate ja muud kraami, mida paadi juurde kokku toodi, mis waremalt linnast tellitud. Kella 3 aegu pidi meeskond walmis olema reisiks, kuid siis algas õieti kibe laadimine, sest alles selleks ajaks jõudsid kraamid kohale. Nüüd tuli hästi walwel olla, mida „laewa" juba saab ja mis weel puudub. Egas see nalja asi pole, kui merel järsku selgub, et pole suhkrut wõi soola.

Samuti peab olema leiba tubliisti tagawaraks. Kui arwestada 4 mehe 3 kuu toit, siis teeb see wälja $4\times30\times3=360$ päewa toit, ehk teiste sõnadega, ühe mehe aastamoon! Siis pole ime, et suhkrut ja soola tuleb kottidega ja kartuleid wakkade wiisi kaasa wõtta. Eks häda korral tule hankida weel lisa ligemast rannast — Soomest.

Kui nii ollakse kibedasti askeldanud laadimisega 3½ tundi, siis tuleb weel Kalasadama kapteni kontoris sadamamaks maksta. Kui need asjad klaaritud, lüüakse mootor käima ja „hülgelaew" „Morgan" popsutab kell 18.40 kitsast Kalasadamast wälja merele, et weel õhtuks Naissaarde jõuda, kust siis lõplikult hülgejahiretk lahti läheb. Meeste kodu on Naissaarel, sellepärast siis on tarwis weel kodust püügiwarustus kaasa wõtta.

Mootor popsub tugewamalt, kui sadamast wälja jõudnud, nii et paadi päras olewast mootori-gaasitorust tekiwad sutsupilwed ja Naissaare suunas sõitwa „Morgani" sadamasillal seiswa jälgija silmade eest kinni katawad. Weel on kuulda mootori pobisemist, mis ka warsti kauguses waibub. Nii on „Morgan" Tallinnast pikemaks ajaks lahkunud ja loodab kord õnneliku saagiga, hülgeraswa-waatidega ja nahalaadungiga jälle Tallinna randuda. Kuna mullu sõitis „Morgani" pardal kaasa filmija, siis sõitis tänawu „Morgani" meeskonnas kaasa Kalanduskoja poolt komandeeritud praktikant, Rein Saral, kelle ülesanne on mõningaid uurimisi toimetada kättesaadud hüljeste suhtes. Õnn kaasa!

Spectator

Else Stahlbergi

õpilaste tantsude-õhtu

Teisipäeval toimus Tartus, Saksa Teatri ruumes, Elsa Stahlbergi Balletistuudio järjekordne õpilasõhtu, mis võimaldas pilku heita stuudios tehtavale tööle ja selle tulemusile. Koos õpilastega esines ka stuudio juhataja Elsa Stahlberg, astudes üles rühmatantsudes, duodes ja soolotantsuga.

Õhtune kava koosnes ballett-fantaasiast ja divertismendist. Ballett-fantaasia teemaks oli valitud muistend „Printsess ja konnaks neetud prints", kus esines õige rohkearvuline ja kirju tegelaskond. Lisaks õukondlastele oli balletti rakendatud liblikaid, kokkasid, tiroollasi ja Mickey-hiirekesi.

Mis puutub ballett-pantomiimi kompositsioonisse, siis jättis see veidi katkendilise mulje. Seda muljet ei süvendanud üksi pantomiimi sündmustikku vahelelükitud rühmaesinemised (kokkade stepp-revüü jne., vaid ka muusikaline saade grammofonil.

See ajast-arust läinud mänguriist kriiskas lava taga ja rikkus palju üldisest õnnestumisest. Plaadi vahetamine tingis ka tarretunud seisakuid ja ootamisi, millest tekkisid kunstlikud pausid. Grammofon pole sobiv riistapuu lavatantsu saatmisel ja sellest tuleks edaspidi lõplikult loobuda.

Nagu mainisin, esines ballett-fantaasias kogukas arv õpilasi. Mõned nendest näitasid päris lootustäratavat annet. Nii näiteks omas printsessi osas esineja (Jenja Altin) kindlust jalgades, oli vaba liikumises ja varvastel jooksus. See ilmnes eriti nähtavalt ta hilisemas soolotantsus „Mazurka". Veel paistsid silma andekamatest õpilastest Helene Adamtau, Marta Muuga, Tuty Kook ja tilluke Stahlberg. Esinejatel tuleks aga veel enam tähelepanu pöörata etteaste viimistlemisele ja liigutuste puhtusele. Põhilise puudusena olgu nimetatud esinejate praegust vale põlvede-hoidu sissepoole ja jala-hoidu tasakaalus.

Ka ei saa allakirjutanu nõustuda põhimõttelise küsimusega, et stuudiojuhataja esineb kaasa õpilasõhtul, annab kuuldavalt käsklusi keset lava kaastantsijaile ja vähendab seega üldist muljet. Õpilasõhtu on ja jäägu õpilasõhtuks.

Kava teine osa, divertisment, suutis enam pakkuda. Siin oli mitu päris õnnestunud etteastet. Nii tuli Richard Pulga üle ootuste hästi toime „stepp-groteskiga". „Surm majas" esitati E. Põltsamaa poolt võrdlemisi puhtalt ja oli kompositsioonilt hästi tabatud. „Havai" (H. Adamtau) esimese poole liigutused tuletasid meelde templitantsu, lõpp siiski sobis. Oma „Stepp-soolo" esitas Tuty Kook hästi. Esinejas oli palju loomupärast graatsiat ning liigutused kerged ja sulavad. Kava viimane tants — Ungari rapsoodia — ei pääsenud mõjule vähese liikumise ja napi temperamendi tõttu.

Else Stahlbergi õpilasõhtu tugevamaks küljeks olid revüünumbrid ja varietee- etteasted. Steppimist võis kohati päris mõnuga jälgida. Iseküsimuseks jääb, kuivõrd õige on õpilasõhtul nendele aladele pearõhu asetamine.

Publikut oli keskmiselt. Esinejatele jagati kiitust ja lilli. Mitmeid tantse tuli korrata.

Ed. L.

Briti raua- ja terasetööstus

Möödunud aasta detsembris ulatus teraskangide ja walatud terase toodang 655.700 tonnile. Aasta warem samal kuul tõusis toodang 1.103.800 tonnile — seega toodangu langus 40,5 prots. 1938. aasta kogutoodang oli 10.394.000 tonni ehk 80 protsenti 1937. aasta rekordilisest toodangust.

Malmiproduktsioon 1938. aasta detsembris — 445.800 tonni oli 43,1 protsendi wõrra madalam kui 1937. aasta wastawa ajawahemiku oma, milline ulatus 783.000 tonnile. Aastatoodang tõusis 6.763.000 tonnile, mis wõrdub 79 protsendiga 1937. aasta koguproduktsioonist.

Kui wõtame arwesse, et 1938. aasta algas kunstliku ja ebanormaalse nõudmistugewusega ja et hiljem oldi sunnitud suwekuude kestel toodangut märksa wähendama, wõib aasta üldtoodangut waadata kui rahuldawat. 10.394.000-tonnine terasetoodang esitab umbes 73 prots. kogu tööstusharu aastasest toodanguwõimest. Statistiline seisukord, arwesse wõtmata toormaterjali küllaldasi tagawarasid, oli parem aasta lõpul kui algul.

Pilk tehaste sisseseadetele näitab, et wiimase paari aasta jooksul on rekonstrueeritud suurem osa toodanguwõimest. Terasetootmise wõimega, milline ulatub 14,5 milj. tonnile aastas ja on koondatud suurtööstuste kätte, see tootmisala on wõimeline kiirelt warustama riiki kogu rahwuslikuks kaitseks wajataawa terasega. Samal ajal on ta suuteline täitma ka suuremaid ekspordiksminewa terasetellimisi kui aasta tagasi.

Briti linase riide kaubandus

Linase riide wäärtus, mida eksporditi 1938. aastal Ühendatud Kuningriigist, oli 3.549.67… naela; aasta warem tõusis see summa 5.144.97… naelani.

Linase riide eksport Hiina, mis maikuust saadik langes tähtsusetu summani, näitas küll osalist paranemist detsembris, kuid aastase ekspordi kogusumma oli ainult 205.837 naela, wõrreldes 450.038 naelaga 1937. aastal. Samuti langes ka eksport Ühendriikidesse 1.554.381 naelalt 1937. a. 681.077 naelani möödunud aastal. Wähenemist näitasid ka Briti impeeriumi üksikutesse osadesse saadetawad linase riide hulgad, kuigi Austraalia ja Lõuna-Aafrika suurendasid oma oste.

Kõigi linatoodete üldwäärtus, mida eksporditi 1938. aastal, oli 5.480.274 naela, aasta warem 7.789.092 naela. Imporditud linatoodete wäärtus Ühendatud Kuningriiki oli 1938. aastal 162.740 naela, wõrreldes 256.555 naelaga 1937. aastal.

Willase riide eksport Inglismaalt

Willase ja korrutatud willase riide eksport Suur-Britanniast 1938. aasta kestel oli 33 milj. ruutjardi wõrra wähem kui 1937. aastal. Iga suurem turg kannatas piiramise all. Sõjad Kaug-Idas ja Hispaanias põhjustasid ostude allaminekut ja kontingentide tarwituselewõtt maades, kus on raskusi impordi finantseerimisel — kõigel sellel oli halb mõju Ühendatud Kuningriigi sellealalisele ekspordile. Näiteks eksporteeris Inglismaa 1937. aastal Jaapanisse 4.274.000 ruutjardi willast riiet, kuid 1938. aastal oli kogusumma waid 262.000 ruutjardi. Ka Hiinasse müüdi möödunud aastal willa 6 miljoni naela wõrra wähem kui 1937. aastal.

Olenemata ekspordi langusest on Inglismaal tööpuudus ses tööstusharus wähenenud eelmise aastaga wõrreldes. See asjaolu näitab, et kodukaubanduses on aset leidnud tunduw paranemine, kusjuures suureks abiks on olnud walitsuse tellimised wormiriietele. Samuti puhastas detailkaupmeeste tagawarade wähenemine teed uuele äritegewusele. Esijoones on märgata paranemist willase riide kaubanduses, kuna korrutatud riide oma on endisel tasemel — enamik walitsuse poolt tellitud wormiriideist on willased ja ka naiste rõiwastuses on kerge willase riide osatähtsus märkimiswäärne.

Esimene Briti karbiiditööstus

Praegu on Walesis asutamisel esimene kaltsiumkarbiidi-tööstus Ühendatud Kuningriigis.

Tolle kemikaali tarwidus on kiirelt tõusmas, tänu karbiidi ja ta kõrwaltoodete uutele kasutamiswõimalustele kui ka asjaolule, et ta on suure tähtsusega relwatööstusele. Seniajani importeeriti karbiiti kokkuleppe alusel Briti walitsusega Norrast ja Rootsist.

Mõne kuu pärast wõib uus tehas tööd alustada. Kõik wabriku sisseseadeks wajalikud masinad on juba tellitud ja selleks inwesteeritud 250 000 naela.

Asjaomased ringkonnad loodawad karbiiti toota määral, mis rahuldab ümbruskonna nõuded 100-miilise raadiuse ulatuses. Tehast on wõimalik tarbe korral laiendada aga ulatuseni, et ta suudab rahuldada kõike rahwuslikke wajadusi.

Peale karbiidi toodab tehas weel nn. flukki (metallisulatamisel kasutatawat ainet) raua- ja terasetööstustele. Karbiidi kõrwaltoodete hulka kuuluwad ka kõrgekraadil sulatatud kütteaine majapidamistarweteks, bensiin, diiselõli, fenool desinfitseerimiseks ja rauatsüaniid.

Läbi ümber kodumaa

Tartumaalt

Ahja walla talunimed eestistamisele. Ahja wallas on asutud talude nimede eestistamisele, kusjuures antakse kinnistus-üksustele eestipärased nimetused. Ka perekonna- ja eesnimede eestistamine jätkub. Tasuta nimede eestistamine kestab kuni 1940. aastani.

Ahja Majandusühingu edukas tegewus. Ahja Majandusühing on asutatud küll 1936. a., kuid praegu on ta suuremaks äriks ümbruskonnas, omades peale peakaupluse Ahjal weel 2 harukauplust. On kawatsus uusi harukaupluši weel juurde asutada. Majandusühingu tegewus on arenenud tõusu suunas, mis wiimasel aruande aastal näitas 17 protš. Läbimüük 1938. a: ulatas 125.183,47 kr. Talusaaduste läbikäik oli 61.856,42 kr. ja sigade wahetalituse läbikäik eraldi 42.326,82 kr. Liikmeid oli algusaasta lõpuks 38, kuna aga 1938. a. lõpuks juba 220 liiget. Liikmete arwele on kantud ühes osamaksu protsentidega 1938. a. 839,08 kr. Iga aastaga on ühing näidanud pidewat tõusu.

Mehikoorma tuletõrjest ja maanaiste seltsist. Meekst walla wabatahtlik Tuletõrje Ühing pidas oma korralise peakoosoleku pühapäewal 19. märtsil Meekši rahwamajas, kuhu oli kogunenud 73 liiget 281 liikmest. Tegemliikme liikmemaksuks määrati 25 snt., toetajaliikme liikmemaksuks 1 kroon. Möödunud tegewusaasta aruanne wõeti wastu. Uus eelarwe kinnitati 3853.60 krooni suuruses, kusjuures suuremaks ettewõtteks on mootorpritši muretsemine, milleks on ette nähtud 2300 kr. Walimiste ojas waliti tagasi wana juhatus ja rewisjonikomisjon. Juhatusest lahkub ainult esimees hr. J. Hint, kes teenistuslikel põhjustel on sunnitud elukohta wahetama. Ta waliti kompanii pealiku hr. M. Tälli ettepanekul ühel häälel ao-esimeheks ühes wormikandmise õigusega. Uueks ühingu esimeheks waliti Aug. Tohwert.

Otsekohe selle koosoleku järele algas sealsamas ühingu naisringi peakoosolek.

Samal päewal leidis aset weel kolmaski peakoosolek, nimelt Meekši Maanaiste Seltsil wene koolimajas, kuhu oli kogunenud 29 liiget. Maanaiste Seltsi liikmemaksuks määrati 50 snt. Möödunud aasta aruanne kinnitati juhatuse poolt kokku seatud 1939./40. a. eelarwe, tasakaalus 272.49 kr. wõeti wastu. Suurematest üritustest otsustati korraldada kästiöö kursus rahwaröiwaste walmistamiseks. Juhatusse waliti pr.-d: A. Klimberg, A. Kiimre ja L. Tohwert, prl.-d: M. Hint ja M. Rämast, kes ametid jaotawad omawahel. Rewisjonikomisjoni waliti prl.-d: B. Rämast, J. Klimberg ja M. Hawakats.

Koosolekul otsustati konsistooriumile saata tänukiri selle eest, et Mehikoorma on saanud tiefetšwaks kogudujeks.

Koolide sulgemine Mehikoormas. Mumpsi lewimise tõttu Mehikoorma eesti algkoolis suleti jaoskonna arsti dr. Jungmanni otsusel 1.—2. kl.-komplekt, kuna neis klassides oli puudumine juba tõusnud 74 protsendile, missugune asjaolu takistas ka õppetööd. Esialgu on klassid suletud 27. märtsini.

Samas koolis on haigestunud ka üks õpetaja grippi.

Mehikoorma walla Arawu algkoolis on suletud kõik klassid, kuna puudumine sealgi mumpsi tõttu on erakordselt suur. Kool on wabastatud samuti 27. märtsini

Walguta wallawolikogu ei anna koolile maad juurde. Walguta wallawolikogu ees awaldas koolijuhataja soowi, et koolile antakse maad juurde — nii põllu- kui ka heinamaad u. 5 ha. Wallawolikogu jättis esimesel asja kaalumisel kooljuhataja palwe rahuldamata. Maawalitsus ei kinnitanud aga seda otsust. Nüüd arutas wolikogu maa andmise küsimust teistkordselt, kuid jäi oma endise otsuse juurde. Põhjenduseks toodi ette, et kooli krunt on praegu weel üldse kreposteerimata ja maa juurde andmise korral kooli maad olekšid kolmes eri tükis.

Hellenurme maasortering astub awalikkuse ette. Hiljuti kutsuti Hellenurmes ellu maanoortering. Nüüd astub ring awalikkuse ette, korraldades laup., 25. šp. koolimajas kooswiibimise.

Kuidas moodustuwad Kambja politsei rajoonid. Kambja walla 1. rajoon moodustab Tatra, Reolasoo, Sirwaku, Maidla, Talwikese, Tapu, Raanitse, W.-Kambja, S.-Kambja, Kirikuküla, Mäekülla, Madise, Paali, Kaatsi, Pulli ja Wissi küladest, Raanitse ja W.-Kambja as., Kambja walla 2. rajoon Jwaste, Jduste, Katwandu, Riiwiku, Kitse ja Wisnapuu küladest, Unipiha, Kammeri, Kodijärwe ja Pangodi asundustest.

Walgesoo raamatukoguseltsi 25. a. juubel. Ahja Walgesoo raamatukoguseltsi juhatus otsustas pühitseda seltsi 25. aastapäewa 2. aprillil. Aastapäewal korraldatakse kell 13 aktus päewakohase sisuga, millele järgneb õhtul kell 19 ühine kooswiibimine teelauas.

Koosolekule on palutud kõik asutajad liikmed aukülalistena. Selts on üks wanemaid koha peal.

Ahja-Akste lugemisring „Woog" korraldas oma liikmetele perenaistele kahenädalaseid toitlustamiskursuseid Akste külas A. Lukki talus.

Kursuste lõpu puhul korraldatakse 26. šp. Kärsa algkooli ruumes lõppõhtu kutsutud külalistele.

Walgesoo masinatarwitajate ühisus likwideerub. 17. märtsil pidas Walgesoo masinatarwitajate selts oma likwideerimiskoosolekut, kus otsustati seltsi tegewus likwideerida.

Walgamaalt

Moratooriume Walgamaa põllupidajaile. Pärast pikemat aega pidas Walga maawalitsuse juures asuw moratooriumikomisjon teisipäewal koosoleku, kus tuli otsustamisele üksikute Walgamaa põllupidajate wõlgade korraldamise küsimus. Moratooriumi alla otsustati wõtta Karula põllupidaja Ferdinand Pettai wõlad kuueks kuuks, Tõlliste walla Kajaja talu omaniku Richard Saare wõlad üheks aastaks ja Kambja-Apja asunduse põllupidaja Aug. Kiwirähki, Aug. Peegli pärandustompude ja Sooru-Alliku talu pärandustombu wõlad üheks aastaks.

Wõrumaalt

162 ühingu tegewus peatatakse. Petseri- ja Wõrumaal asub 162 ühingut, kes pole täitnud ühingute ja nende liitude seaduse 2. osa esimese lõike eeskirju ja pole seaduses ettenähtud aja jooksul prefektile teatanud oma juhatuse koosseisu ning asukohta. Petseri-Wõru prefekti otsusega peatatakse nende ühingute tegewus üheks kuuks. Seaduse nõuete täitmiseks antakse neile ühingutele 7-päewane tähtaeg. Selle aja kestel peawad need ühingud prefektile teatama oma juhatuse koosseisu ja asukoha. Need ühingud, kes seda ei tee, esitatakse siseministrile sulgemiseks. Suurem osa neist eelpoolt tähendatud 162 ühingust on elujõulised ja awaldawad tegewust. Ainult mõned on nende hulgas, kes wiimasel ajal pole tegewust awaldanud ja senini on likwideerimata.

Kanepi maleturniiril juhib Ants Leib. Maleturniir Kanepi meistrititiitlile hakkab lõpule jõudma. Tasawägises heitluses ei ole wäike üllatus- wõitude ja -kaotuste arw. Turnniir wiiakse kindlasti sel kuul lõpule. Wiimaste tulemuste järele juhib A. Leib 11,5 punktiga, kellele järgneb Kalju Aabel 10,5 punktiga. Järgnewad J. Pokk, R. Kõiwiste, W. Kõrw, E. Mürk, R. Loot, R. Kool, Kihl ja teised. Meistrititli näib omandawat K. Aabel, kuna järgnewate kohtade järjestuses wõib weel muudatusi ette tulla, sest huik parttisid on pooleli.

Kanepis waliti E. Lihaekspordi asemikekogu liikmeid. Pühapäewal 19. šp. peeti Kanepi Rahwamajas E. Lihaekspordi korraldusel asemikkude kogu 3 liikme ja nende asemike walimisi. Koosolekust wõisid osa wõtta kõik E. Lihaekspordi liikmed 34 Wõrumaa wallast ja kõik Petserimaa wallad. Halwa tee tõttu oli liikmeid koos üle 30 põllumehe. Selgitatawate õned. esinesid E. Lihaekspordist Anderson ja Holberg. Koosoleku juhataja waliti O. Lepik ja protokollijaks P. Leis. Asemikkude kogu liikmeteks waliti põllumehed J. Lepasson Kiomast ja H. Soome Eraštwerest ning Wõru Maawalitsuse kassapidaja L. Leis Wõrust, kelle kodukoht on Eraštweres.

Kanepis müüdi „numbripuid" ja laastupakke. 15. šp. peeti Eraštwere metsaülema korraldusel Kanepis tuletõrjemajas enampakkumise teel kohalikele elanikele „numbripuude" ja laastupakkude müüki. Müügil oli furnud, riktud ja tuulemurdunud puid, 10—30 tükki partiis, umbes 200 üksust. Müü wahtkonnas, kus soowijate hulk suurem oli, pakuti alghinnale juurde umbes 10 protš. kuid teistes wahtkondades müüdi üksused 5—10 sendilise juurdepakkumise järele maha ja riba üksusi jäi täiesti müümata. Laastupakke oli wähe müügil ja neile pakuti kuni 80 protš. juurde.

Mõniste tuletõrjele auto. Mõniste Tuletõrje ühingul walmis hiljuti oma maja. Lisaks sellele on tänawu suurema ürituse läbiwiimine käsil. Nimelt tahetakse muretseda ühingule weoauto, millele ehitatakse juurde wajalised tarbed. Kui ühingul 1934. a. oli kustutuswahendeid 220 kr. eest, siis 1939. a. oli neid 3594 krooni wäärtuses. Wanuse järgi juhatusest wälja langenud senine esimees Ed. Kokkuta waliti ühel häälel tagasi.

Ühingu juures algas äsja tegewust naisring ning neil päewil segakoor.

Lumme tuisanud autod Wõrumaal. Möödunud reedel ja laupäewal Wõrumaal möllanud tugew lumesadu ühes tuisuga oli rea autosid maantreele tuisanud sisse nii, et need pidid estaiga suna jäämagi, kust hiljem inimeste ja hobuste abil lähedastesse taludesse toimetati. Alles teisipäewal, 21. šp. toodi niisuguseid sõidukeid Wõru, teiste hulgas ka ühe Tallinna äri kaubauto, mis neli päewa oli olnud lumewangistuses.

Praegu on Wõrumaa teede lumest lahti kaewamine käsil, milleks ka maawalitsuse lumesahk ning teehöölid organiseeritud. Teisipäewane sula aitas selleks suuresti kaasa. Mitmetel omnibuse liinidel on liikleminе alanud.

ÜENÜ kewadpäew aprillis. ÜENÜ Wõrumaa osakondade waheline kewadpäew ühes maakondliku kesskorraldusega koosolekuga peetakse Wõrus, 16. aprillil. Seks puhuks saabu Wõrru ka üENÜ Tallinna juhtiwaid tegelasi. Uheaegselt päewaga peetakse ka suur, awalik üENÜ õhtu publikule mitmekesise rahwusliku kawaga, kus muuhulgas esitatakse rahwatantse ja wõimlemist üENÜ Wõrumaa ühendatud rühmade poolt.

Wiljandimaalt

8-minutiline jooks aadama ülikonnas. Kabala asunduses elaw noormees H. T. andis paari päewa eest asunduse rahwale üsna omapärase „etenduse". Noormees oli napsutanud koos teistega ja selle juures tekkinud waidlus selle üle, kas T., kes juba hakkama saanud nii mõnegi kummalise wiguriga, suudab alasti joosta ümber asunduse. T. oli walmis jooksu ette wõtma 11 krooni eest, kuigi walitses 6-kraadiline külm ja puhus wali tuul. Kaaslased, arwult kolm, panid selle summa omawahel kokku, nii et jooks wõis alata. H. T. sooritas ümber asunduse jooksu 8 minutiga ja teenis sellega 11 krooni. Asunduse inimesed aina wanguiasid pead järjekordse ekstrawagantsuse pärast.

Paistu rahwamaja ülalpidamiseks sihtasutis. Paistu Wabatahtliku Tuletõrjeühingu peakoosolekul tuli olulisema punktina arutusele Paistu rahwamaja ülalpidamiseks sihtasutise moodustamise küsimus. Selle ümber tekkisid elawad waidlused ja kui oli räägitud poolt ja wastu, wõeti wiimaks wastu ettepanek, millega wolitati juhatust alustama eeltöid sihtasutise ellukutsumiseks. Uhtlasi otsustati paluda kõiki liikmeid, et igaüks neist annetaks ehituse lõpetamiseks 10 krooni. Juhul, kui 60 protš. liikmetest tajub selle summa, wõidakse loobuda sihtasutise loomise mõtiest ja liikmed saawad oma sissemaksud summad tagasi.

Pärnumaalt

Uus rekord mõrralina kudumises. Neil päewil korraldati mitmel pool Pärnumaal kohalikude kalurite organisatsioonide poolt mõrralina kudumise wõistlusi. Konsulent J. Soomäe juhtimisel toimusid need Iklas, Tahkurannas, Pootsis, Selistes, Kius, Audrus j. m. Parima tulemuse saawutas tänawu Lydia Paalberg Selistes, kes kudus 2601 sõlme tunnis. See saawutus on mullluste wõistluste tulemustest parem 61 sõlme wõrra, kuna läinud aastal kudus Marie Lants Audrust parimana 2540 sõlme tunnis.

Kindlustuskassad ühendati. Neil päewil toimus Wana-Wändra kindlustuskassa liikmete aastakoosolek, kus otsustati ühineda Uue-Wändra kindlustuskassaga. Uuel kindlustuskassal on nüüd liikmeid 900 ümber.

Autasufid Hallinga wallaametnikele. Hallinga wallawolikogu oma wiimasel koosolekul määras walla ametnikele, hinnates nende aastaid kestnud hoolsat ja kohusetruud tööd walla kasuks, rea rahalisi autasufid. Walla sekretär W. Tammemäele määrati 120 kr., wallawanema abile Aleksandrile ja Kr. Kalmetile kummalegi 12.50 kr. ja kantseleiametnik Elli Lindweele 30 kr.

1200 tuletõrjujat tuleb kokku. Tuletõrje Petserimaa brig. pealiku korraldusel korraldatakse Petseris käesolewa aasta augustikuus Petserimaa brigaadi tuletõrjepäew, millest osa wõtawad Petseri linnas ja maal elawad tuletõrjujad. Tuletõrjepäewale loodetakse osawõtjaid 1200.

Wiljandist

ETK esindajad pidasid koosoleku. Wiljandi Põllumeeste Seltsi saalis peeti esmaspäewal ETK Wiljandi piirkonna liikmete-ühingute esindajate koosolek 28 esindaja osawõtul. Juhatas Wiljandi harunõukogu esimees J. Scheller. 1938. a. aruandest nähtus, et tegewus on mullu olnud kõigiti edukas. Aruanne lõpeb 253.181.14-kroonise ülejäägiga. Tänawu loodetakse kaupa müüa üldsummas 28.000.000 kr. eest. Ametiwanuse järgi langeb ETK nõukogust wälja M. Truusöödt Wiljandist. Üksmeelselt otsustati esitada M. Truusöödt kandidatuur nõukogu liikme kohale eeloleweks 3 aastaks. ETK Wiljandi harunõukogust wäljalangenud P. Reier Kolga-Jaanist waliti tagasi ja asemikuks Wold. Tigane Tarwastust.

Sõiduload ära. Wiljandi maawalitsuse otsusel wõetu jõuwankri juhtimise load järgmistelt autojuhtidelt: Wiljandis elawalt Hans Aasalt — jäädawalt, Wiljandis elawalt Jaan Saksalt ja Sürgawere wallas elawalt Elmar Holtsmeierilt — 2 kuuks ja Wiljandis elawalt Albert Körgesaarelt 2 nädalaks.

Uusi jõuwankrijuhte. Wiimastel jõuwankrijuhtide katsetel Wiljandi maawalitsuse juures said sõiduload järgmised 6 isikut: 3. liigi load — Tõnis Weskimäe, Elmar Talts ja Mihkel Saar Wiljandist ning Reinhold Oja Paistust, 4. liigi loa Hugo Wendelin Suure-Kõpust ja 6. liigi loa Anis Sepp Olustwerest.

Tõrwast

Alimentide mittemaksmise eest töölaagrisse. 1938. a. now. mõisteti Tõrwa jaoskonnakohtunik otsusega August Mägilt oma wäljaspool abielu sündinud lapse Joh. Kuumi kasuks elatisraha 12 kr. kuus. Seni aga ei ole isa oma 2-aastasele lapsele andnud mingisugust toetust, waid hoiab maksmisest eemale, mispärast lapse ema Aliide Kuum palub lapse isa mõista töölaagrisse.

Politseijaoskond suurenes ühe rajooni wõrra. Ühenduses waldade reformiga suurenes ka Tõrwa politseijaoskond Wiljandimaa arwel umbes 75 ruutkilomeetri ja umbes 1000 elaniku wõrra, millest tingituna loodi üks rajoon juurde, seega kuulub jsk. alla kuus rajooni senise wiie asemel, kusjuures wiis neist on maarajoonid ja üks linna rajoon. Jsk. koosseisu kuuluwad alates 1. aprillist s. a. siis Helme 1., Helme 2., Kõmmuli, Põdrala ja Waokülа rajoonid.

Antslast

ühispank ehitab maja. Antsla ühispank pidas 19. märtsil oma korralist aasta peakoosolekut, millest osawõtt oli wäga rohke. Aruannetest selgus, et pank oli möödunud tegewusaastal töötanud rekordilise edu ja puhaskasuga. Tingituna sellest ja asjaolust, et Wõru Maawalitsus 1940. aastast enam praegusi ruume pangale ei saa üürida, asuti üksmeelselt seisukohale, et oma maja ehitamine on hädatarwilik. Wastatawad summad on juba eelarwes ja peakoosolek andis juhatusele eeltöödeks tarwilikud wolitused, kuna tuleb osta ka krunt, milleks eelleping juba sõlmitud

Panga juhataja Richard Samarüü, kes wanuse järele juhatusest wälja langes, waliti tagasi, ilma et teisi kandidaate oleks üldse esitatud. Samuti waliti panga nõukogusse tagasi H. Joab ja P. Pukk ning rewisjonikomisjoni August Must.

„LASTELEHT" on kõrge tasemega noorsooajakiri

Kaitstagu weskite tiirlewad masinaosad

Eeskirjade mittetäitmine wõib wiia käitiste sulgemisele

Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse järelewalwe teostamine kuulub meil tööinspektorite ülesannetesse. Tööinspektsiooni ülesannete täitmiseks kogu riik jagunob 8-sse jaoskonda, mida juhiwad tööinspektorid. Tartumaa ühes linnadega kuulub 5. jaoskonna tööinspektori wõimkonda. Tööinspektoriks on kecmiainsener A. Lill.

5. tööinspektori jaoskond inspektorile alluwate käitiste arwult asub teisel kohal. Mainitud jaoskonnas allub tööinspektorile 42 suurkäitist.

Möödunud aastal allus 5. jaoskonna tööinspektorile 1565 käitist. Töötajate arw neis käitistes (s. t. suur-, kest- ja wäikekäitistes kokku) oli möödunud aasta lõpul 7435. Töötajate töö-aluseks järgi oli kõigist töötajaist 91 protš. linnades (kaasa arwatud ka endised alewid) ja 9 protš. waldades.

Haiguskindlustuse alal on tõõmustawal kombel .. ... märgata edu.

Möödunud aasta algul kuulusid haigekassa alla 5. tööinspektori jaoskonnas 1413 käitist 6322 töölisega. Aasta lõpuks 1533 käitist 7123 töölisega. Seega haigekassa alla registreerunud käitiste arw kogu aasta wältel näitas tõusu 120 käitise wõrra (ehk 8 protš.). Haigekassa alla ei kuulunud möödunud aasta lõpuks 32 käitist 312 töölisega, mis kõigi registreeritud käitiste üldarwust teeb 2 protsenti.

Kindlustusühingute alla kuulusid möödunud aasta algul 631 käitist 5724 töötajaga ja aasta lõpuks 685 käitist 6186 töötajaga. Nagu siit näeme, siis kindlustusühingute alla kuuluwate käitiste arw tõusis 54 käitise wõrra, kokku 462 töötajaga. Neist käitistest, mis kuuluwad kindlustusühingute alla, moodustawad enamiku wäikekäitised. Selliseid wäikekäitisi esitab tawaliselt tööinspektor kindlustusnõukogule, kes neid arwab kindlustusühingute alla. Kindlustusühingute alla ei kuulunud 880 käitist 1248 töötajaga. Suurem osa neist käitistes töötab mehaanilise jõuga.

5. jaoskonna tööinspektor ja tema abi rewideerisid möödunud aasta jooksul 1324 käitist, tehes selle juures 1899 rewideerimiskäiku. Neist rewideerimiskäikudest toimetati 515 rewideerimiskäiku päewal, kuna 417 juhul kontrolliti käitisi ka öösel. 5. jaoskonna tööinspektsioon on kulutanud rewideerimisele 1154 tundi ehk 196 päewa. Keskmiseks ajaks ühel rewideerimiskäigul tuleb lugeda tawalisel 36 minutit. Üldiselt rewideeritud käitiste arwu protsent on olnud möödunud aastal 76.

1938. a. jooksul 5. jaoskonna tööinspektori poolt on awastatud 1200 juhul töökaitse ja sotsiaalkindlustuse seaduste ja määruste eeskirjade rikkumisi.

Sel puhul tööinspektor on teinud märkusi 614 korral, kuna 586 juhul on tööinspektor koostanud protokollid. Märkusi on põhjustanud enamikult palgaraamatu ja töötajate elu ning terwise kaitsmise asjad. Wiimase juhtes tööinspektor oli sunnitud tarwitama tema wõimkonna tippu, mis wõimaldab tööinspektoril sulgeda seaduses ja mõõdustes ettenähtud eeskirjadele ja nõuetele mittewastawaid käitisi. Seda wõimu rakendas 5. jsk. tööinspektor 6 korral, mis andis omast kohast ka tõhusaid tulemusi. Neid samme pidi tööinspektor üritama töötajate elu ja terwise kaitseks.

Et meil käitistes kaitseehtniline osa on puudulik, siis esines meil möödunud aasta wältel 853 tööõnnetuse juhtu. Neist on lõppenud 3 juhtu surmaga. Tööõnnetuste reastikus sammuwad esirinnas ehituskäitised — 215 õnnetusjuhtu. Teisel kohal asuwad metallitööstused — 197 õnnetusjuhtu. Kolmandal kohal tööõnnetuste arwus puutööstused — 144 õnnetusjuhtu. Teistes käitisteliikides tööõnnetuste arw on alla saja

Selline

suur tööõnnetuste arw meie käitistes on tingitud

sellest, et käitised ei täida eeskirju tööõnnetuste wältimiseks ja tööterwishoiuks. Halwasti täidawad tööõnnetuste wältimise eeskirju pea kõik käitised, eriti annab aga end see tunda wäikening osas keskkäitistes.

Nagu näitawad möödunud aasta kogemused, raskemad õnnetused, mis lõppesid surmaga, leidsid aset maakäitistes, eeskätt weskites (Riju, Poka ja tänawu Sadala weskis). Mis puutub maaweskitesse, siis suurelt osalt seal töötatakse üksipäini. Masina üksikosad — hammasrattad, weskiwõllid (nn. pillwõllid), transmissiooniwõllid jne. on paljudel juhtudel kaitsmata. Ja kui on kaitsud, siis lihtsalt kaitseaiaga wõi kaitsepuudega. Seda kaitsepuud tuleb aga lugeda nõrgaks kaitsejaks tööõnnetuse wältimiseks. Kaitseaed on mõeldud rohtem wõõrastele, kuna alalised töötajad on kodused ja toimiwad hoolimatult ja julgelt, mis wõib lõppeda raskemate kehawigastustega, tihti ka surmaga.

Seepärast käesolewal aastal tööinspektor on asunud täiel rindel wõitlusse tööõnnetusjuhtude wastu. Maaweskite omanikele on tehtud 1938. a. fügisel ettekirjutused, milles kategooriliselt nõutakse, et olekšid kaitstud kõik tiirlewad masinaosad. Ajaliselt peaks see weskiomanikel olema nüüd juba täidetud. 1. aprillist alates 5. jsk. tööinspektor asub järelewalwe teostamisele.

Varbevere Piimaühisus 15-aastane

Käesolewa kuuga täitub Warbewere Piimaühingul 15. tegewusaasta. Selle aja sees on ühing sammunud pidewalt tõusuteed. Nii on ühingule piima toodud esimesel tegewusaastal 489.715 kg, 5 aastat hiljem 1.340.999 kg ja möödunud aastal juba 2.222.266 kg. Kokku on piima toodud ühingu peamelereisse ja Räädise koorekaama 15-ne aasta jooksul 19.953.120,4 kg. Sellest on walmist. 826.716,2 kg wõid. Piimatootjatele on maksetud selle aja sees piimaraha 1.439.473,21 kr. wõi ligemale 145 milj. senti.

Käesolewal aastal seisab ees uue peameleret hoone ehitamine, kuna wana hoone on jäänud wäikeseks ja ei wasta nõuetele. ... ..

Pildil Warbewere Piimaühisuse juhtiwaid tegelasi juubeliaastal. Istuwad wasakult: J. Remmelg — raamatupidaja, A. Räni — kassapidaja, W. Mets — esimees, P. Kull — rewisj.-kom. esimees, H. Wahtre — rew.-kom. liige, O. Randoja — abiesimees, A. Pollus — koorejaama juhataja, H. Rei — peameleret juhataja ja A. Saar — rewisj.-kom. liige.

Seemewiljanäituse edu Wirumaal

Seemewilja rändnäitus on jõudnud Wirumaale ja põllupidajate seas on kõiksal osutatud näituse wastu suurt tähelepanu. Esmaspäewal peatus näitus Kadrinas, teisipäewal Rakweres. Kadrinas korraldati samal päewal suur põllumeeste koosolek, kus arutati ka elektrifitseerimise küsimust. Selletõttu kogunes sinna ümberkaudseid taluomanikke õige rohkearwuliselt ja näitusewagunites wiibis kogu päewa jooksul rohkesti külastajaid. Ka Rakweres meelitas näitus kokku hulgana põllumehi.

Lambaliha hind

Rootsi eksporditawa wärske lambaliha hindade noteerimise komisjoni koosolekul 22. märtsil noteeriti:

1. eksporditawa wärske lambaliha hinnaks Tallinna tapamajades headuse järele 100—105 s. kg. 2. eluskaalu hinnaks franko saatejaam 41—44 s. kg. 3. eksportida 20.—26. märtsini 1939. a. 5000 kg 1.; 2.; 3. ja 4. liiki.

Tartumaa juukselõikajad ja habemeajajad said uue sundmäärduse

Tartu maawolikogu möödunud koosolekul wõeti maawalitsuse ettepanekul wastu uus maakonna juukselõikamis- ja habemeajamis-töötubade sundmäärus. See sundmäärus tuleb kohaldamisele Tartu maakonnas wäljaspool linnade administratiiwpiire asuwate töötubade kohta. Wastawalt uuele sundmäärusele saadakse juukselõikamis- ja habemeajamis-töötubasid awada nendes ruumides, milledes on toimetatud ülewaatus ja mis on tunnustatud kasutamiskõlblikuks maawalitsuse poolt.

Töötubade ruumid peawad olema puhtad, hästi walgustatud ja korralikult wärwitud. Töötubade ruume ei tohi kasutada elamiseks ega muuks otstarbeks. Juukselõikamis- ja habemeajamis-töötubasid wõiwad juhtida ainult kutsetunnistusega isikud. Töörõistlad peawad olema puhtad ning neid tuleb iga kord enne tarwitamisele asumist desinfitseerida. Tekkiwate lõikehaawade desinfitseerimiseks tuleb tarwitada joodtinktuuri wõi 1-protsendilist tiimoolpiirituse lahust, mis peab olema töötoas alati käepärast.

Juukselõikamis- ja habemeajamis-töötoad wõiwad olla awatud äripäewadel hommiku kella 8 kuni õhtu kella 6-ni ja pühapäewadel, mil töötamine lubatud kella 1—5 p. l.. Kõik töötoas töötawad isikud on kohustatud laskma end arstlikult läbi waadata enne teenistusse astumist ja teenistuses olles iga kolme kuu tagant.

Läbi kodumaa linnade

Elwast

Rahwakoodolek seltsimajas. Elwa konwendi korraldusel peetakse pühap., 26. šp. Elwa seltsimajas laiaulatuslik rahwakoosolek, mis pühendatud aktuaalsele elektrifitseerimis- ja mehhanisseerimisküsimustele. Koosolekul esineb ettekandega Põllutöökoja tehnilise talituse kons. W. Kosar. Koosoleku algus on kell 12 päewal ja sellele pääs kõigile waba. Koosolekul käsitletawad teemad peaksid eriliselt huwi pakkuma põllumeestele, kuna Elwa ümbruses ollakse reas waldadest hurwitatud ja mehhanisseerimisküsimus on wiimasel ajal eriti aktuaalseks muutunud.

Turuhindu. Kesknädalal turg oli suuruselt keskmine. Kuna kohati teelt lumi kadunud, siis oli osa maarahwast sõitnud turule wankritega. Üksna rohkesti oli müügil kanamune ja eluswasikaid. Munadest nõuti 10—11 s. paar, wasikaist kuni 15 kr., wõi maksis 65 s. 400 g, hapukoor 80—85 s. l, rukkijahu 2,80 kr. 16 kilo, nisupüül 30—40 s. kilo, tangud 20—22 s. ja tatratangud 25 s. l, ahwenad 20—25 s. kilo.

Kogunduse elust. Elwa kogunduse suuremaks ürituseks on praegu loterii ja korjanduse teostamised. Loterii pileteid on müügile lastud 5000 tükki üksikhinnaga 20 s. Loosimine peetakse 29. mail. Peawõitudeks on 100 kiloline kott suhkrut, raadioaparaat, juurwiljasahk, ülikond jne. Korjandust teostatakse lehtedega. Nii loterii kui ka korjanduse sissetulek läheb kiriku ehitamise fondi täiendamiseks. — Kewadleer Elwa koguduses algab 24. aprillil ja õnnistamine on 18. mail.

Ristitud, laulatatud, maetud. Elwa koguduses wiimaseil nädalail on ristitud: Rein Maiste Kongutast, Helja Treial Udernast, Hillar Moont Peebult, Tiio-Reet Mäeklingas Udernast, Wirwe Tramm Kirepist, Juhan Reimann Hellenurmest ja Wello Waht Elwast; laulatatud: Alfr. Weskila ja Elisabet Abramow Pangodist, Mihkel Selirand Elwast ja Matilde Männiste Kirepist, Kusta Pedak Otepäält ja Elfriide Laagus Elwast; maetud: Ann Tammur, 70 a., Tartust, Karl-Arnold Eisenschmidt, 57 a., Udernast, Juhan Suntsi, 60 a., Pangodist, Pilwi Lind, 1 a., Udernast, Jüri Johanson, 74 a., Elwast, Ida Pilks, 89 a., Kongutast, Juhan Sillansoo, 66 a., Udernast ja Tõnu Leius, 32 a., Tartust.

Wõrust

Pärnu pargid — linnuriik. Huwitawa nurimuse Pärnu supelpargi kohta awaldas hiljuti kogunduse õp. W. Thomson, millest nähtub, et Pärnu pargid on kewadeti otse suureks linnuriigiks. Möödunud kewade kolme kuu kestel on uurijal korda läinud kindlaks määrata 105 linnuliiki, 479 linnupaari ja awastada 234 linnupesa. Kõige enam on parkides pesitsenud kuldnokki (113 paari), winte (71 paari) ja halle kärbsenäppi (34paari). Wähemal arwul esineb rästaid, tihaseid, käosulaseid, pääsukesi, punaselg-õgijaid, salulehelinde, linawästrikke, paju- ja lepalinde, talwikesi, kiwitakse, wäänkaelu, roolinde, porre, peoleosid j. t.

Autasu Jäärja wallawanemale. Jäärja wallawolikogu otsustas walla likwideerimise puhul määrata wallawanem Jaan Kiwilaanele kauaaegse kohusetruu teenistuse eest ühekordset rahalist autasu 50 kr.

Petserist

Petseri linna marutaudikahtlane. Petseri ümbruskonnas ettetulnud koerte marutõwe juhtude tõttu kuulutati Petseri linn marutaudikahtlaseks kuni 13. juunini k. a. Selle aja kestel peawad linna kodanikud oma koeri ja kasse kinni pidama ning koerte ja kasside juures selgunud marutõwe kahtlustest ja kahtlustest haigustest teatama linna wanemaarstile Kiwi tn. 16. Kõik wabalt liikuwad koerad ja kassid hukatakse politsei ja eraisikute poolt.

KÕÕMA

ja peanaha sügelemise puhul

Ekalin EPHAG

Ei määri ega kleebi.

Saadaval kõikides apteek. ja rohukauplustes

A-S. Ephag'i laborat., Tallinn.

Pulmade asemel tuli pidada pruudi matused

Wiljandi maakogunduse kalmistule maeti esmaspäewal umbes 20-aastane peretütar Elli Kärmas Wana-Tänassilma wallast „Kärmase" talust. See oli traagiliseks sündmuseks seda enam, et eelmisel päewal pidid olema neiu pulmad. Ta pidi abielluma Wõrtsjärwe ääres elawa kaluri Lorupi pojaga. Neiu, kes kuuldawasti juba waremalt põdenud kopsuhaigust, haigestus mõni päew enne pulmi wäga raskelt ning suri lühikese aja pärast. Pulmalisi oli kogunenud pulmamajja juba pulmale eelnewal päewal. Nüüd tuli neil aga pulmade asemel osa wõtta pruudi matustest.

Wiljandi ärimehe pankrott

Wiljandi kaupmees Oskar Tirka, kes on tegelnud Wiljandis ärialal umbes paar aastat ja omab Lossi tänawal pudukauplust, hakkas mõne päewa eest oma kauba laiali tassima ja odawasti realiseerima. Teisipäewal ilmus aga kauplusesse kohtupristaw ja pani Tirka ülejäänud kauba aresti alla. Nagu kuuldub, on Tirka üsna odawa hinna eest maha müünud ka oma korterisisseseade ja samuti auto. Kesknädalal oli Tirka äri suletud. Näha on, et on tegemist kuritegeliku pankrotiga ja selle all kannatawad kuuldawasti mõned Tallinna juudijoost ärimehed. Ka on Tirka wõlgu Wiljandi ja mõne teise linna kaupmehele. Tirka wõlgade kogusumma ei ole weel täpselt selgunud. Esialgsete arwestuste järgi wõiks see olla umbes 10.000 krooni.

Tartu teated

„Skanseni" direktor külastab Tartut

Tartlased wõiwad kuulda Rootsi loomariigi häälitsusi

Laupäewal kell 8 õhtul korraldab Akadeemiline Rootsi-Eesti Ühing Pedagoogilises Muuseumis ettekande-õhtu, kus esineb loenguga Stokholmi lähedal olewa zooloogiawabaõhumuuseumi „Skanseni" direktor Carl Fries, käsitledes walguspiltide, filmi ja fonogrammide saatel loomade elu niihästi Rootsi looduses kui Skanseni pargis. Carl Fries, kes kuulub rootsi kuulsasse loodusuurijate perekonda, on suur Rootsi maastiku ja loomaelu tundja. Ta on hea stilist ja lewitanud oma paljude töödega Rootsi loomariigi ja eriti lindude elu tundmist. Dir. Friesil on õnnestunud jäädwustada grammofonil mitmesuguste loomade hääli, nii et Tartu publikut ootab mitmeti huwitaw ettekande-õhtu.

Neljapäewal kõneleb dir. Fries Tallinnas, sõites Eestist pühapäewal edasi Riiga.

K.-ü. „Pallase" kunstinäitus

Kewadnäituse awamine pühap.

Eelolewal pühapäewal kl. 12 päewal awatakse K. K. „Pallase" ruumes, Karlowa 2, K.-ü. „Pallase" kewadine kunstinäitus. Awamaa on palutud Tartu linnapea kindr. A. Tõnisson.

Seekordsel kewadnäitusel esineb 21 kunstnikku oma uudisteostega, neist 16 maalijat, 4 skulptorit ja üks graafik (E. Wiiralt). Nagu kuuldub näituse korraldajate ringist, pakub seekordne näitus eriti rohkesti huwitawat ning wäärtuslikku.

Poola nõuab kala, meil ei ole aga anda

Poola kalaimportöörid on awaldanud soowi suuremal hulgal hawide ja latikate ostmiseks. Praegu on meil aga kalasaak wõrdlemisi wäike, mistõttu importööride soowi rahuldamine täies ulatuses osutub wõimatuks. Kuuldub, et Poolas on kalatarwitamine järsku suurenenud, ja seda olewat põhjustanud Poolas maksmahakanud seadus, mille järgi keelati juudi soost kodanikkudele loomade tapmine nende kombe järgi. Nüüd on paljud juudid selle tõttu loobunud loomaliha tarwitamisest ja hakanud kala sööma.

Kuna praegu kalasaak on wõrdlemisi wäike, siis ei ole Tartust möödunud ega käesolewal nädalal wärsket kala suuremates hulkades eksporteeritud. Wäiksemaid saadetusi on peale Poola läinud weel Soome ja ka Rootsi. Rootsi turg nõuab peamiselt kohakala.

Üliõpilaskonna kuraator päris üliõpilastelt selgitust

Tartu üliõpilaskonna esimehe E. Jürgensoni ja abiesimehe H. Leesmenti poolt algatatud distsiplinaarasjas, mis üles kerkis ühenduses wiimasel üliõpilaskonna esinduse koosolekul tekkinud wahejuhtumiga, kus grupp üliõpilasi ilmus esinduse kinnisele koosolekule, oli üliõpilaskonna kuraator prof. H. Jaakson eile hommikupoolikul kutsunud enda juurde mõned üliõpilased. Kuraatorile oli teatatud üliõpilaskonna juhatuse poolt koosolekule ilmunute nimesid ja kuraator kuulas neid üle selles asjas. Kuuldawasti olewat kuraatori juurde kutsutud ka mõned üliõpilased, kes esinduse koosolekul käimisest midagi ei teadnud. Nähtawasti oldi nimedega eksitud.

Kuuldawasti on üliõpilased kuraatorile seletanud, et nende arwates peaks üliõpilaskonna põhikiri olema wälja kuulutatud „Riigi Teatajas", et see oleks seaduslik. Samuti on ülekuulatawad seletanud, et nende arwates ei tohiks esinduses midagi säärast sündida, mida ei wõiks teada teised üliõpilased. Koosoleku kinnisusel polewat mõtet, kuna hiljem nagunii konwentides esindajad annawad koosoleku käigust ülewaate. Nendel kaalutlustel olewat nad läinud ka esinduse koosolekule.

Emajõgi saab ka tänawu angerjamaime

Hiljuti saadeti Eestist Poolasse 600.000 Peipsi siia marjatera. Nüüd on Poolast teatatud, et wastutasuks siia marja eest saadawad nad meile 100.000 angerjamaimu. Noored angerjamaimud jõuawad Tartu arwatawasti aprilli lõpul wõi maikuu algul. Esialgu pole selgunud, missugustesse weekogudesse saabuwad angerjamaimud lahti lastakse. Päris kindel on aga, et üks osa angerjamaimudest lastakse endiste aastate eeskujul Emajõkke ja Wõrtsjärwe. Kawatsusel on wõimaluse piires üks osa maime wiia Pärnu jõkke. Weel püütakse rahuldada ka wäiksemaid weekogusid, kui selleks weekogude kohapealsete kasutajate poolt soowi awaldatakse.

Helene Sarthe 20 a. ametijuubel

Täna pühitseb Tartu Ülikooli 2. haawakliiniku teenija Helene Sarthe oma 20 a. ametijuubelit.

H. S. on sünd. 29. now. 1890. a. Tartus. Õppis Raudsepa koolis. Algas oma tegewust 23. märtsil 1919. a. sõjawäelaatsaretis ja siirdus 1921. a. Tartu ülikooli 2. haawakliiniku, ku' töötab senini talitajana. Helne Sarthet tuntakse kohusetruu inimesena.

Ujula-esise wäljakujundamise plaani muudeti

Park istutatakse juba kewadel

Juba waremalt töötati wälja ujula esise wäljakujundamise kawa. Nüüd on aga seda kawa linnawalitsuse poolt muudetud ja selles on tehtud mõnesuguseid muudatusi. Suuremaks muudatuseks tuleb lugeda autode pargi ümberasetamist esialgses kawas ettenähtud kohalt teisele kohale. Lõpliku kawa järgi asetatakse autodeparkimise koht kohe ujula naistebasseini taha. Sinna pääseb Meltsiweski tänawalt eri teed mööda. Weel on mitmesuguseid wäiksemaid muudatusi tehtud ujula pargis. Kui algul oli kawatsus ehitada wäiksematele lastele sulistamise basseini kohe ujula peahoone taha, siis ehitatakse see nüüd pargis laste jaoks hekk-taraga eraldatud kohale. Sulistamisbassein ehitatakse senisest wäiksem, kuid ta tuleb igal juhul nii suur, et rahuldada laste soowe.

Ujula meestebasseini osa projektid on walmis. Selle projekteerimisel on arwestatud Tartu weesportlaste soowidega ning uus basseinihoone peaks suutma rahuldada ka spordirahwa nõudeid. Arwatawasti juba lähemal ajal toimub meestebasseini ehitustööde wäljaandmine ning hiljemalt juba aprillikuus tehakse algust ehitustöödega.

Kewadel toimub juba ujula pargi istutamine.

Skautide ja noorkotkaste ühinemine wiibib

Kolmapäewa õhtul toimus Tartu linnakoolivalitsuse ruumes Tartu noorkotkaste staabi nõupidamine, mida juhatas malewawanem J. Lang. Koosolekust wõttis osa ka Tartu Malewa pealik kol.-leitn. R. Aks.

Nõupidamisel oli kõne all skautide ja noorkotkaste ühendamise küsimus. Wastawa informatsiooniga esines pealik R. Aks. Nagu selgus, pole neis küsimusis ka teiskohas weel lõplikult kokku lepitud. Arwatawasti ei suudeta ühinemist 1. aprillist alates weel teostama hakata.

Malewa suwine üldlaager otsustati korraldada juunikuu keskel, waatamata sellele, et samal ajal toimuwad Tallinnas Eesti Mängud ja Tartus Eesti-Soome koolikongress. Koosolek leidis, et teist laagriaega on raske leida.

Lõpuks otsustati lubada paaril wanemal noorkotkaste juhil asuda noortemagistri töö koostamisele. Wastaw ettepanek saadetakse Tallinna kinnitamiseks.

Kodanliku õhukaitse kursuslased

Naiskodukaitse Tartu Ringkonna poolt korraldatud kodanliku õhukaitse kursusest osawõtjad.

Esimeses reas keskel: instruktor Lembit Kurg, temast wasemal ringkonna esinaine pr. E. Saral, instruktorist paremal kursuste wanem pr. H. Jaegel.

Neil päewil lõppesid Naiskodukaitse Tartu Ringkonna poolt korraldatud kodanliku õhukaitse kursused. Kursuste kestwus oli 22 tundi. Kursust juhatas Wabatahtliku Kodanliku Õhukaitse instruktor Lembit Kurg. Kursused kujunesid osawõtult wäga elawaks. Pidewalt wõttis kursustest osa 88 naiskodukaitse liiget.

Katsed kursuslastele toimuwad esmaspäewal, 27. märtsil kell 7 õhtul malewa staabis.

Ka sanitaarkursustest, mis weel praegu kestawad, wõetakse wäga elawalt osa. Naiskodukaitse Tartu Ringkonna liikmetest wiibisid mitmed ka Walgas korraldatud wanem-sanitari-kursustel ja sooritasid wastawad katsed.

Tartu Naiskodukaitse sanitaarala juhib pr. dr. J. Hiie.

Naised külmunud mulda murdmas

Neljateistkümne lapse ema toidab perekonda liiwa kühwelbades. — Töölisnaise keelepaelad päästab alles jutt lastest. — „Mis suwel wiga, siis on tööd igal pool"

Tartu ujula taga naised täidawad tulewase spordiplatsi maa-ala

Emajõe kaldal, linna ujula tagusel platsil käiwad praegu hoogsalt wälistööd, kus täidetakse liiwa ja mullaga seni kasutamata wesist maa-ala, millele tulewikus rajatakse spordiplats. Tööd tehakse hädaabitööde korras ja töölisteks on peamiselt naised, kellel toita perekonnad.

Seal, kus suwel mööda pikka puudega ilustatud puiesteed liiguwad ujula poole kirewad parwed inimesi, kes ruttawad Emajõe jahutawatest woogudest otsima karastust, seal on praegu waikus ja rahu. Tee, mis nöörsirgelt suubub ujulani, on kaetud ööst sadanud õrnõhukese lumekorraga. Hommikune päike kiirgab üksikutel lumeraitsakatel, muutes need kildudeks pudenenud päikesekiirteks.

Mullamurd Peetri kalmistu mäeweerul

Laisalt woolab jõgi,

millel praegu puudub igasugune liiklemine, wesi on must ja salapärane. Kaldal lomitab üksik lodi, mille kallal parandades nokitseb punase habemega wene wanamees, mütsilodu kuklas ja pikasääreliseid saapad, luitunud ja kaetud lugematute paikadega, jalas.

Mida kaugemale siirdud mööda ujula alleed, seda kaugemale selja taha jääb linnakära.

Ent hommikust üldist rahu rikub keegi linnapoole rühkiw mehekogu, kes aga küllalt kindlalt ei seisa jalgul. Samm siin kõnitee serwal, teine teisel pool — nii taarub ta tulla, sageli komistades ja siis isegi kätelt tuge otsides. Lähenedes wastutulijaile jääb ta hetkeks seisatama, jõllitades wiimasele uduste silmadega, siis aga lööb äkki totralt lõbusaks ja sirutab ühe käe teatraalselt rinnale, teisega laiutades laulab omal wiisil: „Miks armastan neid kahte musta silma…" .

Wanamees lodja juurest tõstab pead, kuuldes teise meeleolutsemist ja hõikab lauljale: „Eeh, brat, weselo zhit!" —

Kuigi Wabadusesillalt waadatuna ujula näib olewat siinsamas käe-jala juures, annab siiski sammuda seni, kui hakkawad paistma ujula taga töötawate tööliste kogud, kes kühweldawad laiali punast liiwa ja pekkawad peeneks suuri sawikamakaid.

Tööl on näha ainult naisi ja kümnik,

kes üles märgib liiwakoormaid, mida weawad linnawalitsuse hobused ja auto. Tööd tehakse kahes kohas, platsil ja Peetri kalmistu kohal liiwaaugus, kus täidetakse koormad kaldast murtud mulla ja liiwaga.

Platsil on parajasti wäike töõwaheaeg, sest liiwakoorem on juba laiali aetud, uus aga läheneb eemalt. Riietatud pakjudesse talweriietesse, kotist tehtud põlled ees, sirutawad naised nüüd selga, mis alalisest kummargil olekust kipub kangeks jääma.

„Jõudu tööle!"

Pearäti serwa alt poolwargsi heidetud pilgud on umbuslikud, ent ühtlasi uudishimulikud.

„Jõudu jah tarwis." Wastuterwitus nagu kaob rätikunurkadesse, tujutu ning ebaselge.

Jutt ei taha alguses kuidagi wedu wõtta. Alles siis, kui kerkib üles küsimus lastest, leiab üks kui teine midagi, millest rääkida. Ema on ema ja sattudes sellisele naisele lähedasele teemale, süttiwad silmad ja nüüd juba kõneldakse lastest ja nende kaswatusküsimustest ilmse meeleheaga.

„Näed sa, minul on kaswatada kaks. Mees tegi läbi kolm sõda, siis tuli koju ja pani kõrwad pea alla, näed sa, mina kaswatagu ja koolitagu oma wiletsa terwisega," seletab üks elatanud naistööline. „Ega see perekonna toitmine kerge ole oma wiletsa terwisega ja ega siin wälistöödelgi kerge ole. Näed sa, leiwaraha saan — ega nälga ikka sure. Aitüma sellegi eest!"—

Kui palju nad päewas teeniwad,

seda nad ei tea weel isegi, kuna on tööl olnud alles mõned päewad ja seni pole palka weel wälja antud. Arwawad siiski, et ehk niisama palju peaks saama, kui saawad liiwaaugu töölised, kelle päewapalk on 150 senti ümber.

„Mis suwel wiga, siis on tööd igal pool. Seni aga peame katsuma siin wälistöödel läbi ajada, kui sisetöid kõigile ei jätku," karmid töökäed on haaranud jällegi labidawarre ja sellega antakse nagu mõista, et jutuajamine on lõpetatud.

Naabruses töötab suurekaswuline, terwejumeline naine, kes senist jutuajamist nagu kuulnudki pole.

„Kas olete ka laste ema?" —

Wastust aga ei tule küsitawalt, waid seletama tõttab endine jutukas tööline.

„Et ei ole wõi? Temal neid terwe sats, neliteist last, noorem alles kuuenädalane."

„Jah, minu hällid on täis. Pole mul puudust lastest. Waata, et puudus ei tule hällidest," lisab omalt poolt wiimaks ka kõnealune.

Pikemalt ei taha ta endast aga kõnelda, kuna olewate kannat. saanud sellepärast, et hiljuti andis lähemaid seletusi ajakirjandusele oma perekonnast ja selle elust-olust.

Teised töökaaslased teawad aga rääkida, et temal kodus on woodis raskesti haige mees, kellest mingit perekonna abistajat pole, kuna ise wajab abi. Wäikese imiku järelewaatajaks on wiieaastane tüdrukuke, ema wiimane laps. Korteris on nad Tamme mõisas — nii peab naine läbistama linna kaks korda päewas, tööle tulles ja töölt minnes. Küsimusele, kuidas ta

nii ruttu pärast sünnitamist suudab teha säärast rasket tööd,

wastatakse järsult: „Pole mul häda kedagi!" — Lapse toitmise kohta seletab aga naine: „Toidan teda ise ja see ongi, mis mulle muret teeb. Terwe päewa läbi polegi muud mõttes, kui wäike."

Töökohale läheneb nüüd liiwakoorem, mida weab linnawalitsuse suur täkk „Osman". Tugew loom wajutab oma sambataolised jalad mullakamakate wahele ja tirib suurema pingutuseta raske koorma üle künkliku maapinna. Wankrid liiwawedamiseks on selleks eriliselt walmistatud. Wankri tagumise otsalaua awamisel wariseb maha terwe liiwakoorem.

Hobusel on peas sunkorw, mis näitab, et looma iseloomu usaldada ei wõi. Möödunud aastal olla seesama „Osman" haaranud ühel töölisel, kes loomale liiga lähedale sattunud, õlast ja lennutanud seda õhus kui heinatuusti.

Ka praegu on „Osman" pahuras tujus. Kõrwad on litsutud pea ligi ja silmad aina wälguwad. Söörmeist tuleb wälja katkendlikult walget hingeauru. Loomal on põhjust pahur olla, sest tema nina ees

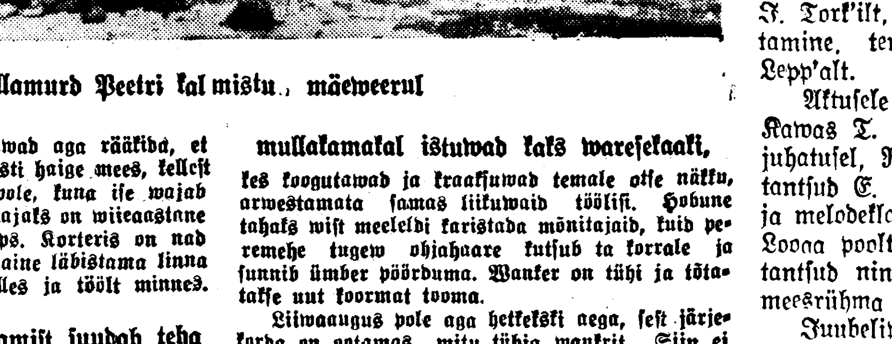

Täkk „Osman", keda ei wõi usaldada

mullakamakal istuwad kaks waresekaaki,

kes koogutawad ja kraaksuwad temale otse näkku, arwestamata samas liikuwaid töölisi. Hobune tahaks wist meeleldi karistada mõnitajaid, kuid peremehe tugew ohjahaare kutsub ta korrale ja sunnib ümber pöörduma. Wanker on tühi ja tõtatakse uut koormat tooma.

Liiwaaugus pole aga hetkekski aega, sest järjekorda on ootamas mitu tühja wankrit. Siin ei wõeta wõõraid jutule, sest töö on tükitöö, ja kellel seda aega siis nii on raisata.

Mehed kangutawad kaldast lahti suuremaid liiwakamakaid. Naised peenendawad need ja loobiwad wankritele. Järjekorda ootawad hobusemehed peawad piibutundi, üks aga parandab rebenenud rangirooma, endal nägu pahameelest kipras.

Pats-pats langewad labidatäied wankrisse ja warsti liigub woor kaldaalust teed mööda platsile. Sinna, kus mõne aja pärast saab sportima elurõõmus noorsugu, täites praegu nii waikse õhu oma kilkamiste ja hõisetega.

—ret—.

Taani ühistegelane täna Tartus

Tuntud taani ühistegelane A. Axelsen Drejer, kes praegu wiibib Eestis tutwumisreisil, jõudis tänaseks Tartu. Ta esineb täna kell 8 õhtul ülikooli peahoones ettekandega teemal: „Taani majanduslikust struktuurist". Kõne on saksa keeles. Osawõtt kõigile waba.

Kuna Taanis on ühistegewus kõrgel tasemel, siis peaks ettekanne huwitama eriti meie ühistegelaste ringkondi. Korraldajad, Akad. Ühistegewuse Selts ja Akad. Majandusteaduse Selts, loodawad koosolekust rohket osawõttu.

T. E. Noorsoo Selts pühitseb 40. aastapäewa

Jumalateenistus, aktus ja pidu-õhtu

Tartu Eesti Noorsoo Selts pühitseb eelolewal laupäewal ja pühapäewal pidulikult Seltsi 40 a. juubelit. Sel puhul toimub laupäewal, 25. märtsil kell 19 Tartu Peetri kirikus mälestusteenistus, kus jutlustawad piisk. wik. J. O. Lauri ja õpet. J. Taul. Laulab T. E. N. S. segakoor E. Ainomäe juhatusel.

Pühapäewal kell 19 toimub „Wanemuise" kontsertsaalis aktus. Peale awamängu 2. diw. orkestrilt ütleb awasõnad toimetaja A. Tõllassepp. Ülewaate Seltsi tegewusest annab esimees E. Tõnismäe. Järgnewad Seltsi segakoorilaulud, aktusekõne koolijuhat. J. Tork'ilt, Seltsi teeneliste liikmete austamine, terwitused ja lõppsõnad dr. F. Lepp'alt.

Aktusele järgneb samas juubelipidu. Kawas T. E. N. S. kõnekoor Ed. Looga juhatusel, R. Awasalu wiiulisoolo, rahwatantsud E. Tõkke juhatusel, deklamatsioonid ja melodeklamatsioonid M. Tõnismäe ja E. Looga poolt, S. Kütt-Looga ja ta õpilaste tantsud ning sportlikud ettekanded Seltsi meesrühma poolt.

Juubelipidustused toimuwad selleks moodustatud peakomitee kaitse all, kuhu kuuluwad: Riigiwolk. liige L. Johanson, dr. F. Lepp, kohtunik J. Pähn, dir. A. Simm, dir. J. Tork, toimetaja A. Tõllassepp, õpet. A. Tähewäli, Seltsi esimees E. Tõnismäe, seltskonnateg. K. Lukk ja ajakirjand. esindaja E. Looga.

Juubelipidustustele on palutud rohkesti ka wanemaid tegelasi, kes kuulusid waremalt Seltsi liikmete hulka.

Põletamismaja ehitamiseks lubati materjali

Tartu Wabatahtliku Tuletõrje Ühing oli pöördunud linnawalitsuse poole palwega tasuta materjali saamiseks demonstratsioonimaja ehitamiseks. Eelolewal suwel pühitseb Tartu Wabatahtlik Tuletõrje Ühing oma 75. aastapäewa, mil puhul toimuwad Tartus suuremad pidustused. Sel puhul korraldatakse suurem tuletõrje demonstratsioon. Demonstratsiooni teostamiseks on tarwis ehitada puumaterjalist maja, mille põlemisel saaksid tuletõrjujad näidata oma wõimeid. Kuna selle maja ehitamine nõuab kulusid, siis pöörduti linnawalitsuse poole tasuta materjali saamiseks. Küsimus oli arutusel linnawalitsuse koosolekul, kus see otsustati jaatawalt. Linnawalitsus annab demonstratsioonimaja ehitam. tasuta wanemat puidumaterjali. Tuletõrje demonstr. teostub Tähtwere wäljal, kuhu ka maja püstitatakse.

Lühidalt

Wandeadwokaat A. Oksa kinnitati Waeslastekohtu liikmeks

Siseministeeriumist on saabunud teade, et ministeerium on kinnitanud linnawolikogu otsusest ka selle osa, mis puudutas uue Waeslastekohtu liikme walimist. Selle otsusega on kinnitatud wandeadwokaat August Oksa Tartu Waeslastekohtu liikmeks.

Aurulaew „Kunglale" tehakse remonti

Juba jaanuarikuus tehti siisewete laewanduse „Tartu" poolt algust aurulaew „Kungla" remonteerimisega. Wiimastel aastatel oli „Kungla" wälimus muutunud wäga wiletsaks. Remondiga loodetakse lõpule jõuda 15. aprilliks.

Kiriklikke teateid

Tartu Peetri kirik. Paastu maarjapäewal, 25 märtsil kell 10 homm. jumalateenistus armulauaga. Õp. J. Treumann.

Ujuline arutluskoosolek neljapäewal kl. 8 õhtul Naiste Karskusliidu ruumes. Kõneleb ülõp. Helmi Luht: „Ülandlikkusest".

ÜENÜ noored annawad tõotuse

Pühapäewal korraldab ÜENÜ Tartu osakond oma 18. aastapäewa tähistamise õhtu liikmetele ja nende külalistele. Samal õhtul toimub ka osakonna noorteringi noorliikmete tõotuse andmine, kusjuures tõotuse andjad saawad täisõiguslikeks noorteringi liikmeiks. Tõotuse andjaid on seekord 24.

ÜENÜ Tartu osakonna noorteringis tegutsewaid noori on juba üle poolesaja ja nad leiawad oma huwide rakendamise wõimalusi paljudes rühmades. Tegutsewad rahwatantsu-, poiste wõimlemise-, käsipalli ja kergejõustiku ja tüdrukute rühmad käsitöö alal. Peale selle käib praegu noortel maleturniir ja samuti jätkub soome keele kursus. Üldkultuuriliste küsimuste arutamiseks ja referaatideks on ette nähtud igapühapäewased koondused.

Noorteringi tegewust juhib noortejuht, kelleks on praegu noorsoo- ja sporditegelane Oswald Sügiste.

Tartu kinod

CENTRAL. „Abieluahelais" ja „Noorus tantsib".

Laine: „Kas tunned juba Korffi?"

APOLLO. „Würstinna Olga".

Ateen — „Ma jõudo hulluks ..ulle"

METROPOL. „Preili Doktor" ja N.-Vene kultuurfilm „Volga".

Sisukas kontsert-jumalateenistus pisikeste toetamiseks

Tartu Lasteaia Selts pöördub oma wanade ja uute sõprade-toetajate poole palwega osa wõtta kontsert-jumalateenistusest laupäewal k. 7 õhtul Tartu-Maarja kirikus. Jumalateenistust peab abipraost A. Wooremaa. Ka on meil juhus ja heameel üle hulga aja jällegi kuulata praost J. Lattikut, tuntud jutlustajat ja kirjanikku, ammust Lasteaia Sõpra. Kontsertosas on kaastegewad meie kodulinna kunstnikud: prl. J. Wornik lauluga, hr-d E. Kangro tshellol ja W. Plaubrük orelil, peale selle Tartu Helikunsti Seltsi segakoor hr. W. Kliimandi juhatusel.

Arwestades jumalateenistuse otstarwet — toetada meie wanima ja suurima lasteaia päewakodu, kuhu tööle ruttawad emad päewast päewa usaldawad umbes 100 maimukest, julgeme loota rohket osawõttu ka laiemate hulkade poolt.

Öõwalwe apteekides

Ööl wastu reedet on awatud järgmised apteegid: A Metsapa, Raekoja t. 69, A Jmelik, Tähe t. 74 ja J. Brunhof, Suurturg 18.

Kaitsemalewa teateid

Gaasipataljonil on järjekordne õppus 24. märtsil kell 20 Malewa ruumes. Ilmuda kõigil pat.-liikmeil. Pat. pealik

Teater ja muusika

Täna Saksa Teatris vene õhtu

Mis on „suprjadki“?

Argielu rõõmupäevad. Kui külas on lõppenud suvised ja sügisesed heina- ja põllutööd ning vili salvedes, on tulnud aeg puhkuseks ja lõbutsemiseks. Kui puudub alatine kooskäimispaik — rahva- või seltsimaja, valitakse naiste ja neidude kokkutuleku paigaks lahkema peremehe hütike. Kuid ega tulda niisama, tühjalt. Argipäeval tööta istuda pole sünnis, on patt. Seepärast naised ja tüdrukud võtavad ka vokid kaasa, läheb lahti töö ja laul. See ongi suprjadki — kokkutulekud. Tüdrukute järel venivad sinna ka poisid, kaasas garmoška. Kus on noorsugu, seal on naeru, rõõmu, naljasõnu ja vallatlusi, mille hoos vokivuristamine unustatakse hoopis. Lähevad lahti laul, mängud, tantsud. Kuid kõik puha improviseeritult ja tujule ning meeleolule vastavalt.

Kokkutulekute kõrval on levinud veel — guljanjed. Neid korraldatakse mitmesugustel puhkudel ja olukordades. Ka seal on jällegi laule, mänge, tantse, sest venelane ei saa olla lauluta. Ta laulab alati, sest oskab laulda.

Neid ehtsaid külakombeid, laule, nalju ja tantse esitavad meile täna Gorodištše küla naised ja mehed.

T. Kuusna tšello-õhtu Ülikooli aulas

Helikunsti Seltsi korraldusel on pühapäeva õhtul ülikooli aulas Kõrgema Muusikakooli tšelloõpetaja ja meil hästituntud kammermuusiku T. Kuusna iseseisev tšello-õhtu.

T. Kuusna on sündinud 5. veebruaril 1912. Lõpetanud Tallinna poeglaste humanitaargümnaasiumi 1930. a., Tallinna pedagoogiumi 1933. a. ja Tallinna konservatooriumi helikunstniku diplomiga 1934. aastal. Pärast konservatooriumi lõpetamist siirdus T. Kuusna edasi õppima Budapesti Franz Liszt'i nimelisse Ungari Kuninglikku Muusikaakadeemiasse. Seal töötas ta Ungari kuningriigi stipendiaadina kaks aastat maailmakuulsa tšellisti David Popper'i õpilase prof. Zsámboki Miklós'e juhatusel.

Kodumaale jõudis ta 1937. a., mil asus Tartu Kõrgema Muusikakooli ja „Vanemuise“ teatri orkestri teenistusse. Tartus on T. Kuusna nende kahe aasta jooksul korduvalt esinenud solistina ja pidevalt kaasa teotsenud Helikunsti Seltsi kammeransambleis, mille kaudu meie muusikapublik tunneb teda kui suurte tehniliste võimetega ja hea muusikalise maitsega tšellisti.

Wiktor Winterfeldi kontsert

Jugoslaavia viiuldaja Wiktor Winterfeldi kontserti teisipäeva õhtul „Vanemuise“ kontsertsaalis tuleb kahtlematult pidada kõige nõrgemaks neist viiest viiulikontserdist, mida tartlastele pakuti viimase kuu jooksul. Kunstniku võimised avaldusid väga ebaühtlaselt ja paistab, et selle peamiseks põhjuseks on esineja närvilikkus, mis ilmnes eriti tugevasti õhtu esimese osa kestes ja selle võrdlemisi vähenauditavaks tegi. Kui rahulikes asjus kunstnik omas küllaltki ümmarat tooni (Largo Vivaldi sonaadist, Gossec-Winterfeldi Sicilienne et Rigaudon), siis kadus see peaaegu täiesti kiiretempolistes palades (näit. Fiocco Allegro), mis muuseas kannatasid ka tunduvalt ebapuhtuse all. Vastu kõike ootust õnnestusid siiski Mozarti Rondo, Wieniawski Valse-Caprice ja Wilh. Winterfeldi „Sarika“, ungari fantaasia, ja näitasid, et kunstnik omab tehnikat ja musikaalsust. Lisapaladest nimetaksime Schumanni Träumerei'd.

Klaveril saatis väga muusikaliselt ja maitsekalt V. Tilting.

Aurora Semper

Dr. med. vet. R. Wiidik adjunktprofessoriks

Uus professuur arstiteaduskonda

Ülikooli nõukogu viimasel koosolekul kiideti heaks loomaarstiteaduskonna esitis, millega waliti dr. med. vet. Roman Wiidik loomaarstiteaduskonna lihahügieeni ja kohtuliku loomaarstiteaduse õppetoolile adjunktprofessoriks. Walimine läheb haridusministri kaudu Presidendile kinnitamiseks.

Samuti pidas ülikooli nõukogu wajaliks asutada arstiteaduskonna juurde radioloogia ja füüsikalise rawi professuuri. Professuuri asutamine läheb haridusministri ettepanekul Wabariigi Walitsusele kinnitamiseks. Professuuri loomine oleneb krediitidest, kuna praegu pole wastawat krediiti eelarwes olemas.

Ühtlasi kinnitas nõukogu titulaarprofessori walimiie määruse Tartu ülikoolis, millise määruse kawa on meie lehes juba warem ilmunud.

Koosolekul olid arutusel ka juhtnöörid eksaminõudmiste koostamiseks, millisei aga sekord ei wõetud weel lõplikult wastu. Küsimus tuleb weel arutusele nõukogu järgmisel koosolekul.

Eesti Draamateatri noorsooteater

Tartus, Saksa teatris reedel kell 4 p. l. tuleb etendusele Leo Martini lastenäidend 12 pildis „Aasta-ajad“. Näitejuht Vold. Alev, lavapildid P. Raudveelt, kostüümid Lo Tuilt. Kaastegevad: V. Alev, R. Kalk, M. Orgussaar, O. Seliaru, A. Tihkan, L. Tui ja O. Ungvere. Pääsmete eelmüük Saksa teatri kassas

„Vanemuise“ teater

Neljapäeval kell 8 õhtul Vene Haridus- ja Heategevate Seltside Liidu korraldusel

„Gorodištše rahvapidu“

Pääsetähed 60—2.10, õpilasp. 35 senti ühes rõivah.

Laupäeval kell 8 õhtul esietenduseks P. Tšaikovski 7-pildine ooper

„EUGEN ONEGIN“

Pühapäeval kell ¼4 p. l. 5. korda rahvaetenduse hindadega

„TANTSETENDUS“

Kavas — Karnevali süit ja divertisment.

Õhtul kell 8 ooperilaulja Artur Rinnega nimiosas

„RIGOLETTO“

Pääsmete eelmüük „Rigoletto“ etendusele erakorraliselt ka „Teater & Muusika“ äris. Võidu t. 6.

Külaskäiguetendused:

Neljapäeval kell ⅛8 õ. Alatskivil — „Aripäev“. Laupäeval kell ⅛8 õ. Otepääl „Eesriie langeb“, ja samal päeval kell 8 õhtul Palamusel „18-aastased“. Pühapäeval kell ⅛8 õht. Palal „Eesriie langeb“ ja kell 8 õhtul Mustvees — „18-aastased“.

Tartu Ülõpilassegakoori liikmeile

Tartu Ülõpilassegakoori erakordne lauluharjutus toimub neljapäeval Tartu Õpetajate Seminari ruumes, Lai 28, algusega kell 20, millest osavõtt on kohustuslik kõigil liikmeil-lauljail. Reedel kooril ei ole lauluharjutust.

„Cantate Domino“ kooriharjutust sel reedel ei ole. Järgmine harjutus on teisipäeval kell 20 usuteaduskonna seminari ruumes.

Iga isa ja ema tellib oma pojale ja tütrele meie parema noorsoosajakirja „LASTELEHE“

Noorkotkad õpiwad laskeasjandust

Asutamisel Malewa Laskurklubi

Möödunud aasta alul asuti Noorte Kotkaste Tartu Malewas laskurringide organiseerimisele üksikute rühmade juures.

Praegu tegutsewad laskurringid H. Treffneri Gümn. malewkonnas ltn. K. Kiwi, „Ugandi“ mlwk. ltn. E. Päätsi, „Kuperjanowi“ rühmas ltn. E. Tedre, Kommertsgümnaasiumi rühmas ltn. A. Tannia, „Kapten Irwe“ rühmas lipn. W. Jürissaare, „Uiterangiora“ rühmas plk. K. Lemmikjoo, „Lembitu“ rühmas wk. J. Ainelo, „Kalewi“ rühmas kj. A. Kingu ja „Tajuja“ rühmas wk. W. Raua juhtimisel. Kotku on ühekõrse laskurringi koondunud 267 noorkotkast.

Laskurringide töö toimub kindla kodukorra ja kawade alusel. Algul tuleb kõikidel tundma õppida wastawat püssi, millest laskmine toimub ja alles pärast katse sooritamist wõidakse asuda laskeharjutuste teostamisele. Wanemaiele poistele toimub laskmine wäikekaliibrilistest ja noorematele õhupüssidest. Laskemoona saadakse KL Peastaabilt, kohalikelt KL üksustelt, samuti ka laskeabinõusid. Mitmed ringid on ise juba püsse muretsenud.

Ilmade walgemas muutumisega on asutud müüd jälle intensiiwsemale treeningule, sest aprillikuu lõpul toimuwad Malewa rühmadewahelised laskewõistlused.

Seni teguteses iga ring omaette. Lähemal ajal aga kujundatakse organisatsioon wälja lõplikult. Nimelt moodustatakse kõikidest Malewa laskurringidest Noorte Kotkaste Tartu Malewa Laskurklubi. Wiimane walib endale juhatuse, kes siis haldab noorte laskealalist tegewust ja wäljaõpet ühtlustama ning juhtima.

Kõnesid ja koosolekuid

Eesti Ülõpilaste Karskusühendus korraldab reedel oma ruumes Gustaw-Adolfi 18—1 referaat-õhtu. Refereerib kirjanik Adolf Hint teemal: „Haritlaskond ja rahwa sotsiaalolud“. Osawõtt kõigile ksw. waba. Algus kell 21.

Akadeemiline Usuteadlaste Selts: Referaatkoosolek neljapäewal, Peeter Põllu 2, kell 19. Refereerib stud. theol. Kondrad Wehm teemal: „Materjaalse wäärtuseetika aluseid“.

Tartu Eesti Noorsoo Selts. Seltsi 40 a. juubelipeo peaproow toimub 23. jkp. „Wanemuise“ kontsertsaalis: Rahwatantsijad kell 7 õhtul; melodeklamatsioon ja lõnekoor kell 7.30; laulukoor kell 8 õhtul. Kõigil tegelastel ilmumine kohustuslik.

Kohati udu, kergeid sademeid

Neljapäeval: kergest keskmiseni muutliku sihiga tuuli. Waheldurwa rohkusega pilwitus. Kohati udu ja kergeid sademeid. Temperatuur 0 kraadi ümber.

Põhja-Eestis oli keskpäeval 0—2 kraadi külma ja Kesk- ning Lõuna-Eestis kuni 1 kraad sooja.

Tänaseid sünnipäewi

Eduard Neumann, Tartu linna vabatahtliku tuletõrje brigaadi päästekompanii pealik, tuletõrjes tegev olnud 30 aastat, rohukaupluse omanik ja seltskonnategelane, sünd. 23. märtsil 1889. aastal. Pühitseb täna oma 50 a. sünnipäeva.

TKSE jagab meistrimärke

H. Veskila Tartu edukaim õpilassportlane

Eeloleval pühapäeval toimub Tartu koolide Spordiringide Esindusühingu 1938./39. a. tegevuse lõpu tähistamiseks 1. gümn. ruumes, Riia tn. 111 pidulik aktus algusega kell 18. Aktuse avasõnad ütleb T. K. S. E. hooldaja-õpetaja J. Sutt, kuna tegevusaruande esitab T. K. S. E. esimees H. Veskila. Õhtu naelaks kujuneb aga T. K. S. E. meistri- ja teenetemärkide kätteandmine, millele järgneb õp. J. Sutt'i lõppsõna ja jalakeerutus.

Tartu koolide Spordiringide Esindusühingu tegevus algas septemrikuus. Esimeseks suuremaks tegevusalaks oli koolide vaheline kergejõustikuvõistlus, mis tähelepanu äratas nii osavõtjate arvu kui tagajärgede poolest. Punktidea tuli esikohale Kolledzh (130 p.), järgnesid Treffneri g. ja Tartu 1. gümnaasium.

Sügisperioodil toimusid ka jalgpallikursused, et seda spordiala viia laiematesse hulkadesse. Osavõtjaid oli 45.

Suuremaks T. K. S. E. igaaastaseks ürituseks on aga kujunenud käsipallivõistluste korraldamine. Tänavu toimusid võistlused kahes klassis, eraldi gümnaasiumi ja keskkoolide noortele. Võistlustest võttis osa gümnaasiumide võrk- ja korvpallis 5 meeskonda, keskkoolide võrkpallis 6 ja korvpallis 7 meeskonda.

Talispordi alal ebasoodsa ja muutliku ilmastiku tõttu suudeti läbi viia vaid kiiruisutamisvõistlused. Koolidest tuli üldvõitjaks Treffneri gümnaasium (24 p.), järgnesid Tartu 1. gümn. ja Tööstuskool.

Pühapäevasel aktusel kätteantavad T. K. S. E. teenetemärid saavad: direktorite nõukogu esimees dir. K. Treffner, Tartu l. kooolivalitsuse juhataja K. Luik, koolide inspektor J. Lang, hooldaja-õpetaja J. Sutt, hooldaja-õpetaja E. Arand ja T. K. S. E. juhatus koosseisus: H. Veskila, K. Rämmal, A. Avistu, Kirikmäe, Kõmmussaar, Liin, Oder, Lood ja Kilk.

Meistrimärgid jagunevad koolide vahel järgmiselt: 1937./38. a. hokimeister — Kolledzh, koosseisus J. Reedre, E. Koppa, A. Samre, J. Jakobson, H. Veskila, H. Kirp, A. Viilup, E. Zirk, Brick ja Silvet. 1938./39. a. gümnaasiumide meister — Kolledzh, koosseisus: Staak, Veskila, Liivat, Kundre, Sepp, Jesse, Jakobson, Samre. 1938./39. a. gümnaasiumide võrkpallimeister — Treffneri g., koosseisus: Obet, Ilves, Sobik, Sume, Kibe, Niilend, Arro ja Laos. 1938./39. a. keskkoolide korvpallimeister — Tartu 3. keskkool, koosseisus: Kommusaar, Nurk, Kivastik, Leisson, Sudiste, Killoman, Pinka, Hold, Värk, Lilleorg.

1938./39. a. keskkoolide võrkpallimeister — Tartu 1. gümnaasium, koosseisus: Remmel, Rekand, Arike, Vichmann, Kullam, Meema ja Russak.

Koolide meister kiiruisutamises: A-kl. O. Koppa, B-kl. K. Rämmal ja C-kl. O. Rämmal. Meistrimärgid saavad veel kergejõustikuvõistluste üldvõitja A-kl. H. Veskila ja B-kl. B. Sutt (Treffneri g.), jooksude üldvõitja E. Nurk, hüpete üldvõitja H. Veskila ja heidete üldvõitja Till.

Parimaks õppur-sportlaseks käesoleval hooajal on käsipalli-internatsionaal H. Veskila, kes üldse on T. K. S. E. meistriks tulnud 13 korral, tänavusel hooajal aga 4 korda.

Tallinna „Kalev“ mängib Tartus

Pühapäeval mängib Tartus Ülikooli võimlas Tallinna „Kalev“ kolmes käsipallivõistluses: võrk- ja korvpallis meestele ja korvpallis naistele.

See hooaja viimane suurvõistlus Tartus peaks huvipakkuv olema, kuna Tallinna „Kalev“ on igal alal esivõistluste tabelis esireas.

Pääsmed eelmüügil Kivastiku sporditarvete- ja Tiitso noodiäris.

Kergejõustiklaste ühisharjutus A. Kolmpere juhtimisel

Täna, neljapäeval, on Ülikooli võimlas Tartu kergejõustiklaste ühisharjutus kell 16—17, millest palutakse kõiki osa võtta.

Homseid sünnipäewi

Theodor Rosenvald, Eesti Apteekrite Seltsi väljaandel ilmuva rohuteadusliku ajakirja „Pharmacia“ kauaaegne vastutav tegevtoimetaja, Eesti Rohuteadlaste Seltsi asutajaid ja praegune abiesimees, sünd. 24. märtsil 1888. aastal Kloostri vallas Läänemaal.

Soome maadlus-rahvusmeeskond saabub laupäeval

Soome maadlusmeeskond eelseisvaks Eesti-Soome maavõistluseks saabub Tallinna esimese võistluspäeva hommikul, s. o. 25. märtsil. Soome maadlejad tulevad lennukitel.

Kohtunikkude küsimus korraldatakse eelseisval maavõistlusel nõnda, et vaheldumisi teotsevad kaks meie kohtunikku ja üks soomlane ning vastupidi. Sellise jaotuse järjekorra otsustab loos.

Maavõistlus toimub Tallinnas Draamateatri saalis algusega kell 20 mõlemal võistlusõhtul (25. ja 26. märtsil).

Eesti-Soome ujumismaavõistlus 23. juunil

Soomest saabus eile Eesti Veespordiliidule teade, et Eesti-Soome ujumismaavõistlus peaks nende soovi kohaselt toimuma 23. juunil. Maavõistluse koht on soomlaste poolt veel määramata, kuid kindel on, et võistlus toimub väljaspool Helsingit.

Wastutaw peatoimetaja Jaan Kitsberg.
Wäljaandja: E. K./Ü. „Postimees“.
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

Ld. daamid ja härrad! Tehakse häid ja odavaid elektrilokke moodsal aparaadil „ILU“, Tartus, Riia 121 ja NÕOS, Kesk tn. 9
Austusega L. LEHIS

Tarvis soliidset ettekandjat restoran „Kuld-Lõvisse“.

Hea, tulekindel raudrahakapp müüa Tartus, Turu tn. 14. Kaalude-, lukusepatöökojas, A. JESSE.

Soodsalt ära anda suvituslinnas kauaaegne sissetöötatud pagariäri ühes seesoleva kauba ja inventariga. Kirjad: Pressa, Rüütli 11, „Hea pagariäri“.

Suur valik tellingilatte Lauavabr. A. J. KAHN, Tartu, Turu 94, tel. 4-65.

Vajatakse kohe korralikku, lapsiarmastavat ja keeduoskusega nooremat teenijat-koduabilist 4-liikmelisse haritud perekonda. Soovitused tarvilikud. Läbirääkimistele tulla Julius Kuperjanovi tän. 46—2, kella 8—10 ja kella 13—16.

Tartus asuv, ülikoolis käimise võimalusega, põllumajanduslik ametikoht vahetada mujal asuva põllumajandusliku ametikohaga. Soovitav põllutöökeskkooli lõpetaja. Teated: „Post.“ rmtkpl. „Kv. nr. 1317“.

Suuremasse tallu vajatakse karjameest ja perekonnaga aastatöölist Kaupa tehakse laupäeval, 25. III Tartus, Kroonuaia nr. 20.

Tellige „Lasteleht“!

MÜÜMISED

2 puugaasi mootorit 30—40 hj., tööstuse suurendamise tõttu kohe müüa. Näha töötamas Järva-Jaanis, hr. R. Hürdeni veskis. Ligemaid teateid võib saada Tallinnast, Tulbi 9, masinatööstus Lindorg.

Maja müüa või vahetada vanataluga. Kesk 42—2.

Ettevõtte likvideerimise tõttu müüa weoauto 1½ tonni, täiesti korras, sõitnud 9000 km. Teateid saab Barklai kioskist.

Müüa autorattad hobusevankri tegemiseks. Narva 63, Martinson.

Müüa mootor-rehepeksugarnituur mootor 8 HP., masina trumli laius 24 tolli. Teat. saab: Kaarepere, Roosna küla, H. Lõhmus'elt.

Müüa noor, raske ramb lehm või lihalooma vastu vahetada. Sõbra 2.

Kiiresti müüa päriskrundil asuv uus maja Maksutingimused head. Küsida Võidu 11—6, k. 11—14.

Oksjon Pühapäeval, 26. märtsil kell 11.00 müüakse Krüüdneri v. „Marguse“ talus mitmesugus. talumajapidamise tarbeid ja põllutööriistu. Veo-, sõiduabinõud, ader, äkked jne. Pärijad.

Korras väiksem maja müüa soodsail tingim. Raekoja 96—3.

Mööbliäri G. POCK Omanik J. SADDE TARTU, LOSSI TÄN. 12-16 TELEF. 7-41

Müüa täiesti korras „Fordson“ traktor Teat. saab: Krüüdneri, Savi pstk. J. Kivioja.

Töökorras „Ford“ (V. 8.) 1936. a. weoauto soodsalt müüa. Teat.: Herne 30—1. Tel. nr. 16-78.

REUMATOSE Jooksvoi-luuvoilu vastu sissevõtmiseks Ehtne „punase ankruga“

TÖÖ OTSIMISED

Korralik autojuht soovib kohta nüüd või edaspidi, kas taksile või kergeveomasinale. Kirjad „Post.“ rmtkpl. „Juht 25 a.“.

Korralik, I-a liigi autojuht traktorist, soovib kohta omnibusele, veoautole või traktorijuhiks. Kirjad „Post.“ rmtkpl. „Autojuht 47“ all.

Aus, täiskarske, I-b liigi autojuht soovib kohta taksile, eramasinale või kergemale veoautole. Oman ka motoristi-traktorijuhi kutse, ning varem riigiteenistuses olnud. Kirj. „Post.“ rmtkpl. „Juht 404“.

Korralik, noor müüjanna soovib kohta, on enne olnud puduäris. Kirj.: „Post.“ rmtkpl. „Korralik + müüjanna 1297“.

II-liigi autojuht pikemaajal. praktikaga, soovib vastavat kohta. Soovi korral kautsjon. Kirj. „Post.“ rmtkpl. „Kaine 3255“.

Soovib kohta 15-a. praktikaga autojuht-sõidu- või veoautole, teen remondid. „Post.“ rmtkpl. „1322“.

2 töökat ja ausat teenijat otsivad kohta suuremasse tallu, üks teenijaks-perenaiseks, teine karjatalitajaks. Põllutöökooli lõpetanud. Väike Tähe 2—1, kella 10—1.

Aus, terve, töökas ja edasipüüdlik vanem tütarlaps palub mingisug. teenistust kas kliinikusse, vabrikusse, tööstusse, ärisse või midagi muud. Kirjad „Post.“ rmtkpl. „Kannatlik tütarlaps 1908“.

Maanoormees soovib kohta rätsepa juurde, töötanud varem ühe aasta. Kirjad „Post.“ rmtkpl. „Maanoormees 1330“.

Kaks maapoissi soovivad tallu sulaseks Kaupa tulla tegema 23. ja 24. skp., kella 9—11 „Põllumehe“ sissesõiduhoovi majja. Raekoja tänav.

Korralik ja kaine noormees soovib tallu teenima minna. Kaupa tehakse „Tartu“ sissesõiduhoovis, Narva tän., 23. kuni 25. skp. Kirj.: „Post.“ rmtkpl. „Kv. 613“.

TÖÖ PAKKUMISED

Vajatakse tallu suve või aasta peale korral. sulastee stöötegijat, kes iseseisvalt oskab teostada kõiki põllutöid, ja tüdrukut Teatada: Rutental'ile, Kindral Põdra 15, II kord, Tartu.

Aasta-põllutöölisi vajab Tilga t., Raadi v. (Rõõmu teel). Kaupa tehakse koha peal.

Korralikku, tööd hästitundjat pianiinode kokkupanijat on tarvis Oskar Heine klaverivabrikus. Kalevi 69—1.

Autojuhti suurema praktikaga, kautsjonivõimelist, vajatakse uuele veomasinale. Pakkum. „Post.“ raamatukpl. „Autojuht 1324“.

„Estico“ kammivabrik vajab töölisi, kes varem samas vabrikus töötanud. Teguri 28.

Ausale, hääde elukommetega ning taibukale isikule annan täiesti rahuldava teenistuskoha Teat. „Post.“ rmtkpl. „Taibukas“ all.

Mõisasse vajatakse väiksema perekonnaga hääd karja-ravitsejat kes ka seakasvatust tunneb. Pakk. „Post.“ rmtkpl. „Karjaravitseja“ all.

Vajatakse korralikku tallu tublit aasta-töölist-eestegijat kes põllutööriistu ja -masinaid tunneb, soovitav võimaluse korral põllutöökooli haridus. Võib ka perekonnaga. Pakk. saata „Post.“ rmtkpl. „Töölisperekond“ all või isiklikult „Grand-Hotell“, tuba 3, A. Kahk.

Tarvis karsket, vilunud auto-lukkseppa soovitav ka treimisoskus. Tulla Puiestee tän. 45, töökotta.

Õmbleja vajab õpilast Uueturu 14—1.

Tarvis sukatudujat Kalevi 85—7.

Keskmise suurusega tallu tarvis korralikku töötegijat-fulaft Soovitav põllutöökooli haridus või kes pikemat aega talus iseseisvalt töötanud. Kaupa tehakse 24. skp. Tähtvere 18—6, kella 9—1. Kirjad „Post.“ rmtkpl. „Talu nr. 6“.

Koloniaaläri vajab korralikku jooksupoissi-õpilast Teat. „Post.“ rmtkpl. „Hoolas 1277“ all.

Tarvis nais-aiatöölisi Roosi 24-a, aiandus.

Vajan korralikku tislerit Mööblitööst., Raekoja tän. 46.

Naisüliriiete rätsep vajab vilunud naistöölist Soovitav vene või saksa keele oskus. Tulla Magasini 10—6.

Vajatakse virtinat ja kena välimusega puhveti-preilit ärasõiduks. Teat. saab Lai 23—1, kella 4—6.

Korteri PAKKUMISED

Korter tuba ja köök, üürile anda. Lõuna 2—1.

Korter 1 tuba keeduvõimal., üürile anda. Kivi 26—2.

Möbl. tuba ära anda. Korteris on vann ja telefon. Aleksandri 24-a—2.

Korter tuba keeduvõimalusega, välja üürida. Küsida: Võidu 34, Kask.

Aus abielupaar leiab korraliku korteri talus alalise töövõimalusega. Lähemalt: Kivi 16—2.

Korter 3 tuba köögiga, päikesepoolne, üürile anda. Kalevi 92-a—2.

TUNNID

Inglise, prantsuse, saksa, itaalia keele tunde annab ülemõpetaja A. Kuppitz, Aleksandri t. 7—5.

Soovin võtta mehaanika-tunde Teat. „Post.“ rmtkpl. „Mo“ all.

Progümn. V kl. õpil. (tütarlaps), soovib võtta tunde matemaatikas ja füüsikas. Teated „Post.“ rmtkpl. „Mitte kallis“.

OSTMISED

Ostetakse hobusesõnnikut Roosi 24-a, aiandus.

Hobusesõnnikut kohe tarvis (ise ära viies). Küsida: Lossi tän. 1, kummitööstus.

Soovin osta täieli korras pruugitud pianiinot metallraamistikuga. Pakkumised ühes hinna, vanaduse ja firma nimetusega saata: A. Kroon, Puka, omas majas.

Mitmesugused

Tõsine, 38-a. vanapoiss, soovib abiellumise eesmärgil tutvust endast nooremate, lihtsate naisolevustega, kes omaks ka veidi varandust. Flirtijail mitte tülitada. Kirj. „Post.“ rmtkpl. „Vaba mees“.

Soovitakse rentida vesiveskit või aga ka osta. Teat. saata: Maa-Metsabüroo „Planta“, Tartus, Ülikooli 16. Tel. 214.

2 aasta vanune poeg tafulapsets anda. Kirj.: „Post.“ rmtkpl. „Korralikust perekonnast“ all.

Kanepis müüvad „Postimehe“ üksiknumbreid, võtavad tellimisi ja kuulutusi vastu
E. VAHER.
R. ABEL.
E. PARV.
KANEPI TARVIT. ÜH.

Raske kannatuse järel lahkus siit maailmast minu armas mees ja meie kallis isake

Eduard Loskit

Sünd. 22. IX 1878. a., surn. 21. III 1939. a.

Puusärki asetamine neljapäeval, 23. III kell 7.30 ja matmine reedel, 24. III kell 5 p. l. leinamajast, Gustav Adolfi 66, Maarja kalmistule. Palume sugulasi ja sõpru ära saatma tulla.

Sügavas leinas abikaasa, poeg ja tütred

Surma läbi meie keskelt lahkunud õpilast

Thea Kenn'i

mälestab sügavas leinas

Tartu Linna 6. Algkooli pere

Oma lugupeetud endist liiget

ALBERT TOIM'i

mälestab leinas

Tartu Keskkooliõpetajate Uhing

Surma läbi lahkunud V. V. Malevkonna tegevliiget

EDUARD LOSKIT'it

mälestavad

K. L. Tartu Malev, Vabadusristi Vendade Malevkond ja Naiskodukaitse I jaoskond

---

AGATHE KLAUS't

mälestab leinas

Uliõpilaskonv. korp! Sakala naispere

Oma armast kaasõpilast ja õpilast

Vallot Tromm'i

mälestavad

Uderna algkooli õpilased ja õpetajad

Hollandi ja vene

superfosfaati

— paksud kotid,

kaalisoola

Hinnad odavad. Suurematel ostudel erihinnaalandus.

KARL LEPPIK Kauba 7, telef. 3-16.

Vanemuise teater

Saksa teatris

Laup., 25. märtsil kell 20 (8 õ.) ESIETENDUS

Eugen Onegin

Tšaikovski ooper 7 p. Musikajuht: Ed. Tubin. Lavaleseade: A. Mering Liikumisjuht: I. Urbel. Kostüümid: S. Leitu.

Pühap., 26. märtsil kell 15.30 (¼4 p. l.) 4. korda haril. hindadega

Tantsetendus

Karnevali süit. Divertisment.

Kell 20 (8 õ.) 14. korda haril. hindadega

ooperilaulja

ARTUR RINNE-ga

nimiosas

Rigoletto

G. Verdi ooper 4 vaat.

„Vanemuise" teatri külaskäigu-etendused

Äripäev

Lutsu-Särevi näidend 5 pildis. Näitejuht: A. Mering. Lavapildid: A. Lepik. Riietus: S. Leitu.

Neljap., 23. märtsil —

Alatskivil

Etenduse algus kell ½8 õhtul.

Eesriie langeb

F. Helleri ja A. Schützi komöödia 6 pildis. Näitejuht: K. Aluoja. Lavapildid: A. Lepik. Riietus: S. Leitu.

Laup., 25. märtsil s. a.

Otepääl

Pühap., 26. märtsil s. a.

Palal

Etenduste algus kell ½8 õhtul.

18-aastased

L. Lakatose komöödia 6 pildis. Näitejuht: A. Mering. Lavapildid: A. Lepik. Riietus: S. Leitu.

Laup., 25. märtsil s. a.

Palamusel

Pühap., 26. märtsil s. a.

Mustvees

Etenduste algus kell 8 õhtul.

Güntheri riidevärvid on pesukindlad

Vene Haridus- ja Heategevate Seltside Liit

Saksa teatri ruumes

Neljap., 23. märtsil kell 8 õhtul

Gorodišćeni rahvapidu

(ГОРОДИЩЕНСКОЕ ГУЛЯНЬЕ)

Vene rahvalaulud, mängud ja tantsud Petserimaa talupoegade ettekandel.

I pilt „Супрядка",
II pilt „Гулянка".

Pääsmete hinnad kr. 2.10 kuni 60 senti, õpilaspiletid 35 senti.

Pääsmete eelmüük „Teater & Muusika" äris, Võidu t. 6, ja teatri kassas (kl. 11—13 „Vanemuises" ja kl. 18—20.30 Saksa teatris).

TEATER

Eesti Draamateater Tartus

Reedel, 24. märtsil, s. a. Saksa teatris

Kuues majakord

Alfred Gehr'i näidend 3 vaatuses (9 pildis). Näitejuht: Leo Kalmet. Lavapilt: Pärn Raudvee. Algus kell 8 õhtul.

Noorsoo-teater

Reedel, 24. märtsil, s. a. Saksa teatris NUKUETENDUS

Aastaajad

Leo Martini lastenäidend 12 pildis. Näitejuht: Voldemar Alev. Lavapildid: Pärn Raudvee. Kostüümid: Lo Tui. Algus kell 4 p. l.

Pääsmete eelmüük Saksa teatri kassas.

MÜÜMISED

Diivaneid

35 kr. alates müüa. Polstermööblitööstus, Turu 36.

Mööbli- ja voodiäri

„VALIK"

Tartus, Võru t. 10.

Raud-reformvoodeid, madratseid, garnituure, laudu, kappe j. e.

Moodsaid lapsevankreid.

Järelmaksuvõimalus.

Müüa odavasti

2 auto-järelvankrit

Narva 63, Martinson.

Müüa kaks kuhja

heinu ja kaerapõhku

Toila talu, Raadi v., (Raadi mõisa taga), telefon 94 või 356.

Laupäeval, 25. märtsil 1939. a. kl. 8 õ.

«VANEMUISE» KONTSERTSAALIS

KOOR
SOLISTID
ORKESTER
RAHVATANTS

LOTERII • REVUU • TANTS

Pääsmed Kr. 0.60—2.10 eelmüügil «Vanemuise» kassas.

A. M. AMEERIKASSE!

TÕRVA LINNAVALITSUS annab välja avalikel kirjalikel valikpakkumistel

linna sauna juurde- ja ümberehitustöödest mulla-, müüri-, betooni- ja krohvitööd

Tõrvas, Jõe tän. 1 asuval krundil.

Valikpakkumised toimuvad 3. aprillil 1939 kell 14 Tõrva Linnavalitsuses, K. Pätsi t. 1. Projektiga, lepingukavaga, töödekirjeldusega ja valikpakkumiste tingimustega võib tutvuda igal tööpäeval kella 9—14 Linnavalitsuses, K. Pätsi tän. 1, kuhu ka anda kinnised pakkumised märksõna all „Sauna ehitustööd". Pakkumiste tagatisrahvi suurus on 10% pakkumise summast. Linnavalitsus jätab endale õiguse valida kontrahenti, arvesse võtmata pakutavate hindade odavust, või jätta tööd välja andmata.

LINNAVALITSUS.

KOHVI TEE KAKAO

KOHVIÄRI JAVA TARTU

G.-Adolfi 8

ŠOKOLAAD BISKVIIT

Suurem firma vajab

jalgrataste

levitamiseks garantiivõimelisi

esindajaid

üle riigi

Teatada ühes andmetega senise tegevuse kohta Tallinn, pk. 214, «Esindaja».

Müügil esimest päeva värskeid

Peipsi tinte

On saabunud ka teisi värskeid kalu suuremal arvul. Jänese ringpood, Fortuuna tän. 3.

Riide- ja puhvetikappe, kirjutuslaudu, diivaneid ja garnituure

soovitab laost ja tellimise peale. A. Ennuksoni mööblitööstus, Gildi 7, ladu Riia 9 (end. Lodja).

Käsiladuja

leiab kestvat teenistust J. MÄLLO trükikojas Tartus, Rüütli 4.

Vana, hästi sissetöötatud

paberi-, kirjutusmaterjali- ja tapeediäri

südalinnas *kiirelt* edasi anda. Teateid saab: adv. E. Irv'elt, Aleksandri 11, kella 10—11 ja 4—5, telefon 9-55.

Müüa talud ja majad

Vanatalu — 540 v., 30 v. 90-aastast metsa, 35.000 kr.; väljamaks 30.000 kr. Vanatalu — 230 v., 22.000 kr., väljamaks 12.000 kr.; ülejäänu. pikaajaline laen. Asundustalud — hindadega 4500, 5500, 6000, 7000, 8000 ja kallimad. Linna- ja alevite majad — 4500—150.000 kr. Kontor „Vahela", Ülikooli 30—3, telefon 15-43.

Müüa

väike talu

looduslikult ilusas kohas, kohane suvituseks. Küsida: Kinnisvarade vahendusbüroolt, Suurturg 7.

Kokkuhoid veokuludes ja ajas!

Hobuvankrile 3000 kg koormatus senise 1000 kg asemel...

Varustades oma hobuvankreid

Dunlop-kummirehvidega ja Dunlop-ratastega

võite vähendada oma veohobuste ja -vankrite parki ning võidate aega. Kui seni vajasite 3000 kg kauba korraga väljaveoks kolm hobust ja kolm vankrit, siis Dunlop-rehvidega vajate selleks vaid üht hobust ja üht vankrit, pealegi võidate siinjuures ka veoabinõude korrashoiu kuludes.

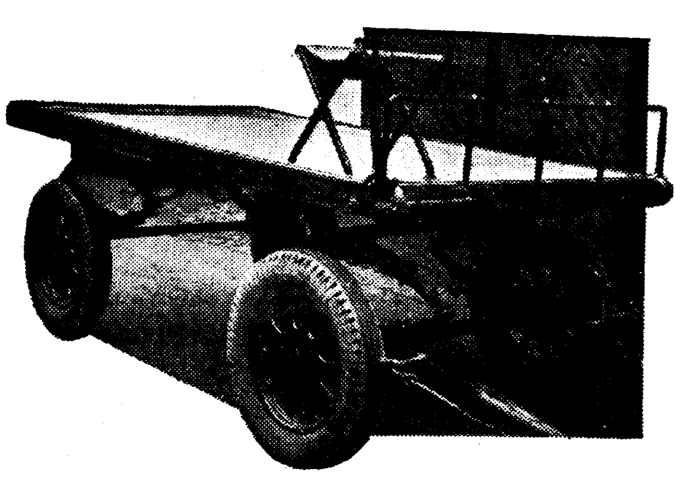

DUNLOP veovankri rehvide ja rataste ainuesindaja Eestis

J. PUHK & POJAD

Tallinn, Põhja pst. 19. **Tartu,** Riia 67.

GOODYEAR

Vaadake nime

GOODYEAR

See on maailma populaarseima kummi nimi ja mark

Laos alati värsked kummid igas suuruses

A.-S. ESTAKLAND

Tallinn, Sadama 11,
Tartu, Narva 23,
Viljandi, Tartu 1-a,
Rakvere, Vaksali 32,
Petseri, Tartu 5

TÕRVA ÜHISPANK

Tartu tän. 2. Tõrvas. Telefon 2.

AKTIVA. **Äriseis 31. detsembril 1938. a.** PASSIVA.

AKTIVA	Kr.	PASSIVA	Kr.
Kassa	23.246.70	Osakapital	44.650.—
Hoiuarved	100.583.58	Tagavarakapitalid	13.728.02
Väärtpaberid	13.091.70	Amortisatsioonikapital	18.446.86
Väärtused	1.236.17	Hoiusummad	505.224.30
Diskonteerit. vekslid	295.392.01	Vekslite rediskont	26.110.—
Tähtajalised laenud	90.522.50	Riiklikud laenud	675.—
Riiklikud laenud	422.50	Korrespondendid	26.182.20
Konto-korrent-laenud	94.346.41	Väljaantud garantiid	280.—
Korrespondendid	7.564.75	Tuleva aasta tulud	6.086.38
Garantii deebitorid	280.—	Muud passivad	17.334.01
Vallasvara	5.597.58	Puhaskasu	4.433.47
Kinnisvara	26.000.—		
Tulva aasta kulud	386.59		
Muud aktivad	4.459.75		
Kokku Kr.	663.150.24	Kokku Kr.	663.150.24

KULUD. **1938. a. kulude ja tulude aruanne.** TULUD.

KULUD	Kr.	TULUD	Kr.
Valitsem.- ja ärikulud	15.344.66	Saadud %%, komisjon ja porto	43.067.15
Makstud %%, komisjon ja porto	21.856.48	Tulud kinnisvara kasutamisest	1.471.75
Kinnisvara kasut. kulud	2.443.86	Mitmesug. tulud	4.731.83
Muud mitmesug. kulud	5.192.26		
Puhaskasu	4.433.47		
Kokku Kr.	49.270.73	Kokku Kr.	49.270.73

TARTU AUTOKOOL Tartus, Kaida tän nr. 16, Tööstuskeskkooli juures.

Uus AUTOKURSUS algab 28. märtsil 1939. a., kell 6 p. l.

Vanem ja parem auto- ja mootorrattajuhtide ettevalmistuse asutus Lõuna-Eestis. Kerge ja igale arusaadav õppeviis. Suurimate kogemustega ülikooli ja kõrgema tehnilise haridusega kutselised õpetajad. Moodsad õppevahendid ja katseaparaadid. Diiselmootorite küttepumbad ja pihurid.

Kursantidel laialdane praktiseerimise võimalus kooli uuestivalminud moodsas autoparandus-töökojas. Ühiskorter ja õppeaamatud.

Eksam kooli juures.

Sellest kursusest osavõtjaile erisoodustused. Rutake ülesandmistega. Tingimused nõudmisel.

Välja lõigata ja postkaardile kleebitult tagasi saata „P".

Tartu Autokooli Juhatajale.

Palun, saatke minule tingimused algavate kursuste kohta.

Aadress:

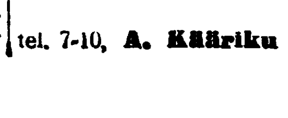

Parim ja ilusamaid

REFORM-VOODEID

ostate Jäne tän 7.

tel. 7-10, **A. Kääriku & J. Kivi** tööstustes

Arul

kuub „Postimehe" ük... kaupmees

Elmar Palo.

Elan

jälle Väike-Tähe nr. 1, telef. 445.

Linna veterinaararst

Mitmesugused

Olen 30-a., oman tulutoova tööstuse ja üksildase kodu.

Daamid

20- kuni 30-a., kel on mõte abielluda, see kirjutagu „Post." rmtkpl. „Hilinenud mõte".

Omaniku haiguse tõttu korras

talu

pooleterale anda Rõngus. Põldu 60 v., heinamaa ühes tükis, kodu ligidal. Teat. saab Tartust, Võru 66—7, kella 10—1.

Ära anda toiduainete-

kaupluse ruumid

piimapoe ja leivaahjuga. Kesk 48.

Kinnisvara omanik soovib

laenu

kiires korras 50—70 kr. % kokkuleppel. Teat. „Post." rmtkpl. „Kiire laen".

Seda brünett

daami

rohelises mantlis, kes sõitis 19. veebr. Ruusa jaamast Tartu ja keda nägin eile kell ½6 paiku kino „Ateeni" ees, palun kirjutada „Post". rmtkpl. „Kaasreisija + urvad" all.

Rendile või pooleterale anda Kammeri

mõisa süda

Kaupa teeb omanik Kodijärve vallas, Savimäel.

Kaupluse-ruumid

maal rahvarikkas kohas üürile anda. Kirjad „Post." rmtkpl. „Kiires korras".

Soovin rentida

tööliskohta

Teat. ühes tingimustega saata „Post." rmtkpl. „Hoolas rentnik".

Seda härrat, kes ostis 20. skp.

hundikoera

palutakse järele tulla kolme päeva jooksul, mitteilmumisel omandan. Aadr.: Riia tän. 61—13.

„Postimehe" kuulutuste peale eelmisel päeval saabunud ja kella 17 äraviimata

kirjad

Märgusõna	Arv
Aastakoht	3
Aus + 30	1
A. M.	3
Amorus	1
E. L.	1
Havai 19	7
Helja 34	1
Hoolas 1053	1
Hüpoteek	1
Juku	1
Kasvataja	4
Kay 17	1
Korralik õpilane	9
Korras maja 772	3
Kohemaksja	1
Korralik tööline	1
Kes suudaks mõista	1
Kosjasõit	1
Koduarmastaja 664	1
Kevad 1939	1
Korralik 418	1
Mees maalt 32	1
Pe enaine 45	1
Plaanid	1
Riigiametnik 1206	2
Sõprus	1
T. 30	1
Töökas 1196	1
Tütarlaps 1154	1
Teine noorus	1
Vaikne igatsus 50	1
1070	2
1224	3
1266	1
197	1
2512	1
7. jaan. 1939	2

Kirjad hoitakse alal üks kuu, arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuste kviitungi ettenäitamisel.